Αστικό Σαφάρι

38.84 , 20.70

Ένας νέος δημόσιος χώρος στην είσοδο της Λευκάδας.

Διπλωματική εργασία - Οκτώβριος 2022
Φοιτήτρια: Ελένη Κανελλοπούλου - Επιβλέπων καθηγητής: Κάρολος Γαλανός
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων - Πολυτεχνική Σχολή - Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Η εργασία με τίτλο: *Αστικό Σαφάρι 38.84 , 20.70 : Ένας νέος δημόσιος χώρος στην είσοδο της Λευκάδας*, έγινε στα πλαίσια της διπλωματικής εργασίας του 10ου εξαμήνου, του τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, της Πολυτεχνικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

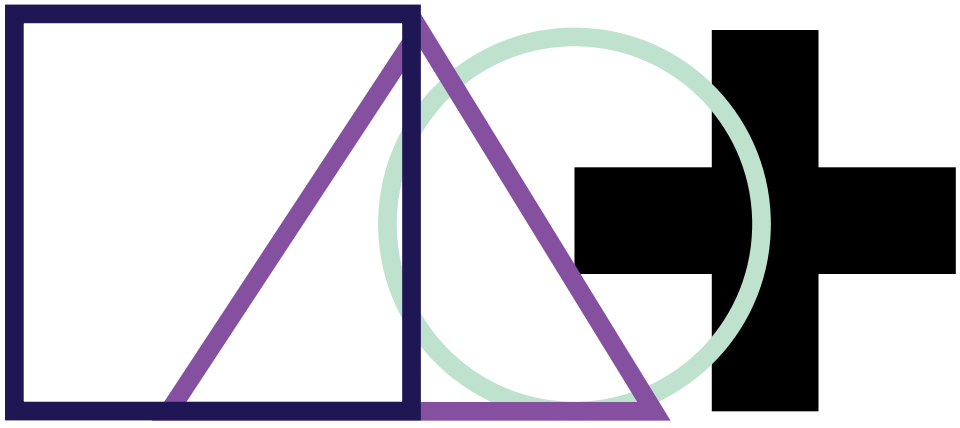

Ιωάννινα, Οκτώβριος 2022
Πολυτεχνική Σχολή
Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Φοιτήτρια: Ελένη Κανελλοπούλου, ΑΜ: 00159
Επιβλέπων Καθηγητής: Κάρολος Γαλανός
Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή:
Ιωάννης Ζαβολέας, Κάρολος Γαλανός, Νικόλας Πατσαβός

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να απευθύνω τις θερμότερες ευχαριστίες μου στον επιβλέπων καθηγητή μου κύριο Γαλανό Κάρολο, του οποίου η καθοδήγηση, η βοήθεια, οι επισημάνσεις, η συνέπεια, οι συμβουλές και γιατί όχι και το απαραίτητο χιούμορ, κατά την διάρκεια της διπλωματικής μου εργασίας ήταν σημαντικές, υποδειγματικές για εμένα, κάνοντας τον τελευταίο σταθμό της σχολής μια μοναδική εμπειρία όπως άλλωστε της αξίζει.

Για την έρευνα μου για την διπλωματική αυτή οφείλω πολλά ευχαριστώ στο Δήμο Λευκάδας.

Τέλος, ένα ειλικρινές ευχαριστώ στην οικογένεια μου και τους φίλους μου που με στηρίζουν και η γνώμη τους μετράει βοηθώντας ο κάθε ένας με τον δικό του τρόπο.

00

Summary / Περίληψη

00 Summary

Motive to this thesis, was the lack of public space in the city of Lefkada. Thesis will address a research of a new public space in the entrance of the island, which deals with the decongestion of the little public space and the narrow streets of the old town. The present study experimentally investigates the coexistence of man and nature in one space.

On the one hand, the concentration of the population shows an increase in summer months, due to domestic as well as Balkan tourism, while other types of tourism are neglected. This could possibly cover the gap of the overconcentration of population. Due to its location and landscape the island is suitable for activities related to the avifauna it hosts, but also other activities drawn from affection to nature, such as traditional fishing and other fishing techniques in the lagoon, the wetland of Lefkada.

The population flows, the variability, the migratory flows of birds and the flows of the air and water, in contrast with the static old city network, will be decisive factors for the creation of the new public space, of the island. The main question of the thesis is: How can we manage the spaces of relief and decongestion of urban network, aiming a coexistence of artificial and natural landscape?

There are boundaries between city and nature that prevent diffusion and their coexistence as result a discontinuity between them. Introducing the concept of 'urban safari', it aims an alternative model of urban planning, which enhances the relations between man, nature and animals. It is about a study of mixed space, where natural and man-made landscape will co-exist and will be inhabited by different users, highlighting spaces made for the appropriation and interaction of local flora and fauna and humans.

00 Key Words

public space, relief zone & decongestion zone, biodiversity, wetland, ivari

00 Περίληψη

Η παρατήρηση έλλειψης δημόσιου χώρου στην πόλη της Λευκάδας έγινε αφορμή για την εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Στόχος της εργασίας είναι η μελέτη για την ένταξη ενός νέου δημόσιου χώρου στην είσοδο του νησιού, με σκοπό την αποσυμφόρηση του σημερινού ελάχιστου ανοιχτού δημόσιου χώρου και των κλειστών ακανόνιστων στενών δρόμων της παλιάς πόλης. Η πρόταση απευθύνεται στον άνθρωπο, τη φύση και την αρμονική συνύπαρξη και των δύο σε έναν χώρο. Από την μια πλευρά, η συγκέντρωση του πληθυσμού παρουσιάζει αύξηση τους καλοκαιρινούς μήνες, λόγω του εγχώριου αλλά και βαλκανικού τουρισμού. Ενώ παραμελούνται λόγω εμπορικών σκοπών, άλλα είδη εναλλακτικού τουρισμού, που θα μπορούσαν ενδεχομένως να καλύψουν το ζήτημα της υπερ-συγκέντρωσης πληθυσμού τους καλοκαιρινούς μήνες. Το νησί προσφέρεται λόγω της θέσης του και του τοπίου για δραστηριότητες με θέμα την πλούσια ορνιθοπανίδα που φιλοξενείται, αλλά και άλλων παράγωγων δραστηριοτήτων που αντλούνται από τον σεβασμό στην φύση, όπως είναι το παραδοσιακό ψάρεμα και οι τεχνικές ψαρέματος στην λιμνοθάλασσα της Λευκάδας.

Οι ροές κίνησης του πληθυσμού, η μεταβλητότητα, οι μεταναστευτικές ροές των πτηνών και οι ροές του αέρα και του νερού, σε αντίθεση με τον στατικό απαράλλακτο ιστό της παλιάς πόλης, θα αποτελέσουν καθοριστικούς παράγοντες για την δημιουργία του νέου δημόσιου χώρου του νησιού. Κεντρικό ερώτημα της διπλωματικής εργασίας είναι: *πως καλούμαστε να διαχειριστούμε τους χώρους ανακούφισης και αποσυμφόρησης του αστικού ιστού, αποσκοπώντας σε ένα είδος συνύπαρξης τεχνητού και φυσικού τοπίου;*

Μεταξύ πόλης και φύσης υπάρχουν όρια που αποτρέπουν την διάχυση και την αρμονική συνύπαρξη των δύο, με αποτέλεσμα την δημιουργία μιας ασυνέχειας μεταξύ τους. Εισάγοντας την έννοια του *«αστικού σαφάρι»*, για τον καλύτερο, (μεταφορικά μιλώντας), προσδιορισμό της πρόθεσης της εργασίας, στόχος της είναι ένα εναλλακτικό μοντέλο αστικού σχεδιασμού, το οποίο ενισχύει τις σχέσεις μεταξύ ανθρώπου, φύσης και ζώων. Πρόκειται λοιπόν, για την μελέτη ενός υβριδικού χώρου, όπου φυσικό και τεχνητό-κατασκευασμένο τοπίο θα συνυπάρχουν και θα κατοικούνται συνδυαστικά από διαφορετικούς χρήστες, αναδεικνύοντας χώρους φτιαγμένους για την οικειοποίηση και την διά-δράση της τοπικής χλωροπανίδας και του ανθρώπινου στοιχείου.

00 Λέξεις Κλειδιά

Δημόσιος χώρος, ζώνες ανακούφισης και αποσυμφόρησης, βιοποικιλότητα, υγροβιότοπος, ιβάρι

Περιεχόμενα

00 Περίληψη / Summary σελ. 8-9

01 Εισαγωγή σελ. 14
01.1_ Προβληματισμός σελ. 14
01.2_ Υπόθεση σελ. 15
01.3_ Μεθοδολογία σελ. 16

02 Ιστορική Ανάλυση σελ. 17
02.1_ Τοποθεσία, η είσοδος σελ. 17
02.2_ Ιστορικά πολεοδομικά στοιχεία σελ. 22
02.3_ Ιστορικά στοιχεία λιμνοθάλασσας σελ. 29

03 Πρόγραμμα σελ. 36
03.1_ Σχολεία σελ. 36
03.2_ Πνευματικό Κέντρο σελ. 36
03.3_ Λιθιά - ξύλινο γεφυράκι σελ. 36
03.4_ Φίλτρο νερού σελ. 37
03.5_ Ιβάρι σελ. 40
03.6_ Φυσικές νησίδες γης σελ. 40
03.7_ Βιοποικιλότητα σελ. 40
03.8_ Λειτουργικό πρόγραμμα σελ. 42

04 Ενοιολογική προσέγγιση πρότασης σελ. 46

05 Σχεδιαστική προσέγγιση πρότασης σελ. 48
05.1_ Διαγράμματα σελ. 48
05.2_ Συστήματα υποδομής σελ. 50
05.3_ Τοπογραφικό σελ. 52
05.4_ Σημειακές επεμβάσεις σελ. 56
05.5_ Κατόψεις & όψεις 1:100 σελ. 59
05.6_ Αξονομετρικές απεικονίσεις σελ. 67
05.7_ Τομές 1:100 σελ. 73

06 Τρισδιάστατες αναπαραστάσεις σελ. 83

07 Μακέτα σελ. 91

08 Βιβλιογραφία / Κατάλογος εικόνων σελ. 97

00 Περίληψη
01 Εισαγωγή
02 Ιστορική Ανάλυση
03 Πρόγραμμα
04 Εννοιολογική προσέγγιση πρότασης
05 Σχεδιαστική προσέγγιση πρότασης
06 Τρισδιάστατες αναπαραστάσεις
07 Μακέτα
08 Βιβλιογραφία Κατάλογος εικόνων

01 Εισαγωγή

Ιστορική Ανάλυση 02

01 Εισαγωγή

01.1 Προβληματισμός

Η χωρητικότητα της σύγχρονης πόλης σιγά, σιγά εξασθενεί. Το κενό γεμίζει με νέους όγκους, και ο ελεύθερος χώρος υποχωρεί για να εξυπηρετήσει πλασματικές ανάγκες που παρουσιάζονται ανά διαστήματα στην ζωή της πόλης. Δεν υπάρχει χώρος για νέες υποδομές, αυτές είναι ο κύριος οργανισμός της πόλης, ο άνθρωπος φεύγει από το πρώτο πλάνο, και μένει πίσω του ένα πλήρες κτισμένο περιβάλλον. Ο ελεύθερος αλλά και ο δημόσιος χώρος έχουν εκλείψει. Σε πολλές πόλεις η αντιστοιχία ελεύθερου πράσινου δημόσιου χώρου ανά κάτοικο είναι κάτω από το επιτρεπόμενο όριο. Συγκεκριμένα η ιδανική αναλογία πράσινου ανά κάτοικο σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό υγείας κυμαίνεται στα 9τμ., στην Αθήνα αντιστοιχούν μόνο 0,96 τμ. ελεύθερου πράσινου χώρου.[1]

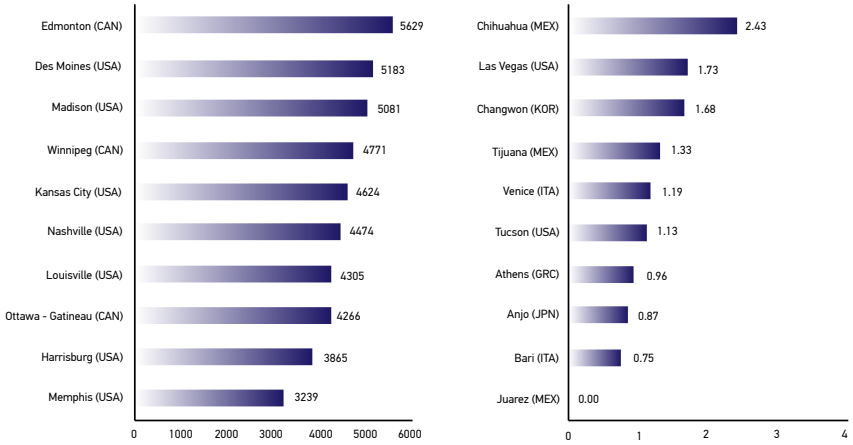

Γράφημα τετραγωνικών πρασίνου που αντιστοιούν ανα κάτοικο σε πόλεις.

Ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζουμε την φύση στις πόλεις, γίνεται με περιοριστικό τρόπο. Ανά τόπους υπάρχουν δείγματα πράσινου χώρου, που υποδεικνύουν την αμήχανη επαφή της φύσης με την πόλη. Κατά καιρούς έχουν γίνει προσπάθειες ένταξης της άγριας ζωής και φύσης στις πόλεις. Τα πάρκα και οι ζωολογικοί κήποι είναι κάποιες αρχιτεκτονικές προθέσεις οι οποίες έχουν ευδοκιμήσει μόνο ως προς την ψυχαγωγία του ανθρώπου. Οι συγκεκριμένες αρχιτεκτονικές προθέσεις έχουν καταφέρει να βάλουν στο περιθώριο και να τονίσουν την διαφορά φύσης και άγριας ζωής λόγω της αιχμαλωσίας. Ενώ ταυτόχρονα πολλά είδη ζώων καταλήγουν ως οικόσιτα, ζώα συντροφιάς ενώ το περιβάλλον μιας πόλης τους είναι καθ' όλα ξένο.

Δεν υπάρχουν μόνο δύο εναλλακτικές όπως συνηθίζεται να λέγεται, η ζωή στην εξοχή και η ζωή στην πόλη. Υπάρχει και μια ακόμη, μια τρίτη, στην οποία τα πλεονεκτήματα της πιο ενεργητικής και δραστήριας αστικής ζωής με όλη την ομορφιά και την απόλαυση της φύσης μπορούν να συνυπάρξουν και να διασφαλίσουν έναν αρμονικό συνδυασμό. – Howard 1898

1] wwf: *http://kalyterizoi.gr/new/analogia-prasinoy-ana-katoiko-oyragos-i-athina (19/8/22)*

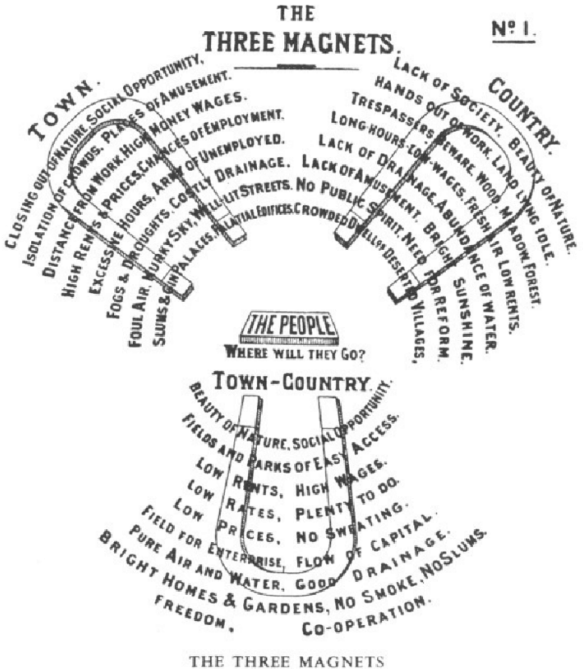

Εικόνα 1: οι 3 μαγνήτες του Howard

THE THREE MAGNETS

01.2 Υπόθεση

Τι θα γινόταν αν, αντιμετωπίζαμε την φύση με την ίδια σημασία που δείχνουμε στην πόλη; Πώς θα μπορούσε πλέον η φύση να μπει στην πόλη, να ενσωματωθεί σε αυτήν και να διαχυθεί, όχι με τον άγριο τρόπο αυτόν που γνωρίζουμε από τα εγκαταλελειμμένα κτίρια αλλά με έναν αρμονικό και συνεχή φιλικό και ως προς την ίδια την φύση αλλά και τον άνθρωπο;

Ο τρόπος που φανταζόμασταν και σχεδιάζαμε τις πόλεις έχει φτάσει στα όρια του. Θα πρέπει να σκεφτούμε πως στις ήδη πλήρης πόλεις μας θα σχεδιάσουμε νέους δημόσιους χώρους, αποσυμφόρησης και ανακούφισης από τον πυκνοδομημένο ιστό. Οι νέοι αυτοί χώροι θα πρέπει να έχουν την ικανότητα αντοχής και αυτό-διατήρησης στον χρόνο. Να φανταστούμε λοιπόν, ένα σύστημα, το οποίο να μπορεί να αναδιοργανώνεται σε επίπεδο μορφής ή λειτουργίας ώστε να καταφέρνει να ελαχιστοποιεί τις επιπτώσεις μιας κακουχίας.[2] Θα πρέπει να καταφέρουμε να προβάλουμε τον εαυτό μας έπειτα από τριάντα χρόνια, και αυτός να ζει μέσα στην ίδια πόλη και να χρησιμοποιεί τους ίδιους δημόσιους χώρους. Αυτό που σήμερα λείπει από την πόλη, μπορεί μελλοντικά να εμφανίσει προβλήματα, τα οποία δεν είμαστε σε θέση να φανταστούμε. Όπως έγινε έντονο το διάστημα 2019 με 2021, όπου η έλλειψη δημόσιων χώρων απέτρεψε τους κατοίκους από την εκτόνωση και ανακούφιση που είχαν ανάγκη. Το ίδιο φαινόμενο δεν παρατηρήθηκε στον ίδιο βαθμό σε κάθε πόλη. Για αυτό το λόγο, θα πρέπει η κάθε περίπτωση να αντιμετωπιστεί ξεχωριστά και σύμφωνα με τις δικιές της ανάγκες. Με άλλα λόγια δεν μπορεί να εφαρμοστεί η ίδια λύση για κάθε πόλη.

2] Βιώσιμες πόλεις, προσαρμογή και ανθεκτικότητα σε περιόδους κρίσης, Βιτοπούλου κα. σελ. 43

01.3 Μεθοδολογία

Παρόλα αυτά η μεθοδολογία επίλυσης του κάθε προβλήματος μπορεί να εφαρμοστεί ως μια κοινή. Έπειτα την αξιολόγηση της κάθε περίπτωσης και με γνώμονα την αρμονική συνύπαρξη τεχνητού και φυσικού τοπίου θα προκύψει μια ασφαλής πρόταση, ως προς τον άνθρωπο αλλά και τον βασικό αποδέκτη το ευρύτερο οικοσύστημα. Η αξιολόγηση βασίζεται σε βαθύτατη ανάλυση της περιοχής μελέτης που έχει προηγηθεί, έτσι ώστε να καταλάβουμε τις δυνατότητες, τις αδυναμίες, τις απειλές και τις ευκαιρίες του κάθε τόπου. Έπειτα τα στοιχεία που θα συλλέξουμε θα πρέπει να μπορούν να συσχετιστούν κάθε φορά, με τα χαρακτηριστικά, τις ιδιότητες, και τους μηχανισμούς του γειτονικού φυσικού τοπίου. Ο συσχετισμός αυτός των στοιχείων της πόλης και του φυσικού τοπίου θα δημιουργήσει ένα νέο λεξιλόγιο από το οποίο θα προκύψει μια εργαλειοθήκη μορφολογιών και τυπολογιών. Τέλος με παρατήρηση της υπάρχουσας κατάστασης χρησιμοποιούμε την εργαλειοθήκη και προτείνουμε μια καινοτόμα συνθήκη αρμονικής συνύπαρξης ανθρώπου και φύσης, αλλάζοντας σημείο αναφοράς με στόχο την φύση και μια μακροπρόθεσμη συνθήκη που θα υπάρξει και θα αναπτύσσεται μέσα στα επόμενα χρόνια.

[Μεθοδολογία]

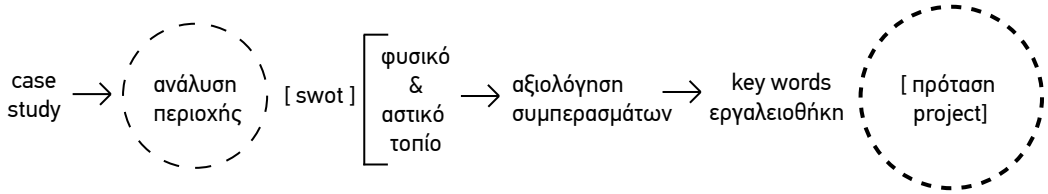

Ο στόχος δεν είναι απόλυτα ανθρωποκεντρικός, ταυτόχρονα δίνεται η ίδια βαρύτητα και στα άγρια ζώα, τα οποία έρχονται να επανακατοικήσουν περιοχές από τις οποίες είχαν εκδιωχθεί λόγω της αστικής διάχυσης.[3] Η αντιστροφή του φαινομένου της αστικής διάχυσης, δηλαδή η εξάπλωση της φύσης μέσα στον αστικό ιστό, αλλά και σε ενδιάμεσες περιοχές μεταξύ πόλης και φύσης (των νοητών ορίων της πόλης), είναι μια ενέργεια η οποία αφήνεται αποκλειστικά στον επεκτατικό παράγοντα της φύσης. Δηλαδή πως θα έρθει η ίδια η φύση να κατοικήσει στο αστικό περιβάλλον. Η φύση κατά κύριο λόγο έχει την ικανότητα να τροποποιείται και να μεταλλάσσεται μέσα στον χρόνο, χωρίς απαραίτητα να χρειάζεται κάποια ανθρώπινη ενέργεια. Με αποτέλεσμα να αποτελεί ένα ολοκληρωμένο αυτοσυντηρούμενο σύστημα.[4]

Κεφαλονιά
Κέρκυρα
Ζάκυνθος
Λευκάδα
Κύθηρα
Ιθάκη
Παξοί
Κάλαμος
Μεγανήσι
Αντικύθηρα
Οθωνοί
Καστός
Πεταλάς
Ερεικούσσα
Άτοκος
Αρκούδι
Οξεία
Αντίπαξοι
Μαθράκι
Σταμφάνη Στροφάδων
Δρακονέρα
Προβάτι
Βρομώνας
Μάκρη
Σκορπιός
Κύθρος
Ποντικός
Καρλονήσι
Σπάρτη

3] πηγή: *https://www.britannica.com/topic/urban-sprawl (19/8/22)*
4] Making Space for Rewilding: Creating an enabling policy environment, Paul R Jepson : *https://www.researchgate.net/publication/303411586_Making_Space_for_Rewilding_Creating_an_enabling_policy_environment (19/8/22)*

02 Ιστορική Ανάλυση

02.1 Τοποθεσία, η είσοδος

Στα δυτικά της χώρας συναντάται ένα σύμπλεγμα νησιών, γνωστό ως Επτάνησα. Στην πραγματικότητα τα νησιά που βρέχονται από το Ιόνιο Πέλαγος είναι 29, αλλά επικράτησαν τα 7 λόγω της έκτασής τους και της θέσης τους. (η Κέρκυρα, οι Παξοί, η Λευκάδα, η Κεφαλονιά, η Ιθάκη, η Ζάκυνθος και τα Κήθυρα) Η σύνδεση των νησιών μεταξύ τους γίνεται σε ορισμένες περιπτώσεις δια θαλάσσης. Δεν υπάρχει μια απευθείας σύνδεση και των 7 νησιών. Για αυτό το λόγο σημαντική είναι η διασύνδεση με την υπόλοιπη Ελλάδα. Αυτή γίνεται είτε αεροπορικώς, είτε δια θαλάσσης, είτε οδικός όπως συμβαίνει στην περίπτωση της Λευκάδας.

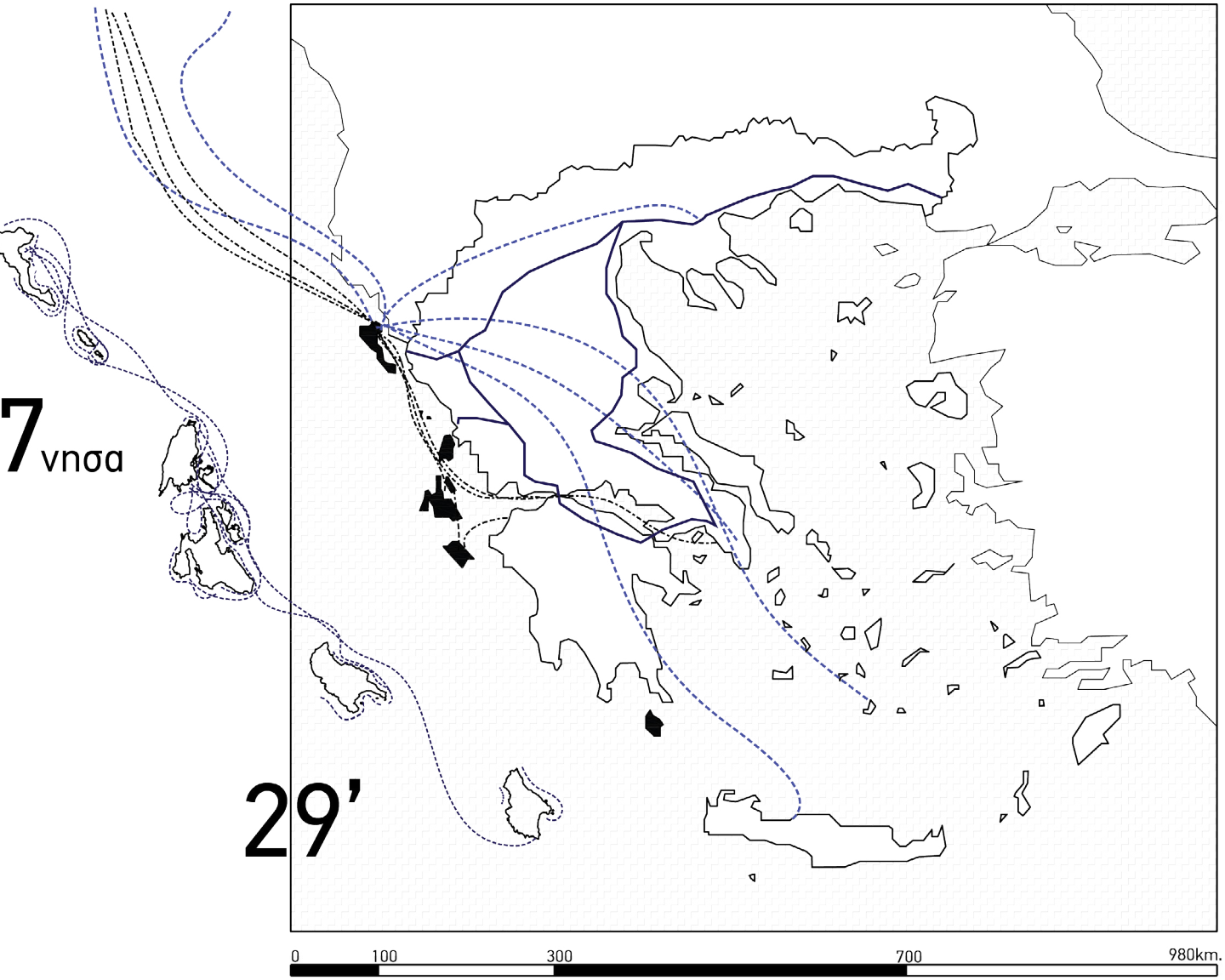

Αγία Μαύρα
Αμαξική
Άλλη Μεριά
Του Πουλιού
Χώρα
Νυδρί
1294
1479
1684
7ος αιώνας
Fryni
Tsoukalades
Apolpaina
Kalavros
Kariotes
Agios Nikitas
Kavallos
Asprogerakata
Spanochori
Lazarata
Pinakochori
Katouna
Drymonas
Pigadisanoi
Episkopos
Kalamitsi
Exantheia
Karya
Nikiana
Alexandros
Kollyvata
Platystoma
Ammokampos
Eglouvi
Vafkeri
Chortata
Rachi
Komilio
Neochori
Agios Christoforos
Σταυρωτός, 1182m
Manasi
Agios Ilias
Geni
Charadiatika
Dragano
Nikolis
Alako
Vlycho
Roupakias
Desimi
Athani
Agios Petros
Vournikas
Katochori
Fterno
Poros
Mikros Gialos
Ponti
Vassiliki
Kondárena
Marandochori
Svvota
Evgiros
Agios Nikolaos Niras

S

Αεροδρόμιο Ακτίου –
επικοινωνία με το εξωτερικό
Marina – συνδέσεις με τα
γύρω νησιά
Νέο οδικό δίκτυο – γέφυρα
άμεση σύνδεση

W

Υποδομές , δίκτυα –
περιορισμένες εγκαταστάσεις
Υπηρεσίες – καταλύματα
τουριστικά
Εποχικότητα – διαφορετικοί
ρυθμοί ζωής

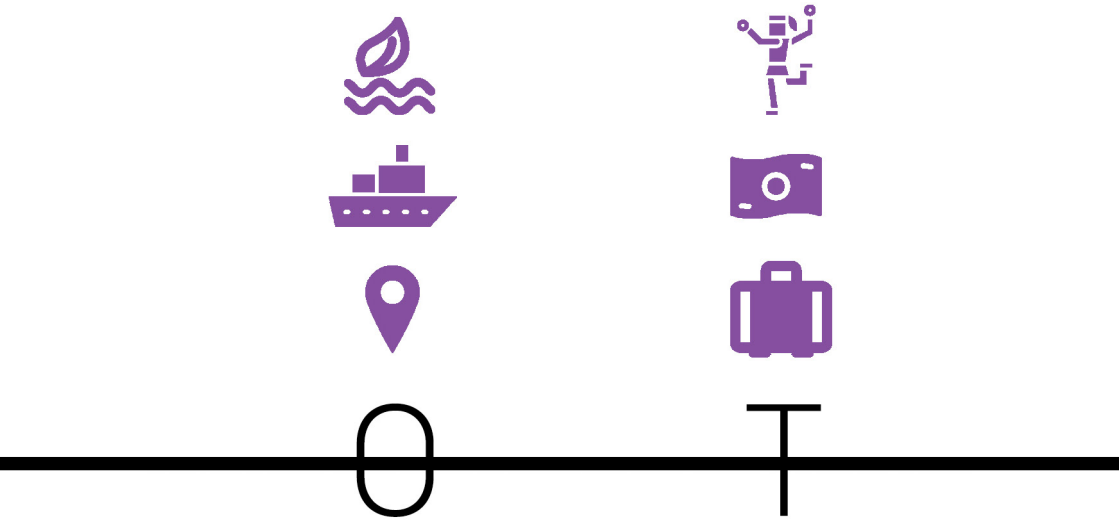

Στρατηγική τοποθεσία
Άμεση μεταφορά με το αυτοκίνητο (γέφυρα vs καράβι)
Φυσική ομορφιά –τοποθεσίες και σημεία του νησιού που επιδέχονται περαιτέρω αξιοποίηση

Μετανάστευση των ντόπιων
Περιορισμένη επαγγελματική ενασχόληση
Σταδιακή εξαφάνιση του παραδοσιακού τοπικού χαρακτήρα του νησιού

Η είσοδος στο νησί της Λευκάδας πραγματοποιείται μέσω πλωτής γέφυρας, η οποία αφήνει τα σκάφη να εισέρχονται στο νησί, αλλά λειτουργεί τις περισσότερες ώρες της ημέρας ως οδικός συνδετικός κρίκος του νησιού και της Αιτωλοακαρνανίας, δηλαδή της υπόλοιπης Ελλάδας. Η γέφυρα δεν είναι ένα τυχαίο στοιχείο για το νησί, καθώς από τα παλαιότερα χρόνια υπήρχαν γέφυρες, η γέφυρα των Ψαμαθώνων και Ελληνική[5] που συνδέανε την Αιτωλοακαρνανία με γειτονικές νησίδες άμμου γνωστά ως διαβασίδια.[6] Σήμερα υπάρχουν 3 γέφυρες στην είσοδο του νησιού, η πλωτή, ο Πόντε και η ξύλινη γέφυρα. Ενώ υπάρχουν μελλοντικά πλάνα για την υποθαλάσσια ζεύξη της Λευκάδας και της Αιτωλοακαρνανίας, το έργο αυτό θα βοηθήσει στην αυτοκινητιστική και ηχητική ανακούφιση του οδικού δικτύου που βρίσκεται κοντά στο ιστορικό κέντρο.

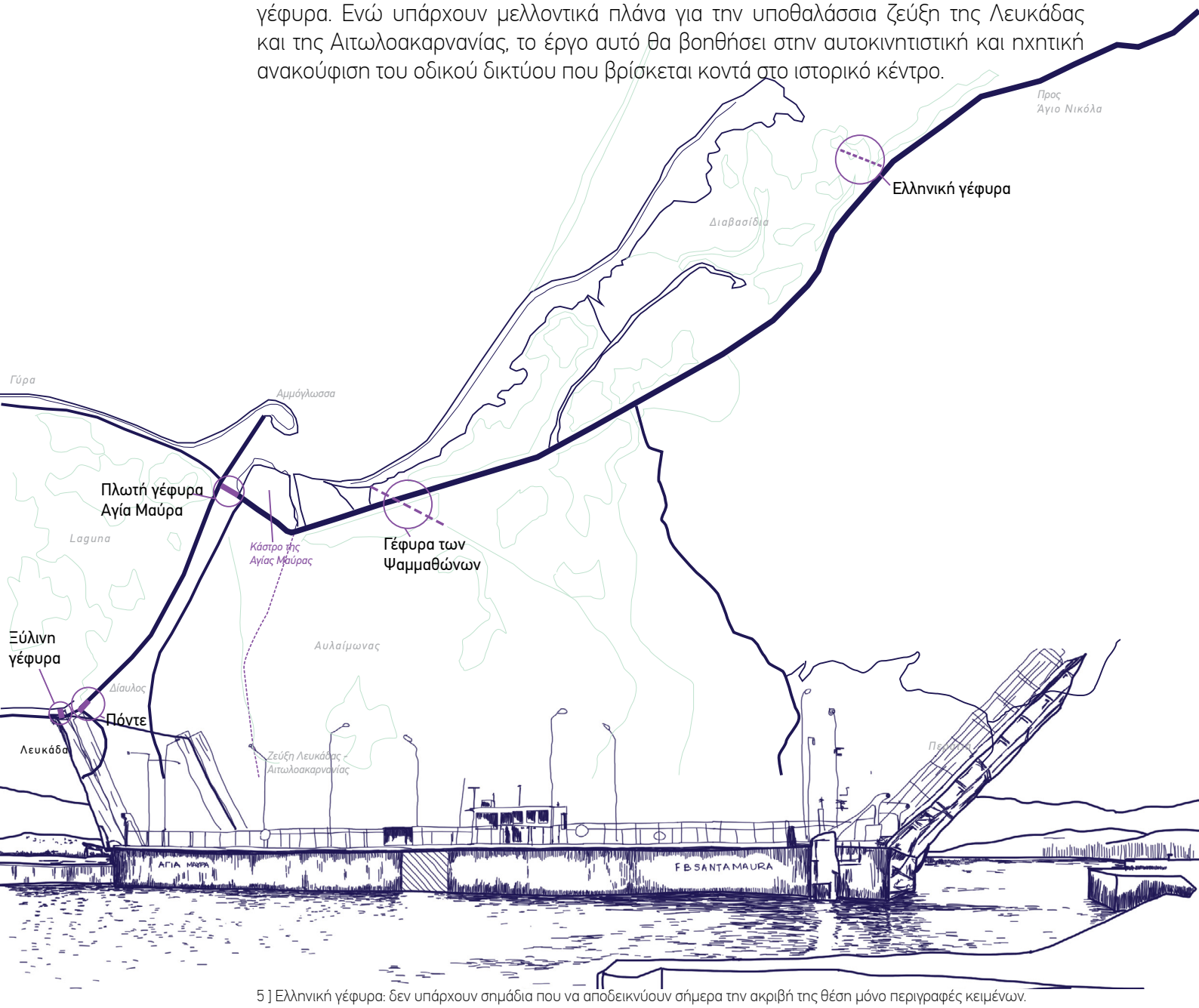

5] Ελληνική γέφυρα: δεν υπάρχουν σημάδια που να αποδεικνύουν σήμερα την ακριβή της θέση μόνο περιγραφές κειμένων.
6] Πάτρια ίχνη ψηφίδες από τη Λευκάδα του χθες, Νίκος Βαγενάς, σελ.38.

02.2 Ιστορικά πολεοδομικά στοιχεία

Το ιστορικό κέντρο, η πρωτεύουσα της Λευκάδας έχει μεταφερθεί ανα καιρούς ανάλογα με τις συνθήκες από τα Νοτιότερα στα Βορειότερα του νησιού. Με την πρώτη αναφορά στο στενό του Νυδριού, στην πρώιμη εποχή του Χαλκού, αργότερα ως Νηρίκος και έπειτα ως Λευκάς επί των Κορινθίων.[7] Οι Φράγκοι μετέφεραν την πόλη στο βορειότερο σημείο μέσα και γύρω από το Κάστρο της Αγίας Μαύρας, με συνοικίες γνωστές ως η Άλλη Μεριά και η Χώρα. Ανάμεσα από το 1479 και 1684 συναντάμε και άλλους οικισμούς να επεκτείνονται μακρύτερα από το κάστρο εκεί περίπου που είναι η σημερινή πόλη της Λευκάδας. Αυτοί οι οικισμοί συνέλαβαν στην δημιουργία νοητών ορίων για τον σχεδιασμό και την εγκατάσταση της νέα πόλης. [8] Ιστορικές πηγές αναφέρουν το νησί της Λευκάδας από τον 7ο αιώνα π.Χ. Το διάστημα 1479 με 1684 οι Τούρκοι είχαν καταλάβει το νησί με παύση μικρού διαστήματος ενός χρόνου μέχρι το 1503 όπου οι Ενετοί κατέκτησαν την πόλη και ξανά πέρασε η εξουσία σε αυτούς το διάστημα 1684 με 1797. Οι ενετικές αρχές είχαν έδρα στο κάστρο της Αγίας Μαύρας, λόγω του κατάλληλου σημείου που πρόσφερε τον καλύτερο έλεγχο. Το γεγονός ότι η Λευκάδα περικυκλωνόταν από νερό έδινε την κατάλληλη αμυντική κάλυψη που χρειαζόταν η πόλη. Το 1798 μέχρι το 1807 η Λευκάδα βρισκόταν υπό Ρωσοτουρκική κυριαρχία και το 1807 μέχρι το 1810 καταλαμβάνεται από του Γάλλους. Το 1810 η κυριαρχία περνάει στους Άγγλους όπου ενσωματώνουν το νησί στο κράτος των Ιονίων Νήσων. Τέλος στις 21 Μάιου του 1864 η Λευκάδα ενσωματώνεται με τα υπόλοιπα Ιόνια Νησιά στην Ελλάδα. [9]

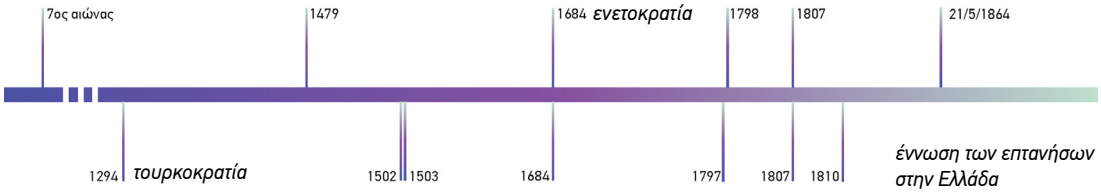

Ανά τις περιόδους, όπου το νησί καταλαμβανόταν από ξένο πληθυσμό αυτός άφηνε πίσω του σημαντικά έργα βοηθητικά για την πόλη και τους κατοίκους. Το πολεοδομικό σχέδιο οφείλεται κατά κύριο λόγο στους Ενετούς. Βασισμένο σε αρχές μεσαιωνικής πολεοδομίας της παράλληλα αναπτυσσόμενης Ευρώπης. Σε αυτή τη μορφή σχεδιασμού συναντάμε το τρίπτυχο της μεσαιωνικής κοινωνίας, τον Φεουδάρχη, την εκκλησία και τον εμπορικό δρόμο. Στην περίπτωση της Λευκάδας, τα σημεία αναφοράς είναι η κεντρική πλατεία, οι δύο εκκλησίες η ορθόδοξη του Αγίου Σπυρίδωνος και η καθολική, η οποία δεν υπάρχει σήμερα, αλλά και ο χαρακτηριστικός εμπορικός δρόμος. [10]

7] Η ευρηματική αντισεισμική κατασκευή των κτιρίων της νήσου Λευκάδας, Χαρά Παπαδάτου σελ.9
8] πηγή: *https://lefkadaslowguide.gr/el/the-town-of-lefkada/history-of-lefkada-town/ (19/8/22)*
9] ομοίως
10] ομοίως

Συνεπώς η εξάπλωση της πόλης γίνεται με κέντρο τον σημερινό πεζόδρομο και αργότερα φτάνει να καταλαμβάνει μέρη πάνω στο νερό, ενώ σήμερα η επέκτασή της γίνεται κυρίως προς τα νότια και ανατολικά της παλιάς πόλης. Ένα άλλο στοιχείο που συμμετείχε για τον σχεδιασμό της πόλης ήταν ο αερισμός της. Εκμεταλλευόμενοι τους βόρειους ανέμους, σχεδιάζονται στενά σοκάκια που λειτουργούν ως φίλτρο για την διοχέτευση του αέρα σε ολόκληρη την πόλη. Σε αντίθεση με τα μεγάλα αστικά κέντρα όπου παρατηρείται το φαινόμενο του αστικού φαραγγιού, κατά το οποίο ο αέρας παγιδεύεται στους δρόμους και ανακυκλώνεται σε αυτούς χωρίς να ανανεώνεται. [11]

Ο τρόπος που έχει οργανωθεί ο αστικός ιστός της Λευκάδας δημιουργεί πυκνά σύνολα κατοίκησης και αφήνει ελάχιστο δημόσιο χώρο, δημιουργώντας στενά σοκάκια μεταξύ των σπιτιών. Η αίσθηση των στενών δρόμων, δείχνει την ανάγκη του παρατηρητή να βγει από τον πυκνό ιστό, σε μεγαλύτερους πιο ανοιχτούς χώρους όπως είναι η κεντρική πλατεία, αλλά και σε όλη η παραλιακή ζώνη, δημιουργώντας την αίσθηση της ανακούφισης, και την ελευθερία της οπτικής ορατότητας του ορίζοντα. Το παραλιακό μέτωπο λειτουργεί ως πέρασμα και δεν απλώνεται σε βάθος δημιουργώντας περισσότερους ελεύθερους χώρους. Στο μεταξύ δίνεται η ευκαιρία εξάπλωσης αυτού του χώρου με την πασαρέλα, τον περίπατο που υπάρχει έναντι του καναλιού. Αλλά παρόλα αυτά η ίδια λειτουργεί ως έντονο όριο μεταξύ φύσης και πόλης, υγρού και τεχνητού στοιχείου.

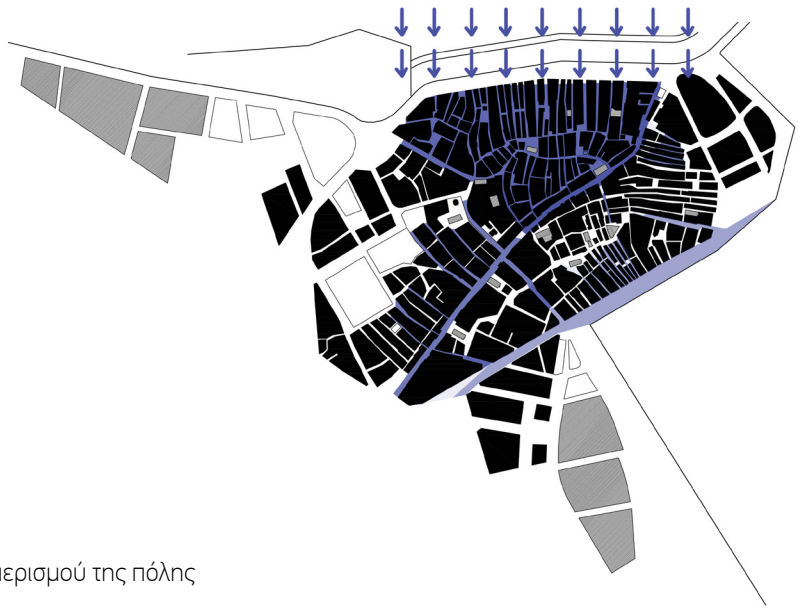

Διάγραμμα αερισμού της πόλης

11] Αστική Μορφολογία και Μικροκλίμα στις πόλεις, Καρακούνος, Σταθάκης, *https://www.citybranding.gr/2013/04/blog-post_11.html (19/8/22)*

A

κεντρική πλατεία
'Εθνικής Αντιστάσεως'

B

πλατεία Μαρκά

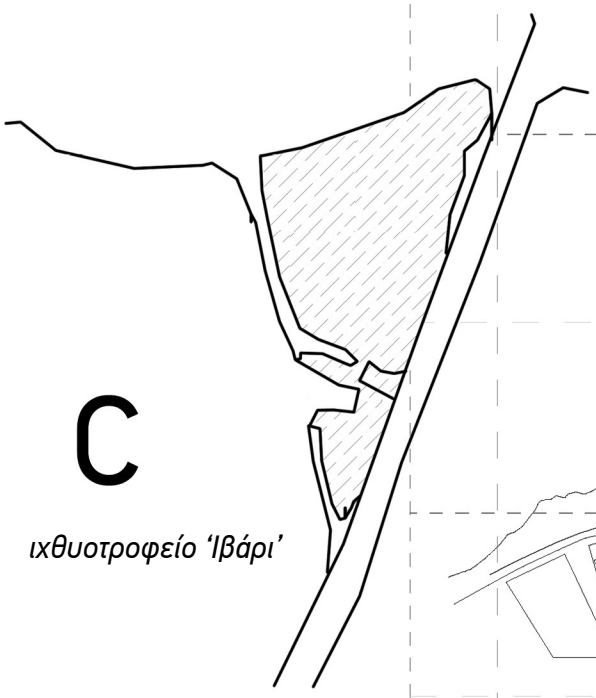

C

ιχθυοτροφείο 'Ιβάρι'

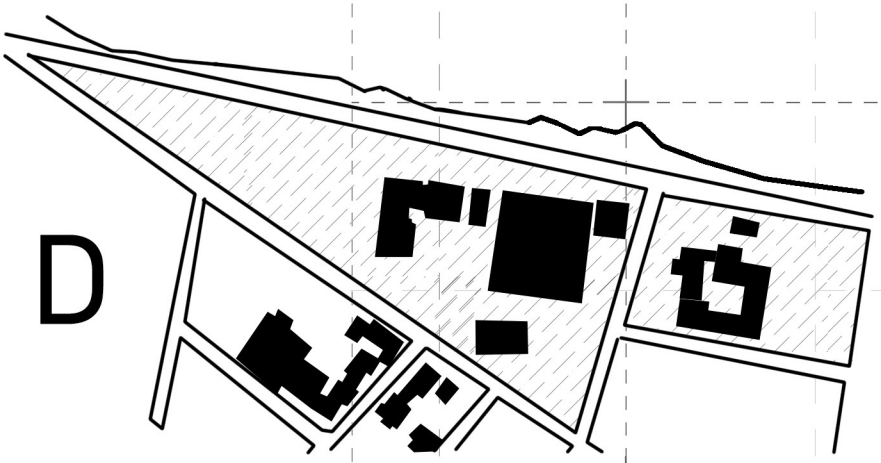

D

συγκρότημα σχολείων & κλειστό γυμναστήριο

Χάρτης με σημεία ενδιαφέροντος

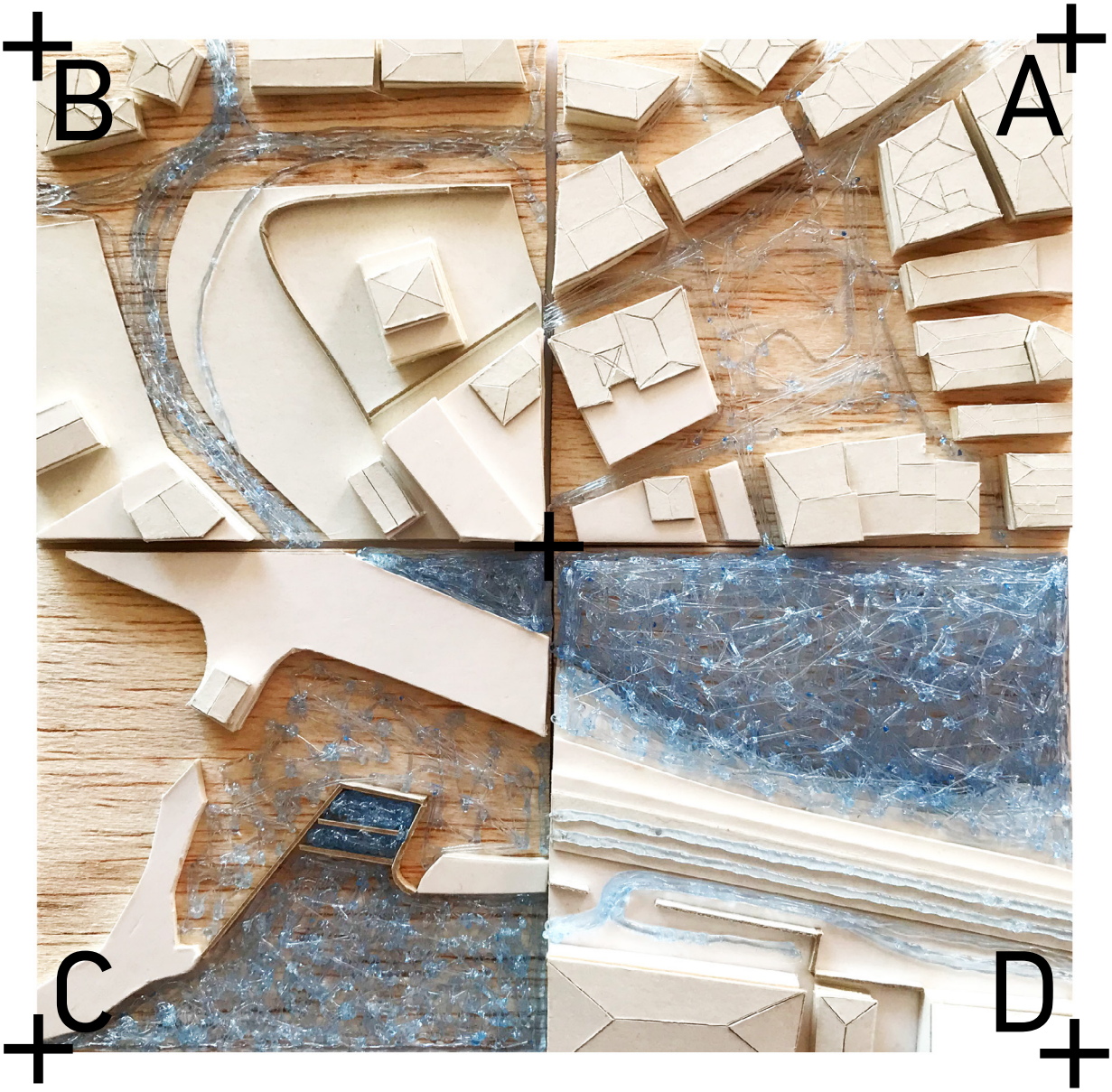

Μακέτα Ανάλυσης περιοχής - σημεία ενδιαφέροντος
Ροές κίνησης στον αστικό ιστό - ροές κίνησης στο νερό

Στόχος 1: Διαχείριση σημείων ενδιαφέροντος, αποσυμφόρηση των πλατειών, ενοποίηση των σχολείων με τον αστικό ιστό, επαναπροσδιορισμός της χρήσης του ιβάρι.

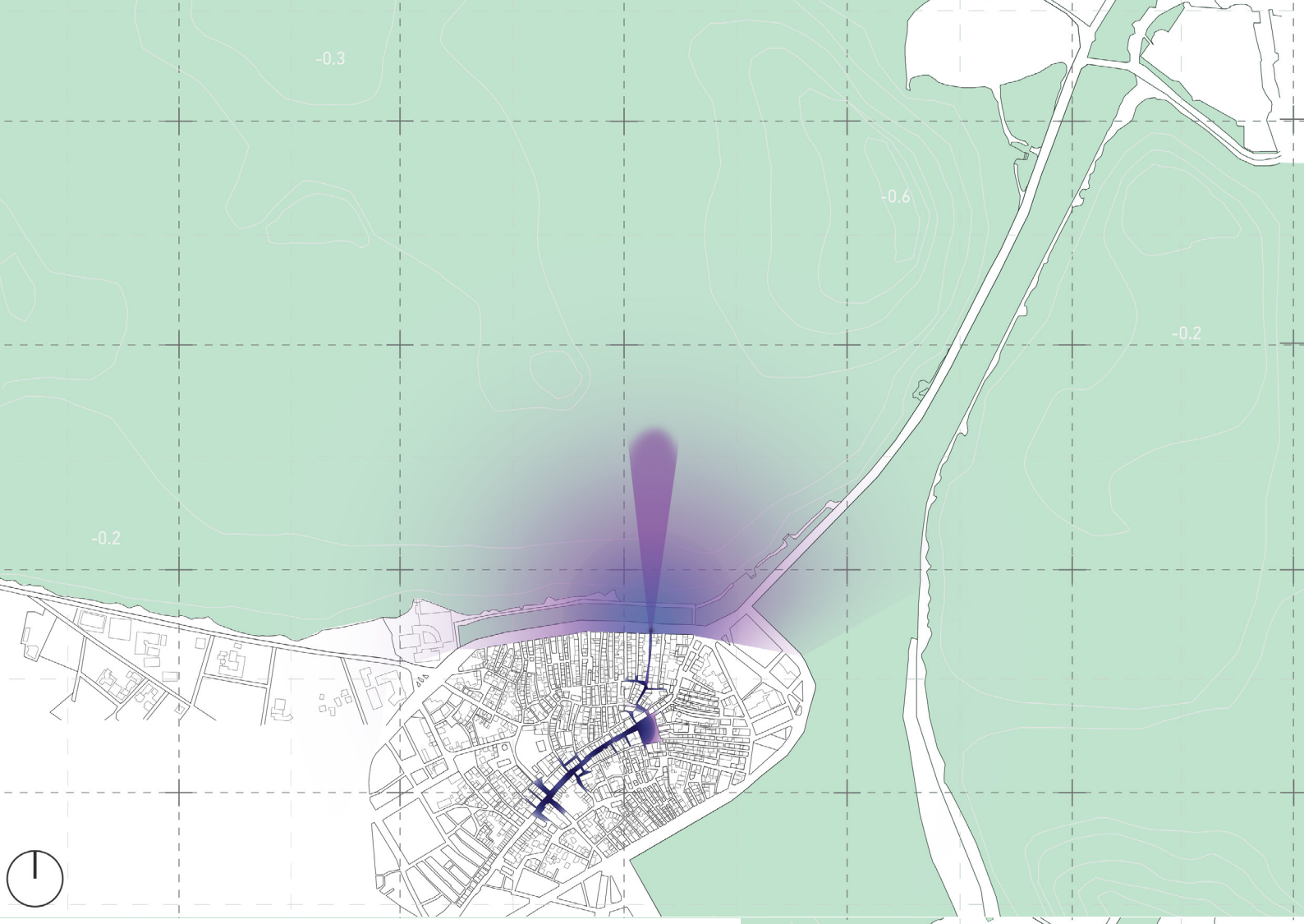

field of view
χάρτης πάνω: πορεία μέσα στην πόλη
χάρτης κάτω: μέγιστη οπτική ορατότητα

02.2 Ιστορικά στοιχεία λιμνοθάλασσας

Το παραλιακό μέτωπο της πόλης ξεκινάει να διαμορφώνεται μαζί με την λιμνοθάλασσα. Ο διαχωρισμός της λιμνοθάλασσας στα δύο ήταν και ο πρώτος παράγοντας που καθόρισε και μια πιο συγκεκριμένη θέση για τη πόλη. Και αυτός οφείλεται στη κατασκευή του οθωμανικού υδραγωγείου το 1564, το οποίο δεν υπάρχει σήμερα. Στον 20ο αιώνα καταστρέφεται και τα υλικά από το οποία αποτελούταν χρησιμεύουν για την κατασκευή της λιθιάς, του σημερινού περιπάτου στο κανάλι της πόλης. Το 1900 ανοίγεται ο δίαυλος ο ποίος χρησιμεύει για το ασφαλές πέρασμα των σκαφών στο μικρό τότε λιμάνι αλλά και για την εισροή θαλασσινού νερού στην λιμνοθάλασσα. Ενώ ανα καιρούς γινόταν αρκετές επιχώσεις επι της θάλασσας για την επέκταση της πόλης. [12]

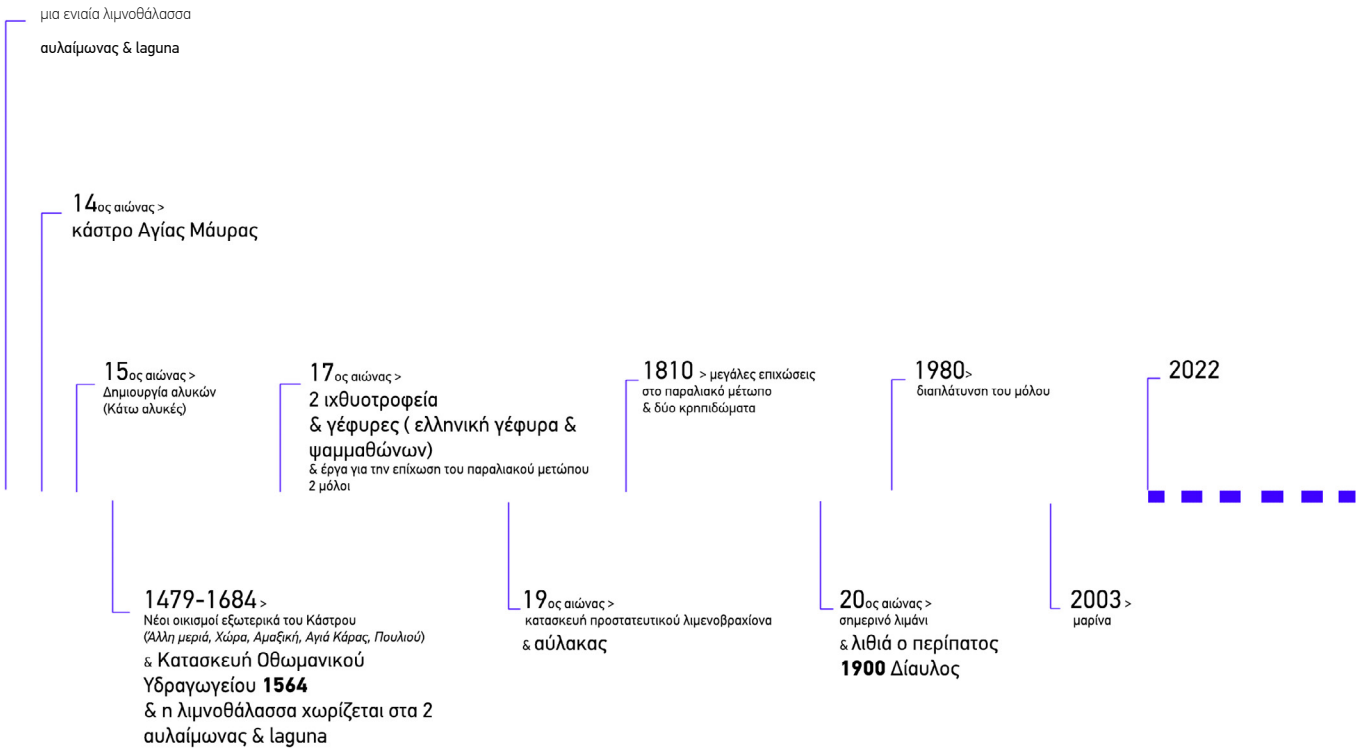

12] Πάτρια ίχνη ψηφίδες από τη Λευκάδα του χθες, Νίκος Βαγενάς, σελ.43.

Η λιμνοθάλασσα δεν είχε πάντα την σημερινή της μορφή. Αρχικά υπήρχε μια ενιαία λιμνοθάλασσα που κλεινόταν στο εσωτερικό της λόγω διάφορων αμμωδών εκτάσεων, νησίδες άμμου. Μετά από κάποια έργα ξεκίνησε να διαχωρίζεται σε δύο τμήματα και αυτά να έχουν τις ονομασίες αυλαίμωνας και laguna ή αλλιώς για τους ντόπιους παλιό, μικρό ή ακόμα και ιβάρι. Ενώ σήμερα ο διαχωρισμός αυτός συνεχίζει να υπάρχει και γίνεται ακόμη πιο φανερός με τον αυτοκινητόδρομο στην είσοδο του νησιού, και τις 2 εκτάσεις νερού εκατέρωθεν του δρόμου.

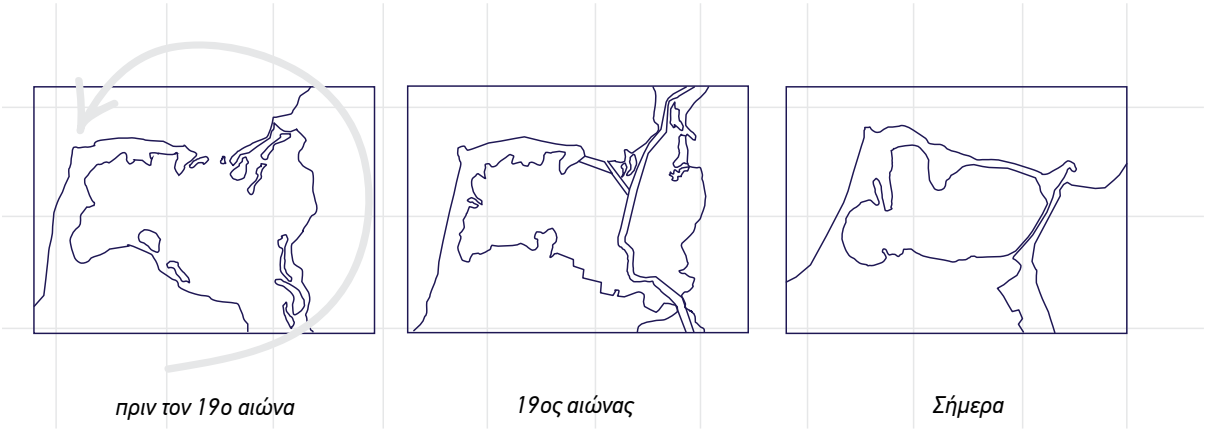

Μια ενιαία λιμνοθάλασσα.

Δύο λιμνοθάλασσες Αυλαίμωνας και lagunna (παλιό).

Δύο λιμνοθάλασσες, η επικοινωνία μέσα απο τον Δίαυλο.

Ο διαχωρισμός της λιμνοθάλασσας στα δύο γίνεται με την διάνοιξη του Διαύλου, μια λωρίδα θάλασσας η οποία επιτρέπει στα σκάφη να μπουν στην είσοδο του νησιού και έπειτα στην μαρίνα. Ο Δίαυλος χαρακτηρίζεται από την στενότητά του αλλά και από τα χαμηλά βάθη. Ενώ ακόμα χρησιμεύει για την απορροή και εισροή θαλασσινού νερού στις 2 λιμνοθάλασσες.

Ο κύκλος του νερού στην μικρή λιμνοθάλασσα στην laguna, ξεκινάει από την εισροή νερού σε συγκεκριμένα υπόγεια σημεία ένωσης απευθείας με την θάλασσα αλλά και την συνεχή επαφή σε άλλα εμφανή σημεία με τον Δίαυλο. Τα σημεία επαφής του Διαύλου και της λιμνοθάλασσας είναι γνωστά ως μπούκα ή αύλακας. Το όριο μεταξύ της πόλης και της φύσης αντιμετωπίζεται ανα σημεία με διαφορετικούς τρόπους. Αρχικά το ακατέργαστο φυσικό έδαφος, που συναντάται στο μεγαλύτερο τμήμα της λιμνοθάλασσας. Έπειτα το κανάλι με τις δύο λωρίδες στεριάς. Και τέλος σημαντικό στοιχείο της λιμνοθάλασσας, τα ιβάρια.

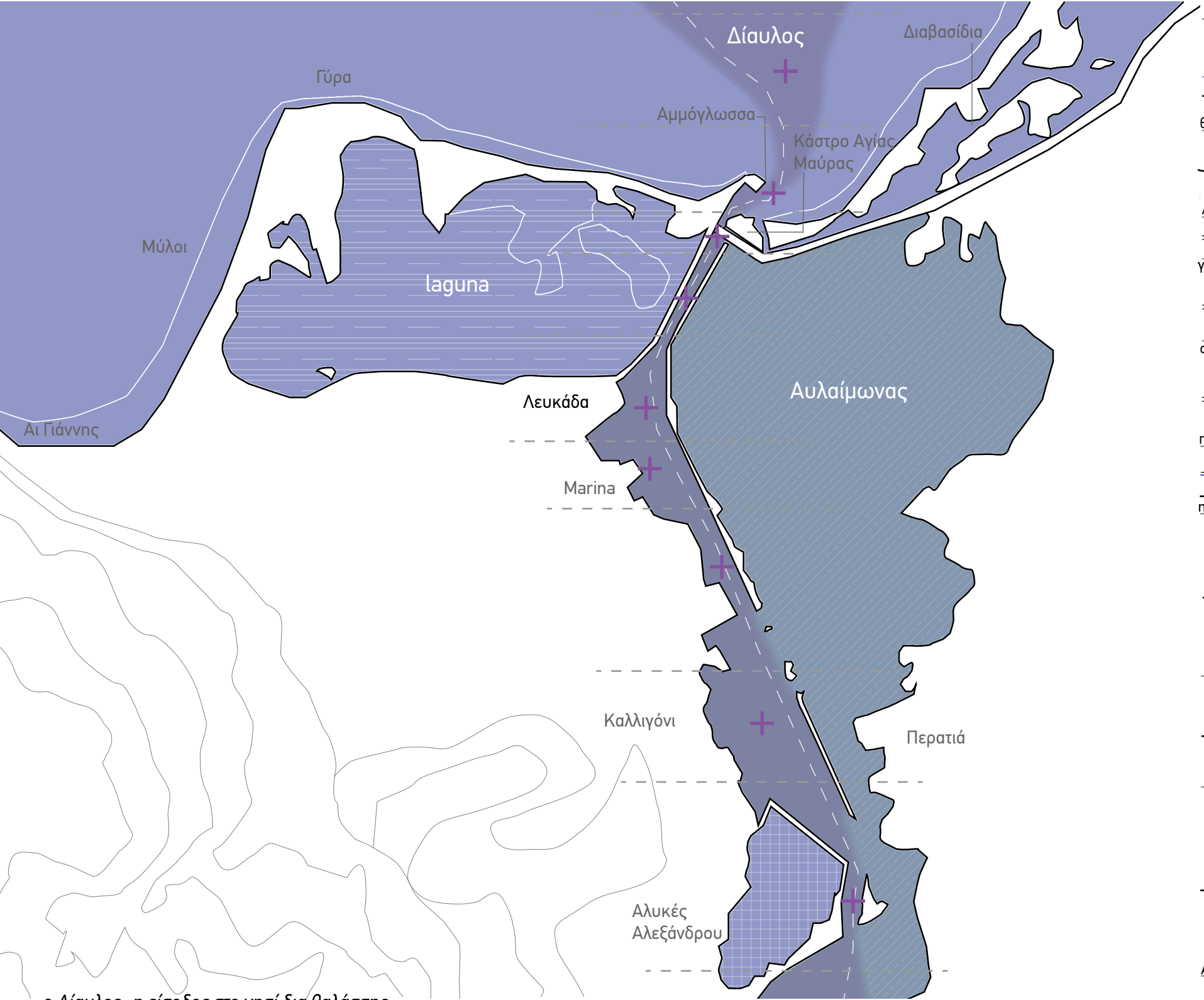

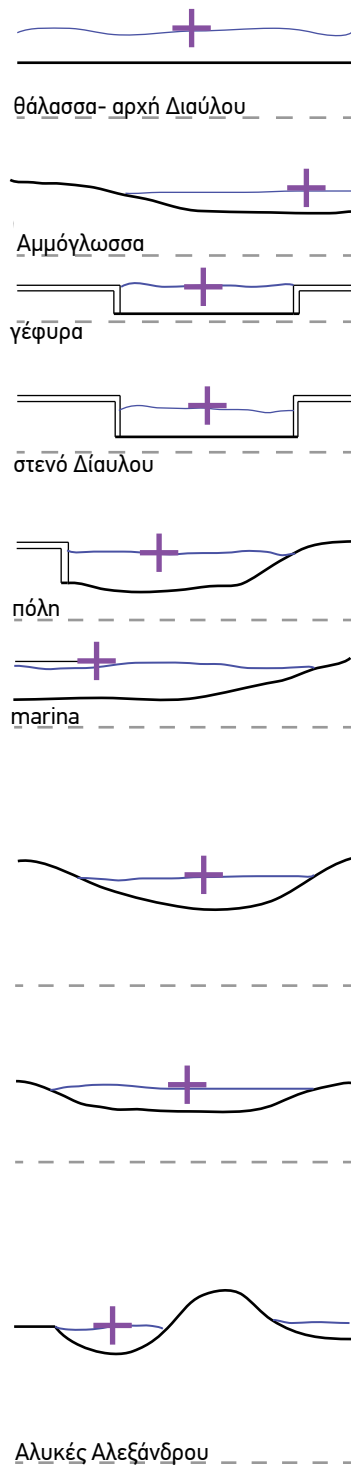

ο Δίαυλος- η είσοδος στο νησί δια θαλάσσης

'ο κύκλος του νερού' επικοινωνία μεταξύ λεκανών

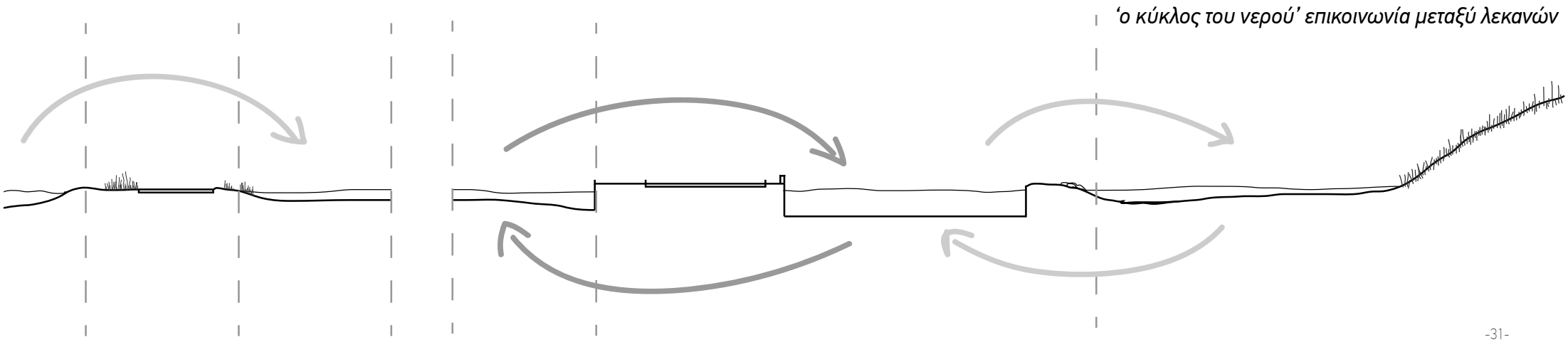

θάλασσα *Γύρα* λιμνοθάλασσα *laguna* θάλασσα - Δίαυλος λιμνοθάλασσα *Αυλαίμωνας*

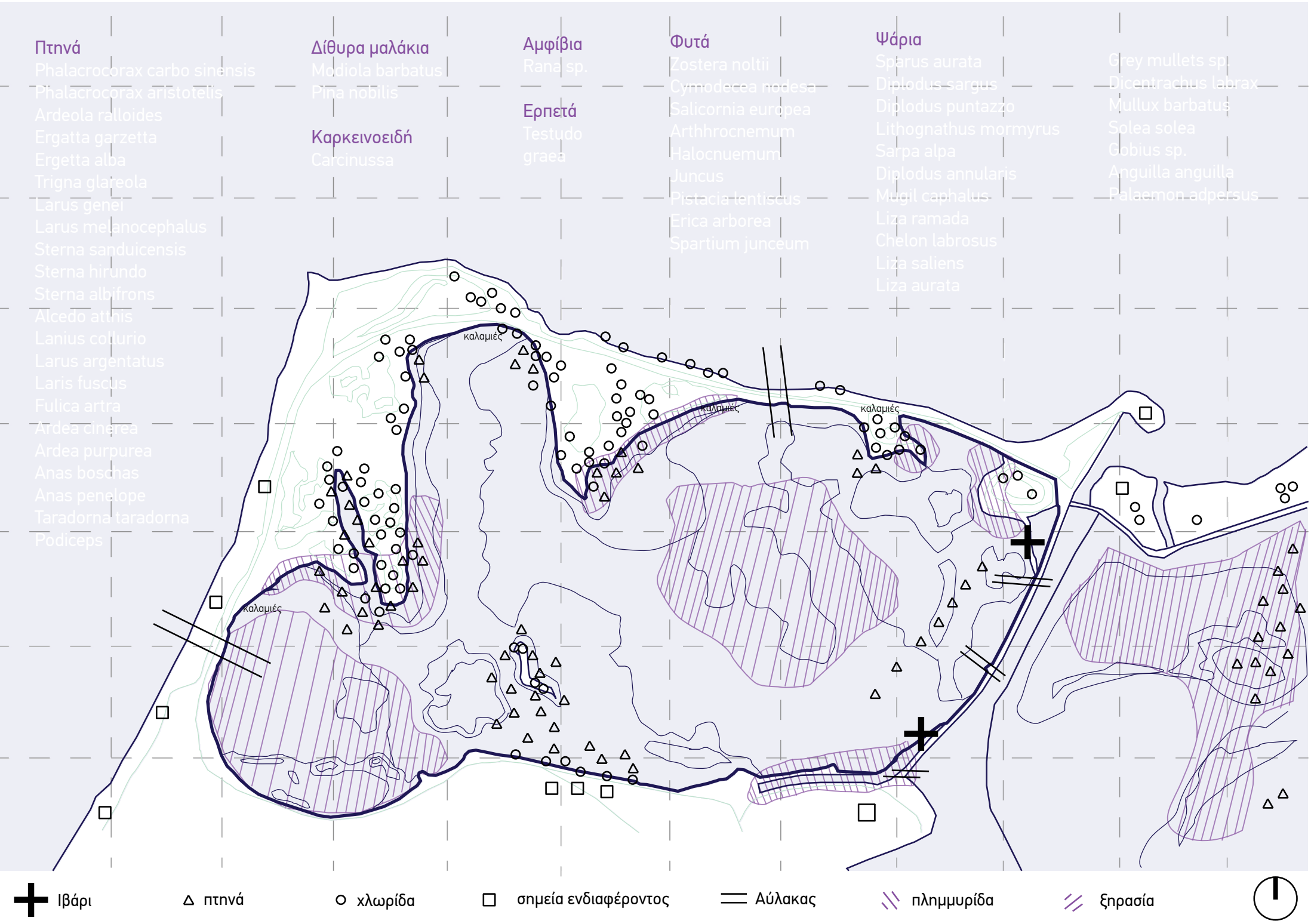

χαρακτηριστικά γνωρίσματα της λιμνοθάλασσας

Ένα τοπικό φαινόμενο είναι η άνοδος του νερού λόγω βροχοπτώσεων και η αντιμετώπιση των διαφορετικών σημείων σε κατάσταση πλημύρας. Εκτός από την πλημύρα πιο συχνό είναι το φαινόμενο της ξηρασίας, το οποίο κάνει το τοπίο να φαίνεται δυσμενές και ακατοίκητο. Στην πραγματικότητα χάρη του χαμηλού βάθους της λιμνοθάλασσας το τοπίο γίνεται ιδανικό για την στάση μερικών αποδημητικών πτηνών στο μεγάλο τους ταξίδι. Εντοπίζονται συγκεκριμένα σημεία που συχνάζουν ως κοπάδια και αντίστοιχα σημεία που φτιάχνουν τις φωλιές τους κοντά στα φυτά.

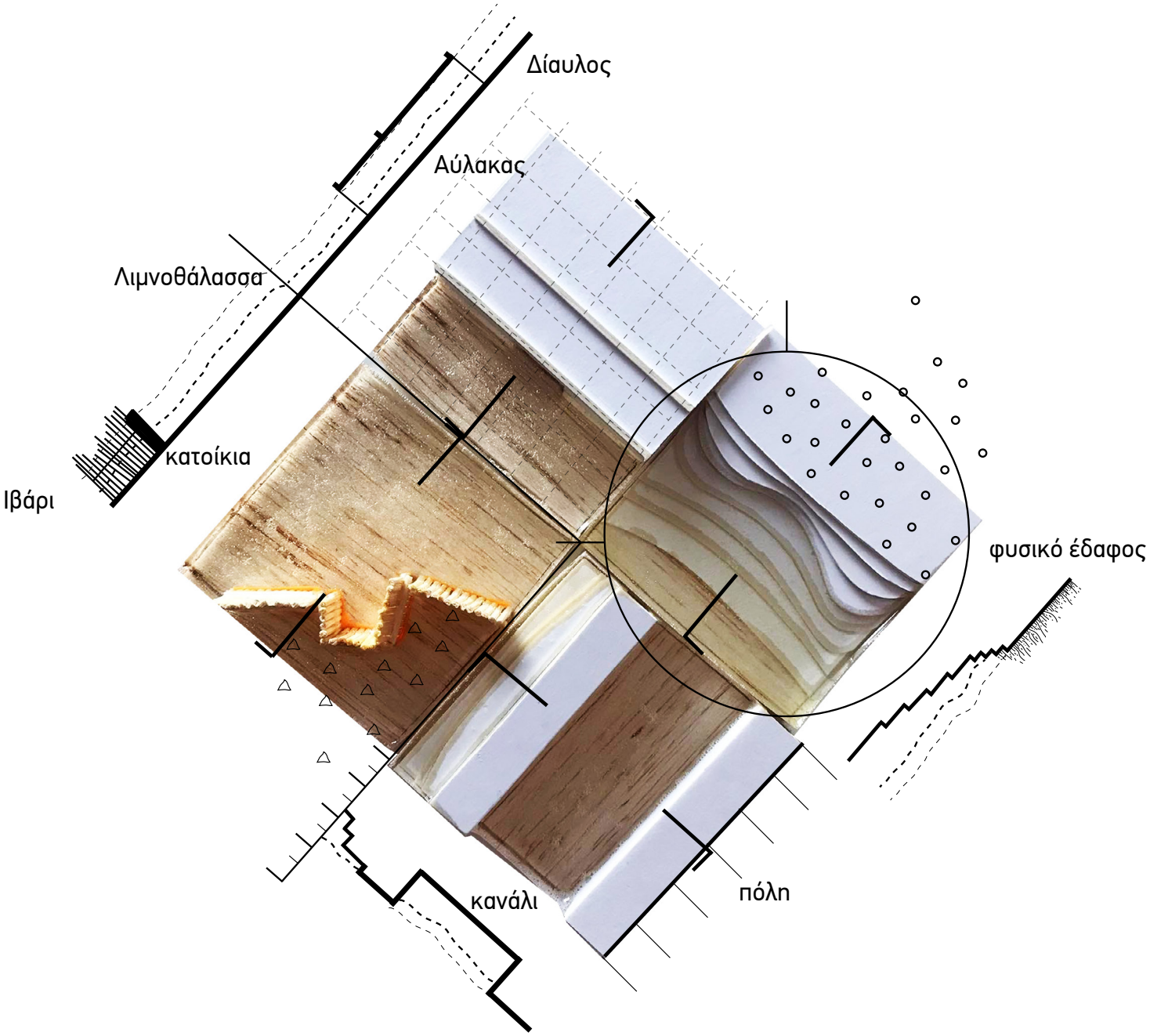

Μακέτα Ανάλυσης περιοχής - μηχανισμός τοπίου.

Πρόγραμμα

03

03 Πρόγραμμα

03.1 Σχολεία

Στην πόλη της Λευκάδας υπάρχουν δύο συγκροτήματα σχολείων το βόρειο και το νότιο. Στο νότιο τμήμα υπάρχουν νηπιαγωγεία, δημοτικό σχολείο, γυμνάσιο, λύκειο και μουσικό και βρίσκονται σε επαφή με την marina της Λευκάδας και ενώνονται απευθείας με τον αστικό ιστό. Το βόρειο συγκρότημα σχολείων αποτελείται από ένα δημοτικό σχολείο, γυμνάσιο, λύκειο, γήπεδο ποδοσφαίρου και τένις αλλά και το κλειστό γήπεδο της Λευκάδας. Το συγκρότημα αυτό παρουσιάζει ασυνέχεια με τον αστικό ιστό και φανερά αποκομμένο από την πόλη.

03.2 Πνευματικό κέντρο

Ένα συμπαγές όριο μεταξύ νέας και παλιάς πόλης της Λευκάδας είναι το πνευματικό κέντρο το οποίο αρχικά λειτουργούσε και ως δημαρχείο. Πλέον φιλοξενεί εκθέσεις και το αρχαιολογικό μουσείο ενώ τους καλοκαιρινούς μήνες γίνονται εκδηλώσεις στον υπαίθριο χώρο όπως το φεστιβάλ φολκλόρ.

03.3 Λιθιά - ξύλινο γεφυράκι

Το βόρειο παραλιακό μέτωπο της πόλης διαχωρίζεται από την λιμνοθάλασσα με ένα κανάλι το οποίο στην απέναντι πλευρά του έχει μια βατή πασαρέλα, την γνωστή στους ντόπιους λιθιά, η οποία ενώνει το πνευματικό κέντρο με την αρχή του πεζοδρόμου – αγοράς με το ξύλινο γεφυράκι. Η λιθιά κατασκευάστηκε από τα συντρίμμια του οθωμανικού υδραγωγείου.

Εικόνα 2: Διεθνές φεστιβάλ φολκλόρ.

Εικόνα 3: Η λιθιά

03.4 Φίλτρο νερού

Η μικρή λιμνοθάλασσα, laguna, φιλτράρει το νερό της με δύο τρόπους έναν φυσικό και έναν τεχνητό. Ο φυσικός τρόπος φιλτραρίσματος του νερού γίνεται από τα φυτά που βρίσκονται μέσα στο νερό αλλά και στις όχθες της λιμνοθάλασσας. Κάποια ενδεικτικά φυτά εντός του νερού είναι το μαρούλι της θάλασσας και το αγγειόσπερμα, τα οποία οξυγονώνουν το νερό και συμβάλουν στην ομαλή επιβίωση θαλάσσιων οργανισμών και ιχθύων. [13] Από την άλλη τα φυτά που βρίσκονται κοντά ή μέσα στην επιφάνεια του νερού, σε αμμώδες έδαφος προσφέρουν την κατάλληλη προστασία σε ψάρια και πτηνά καθώς εκεί είναι το προτιμότερο μέρος για τις φωλιές τους.

Το τεχνητό φιλτράρισμα του νερού γίνεται με την βοήθεια των αυλακών, συγκεκριμένων ανοιγμάτων επαφής της λιμνοθάλασσας με την θάλασσα, από τα οποία τροφοδοτείται η λιμνοθάλασσα με καθαρό θαλασσινό νερό, το οποίο ταυτόχρονα πριν μπει στην λιμνοθάλασσα φιλτράρεται μέσα από ένα πυκνό σύστημα καλαμωτών.

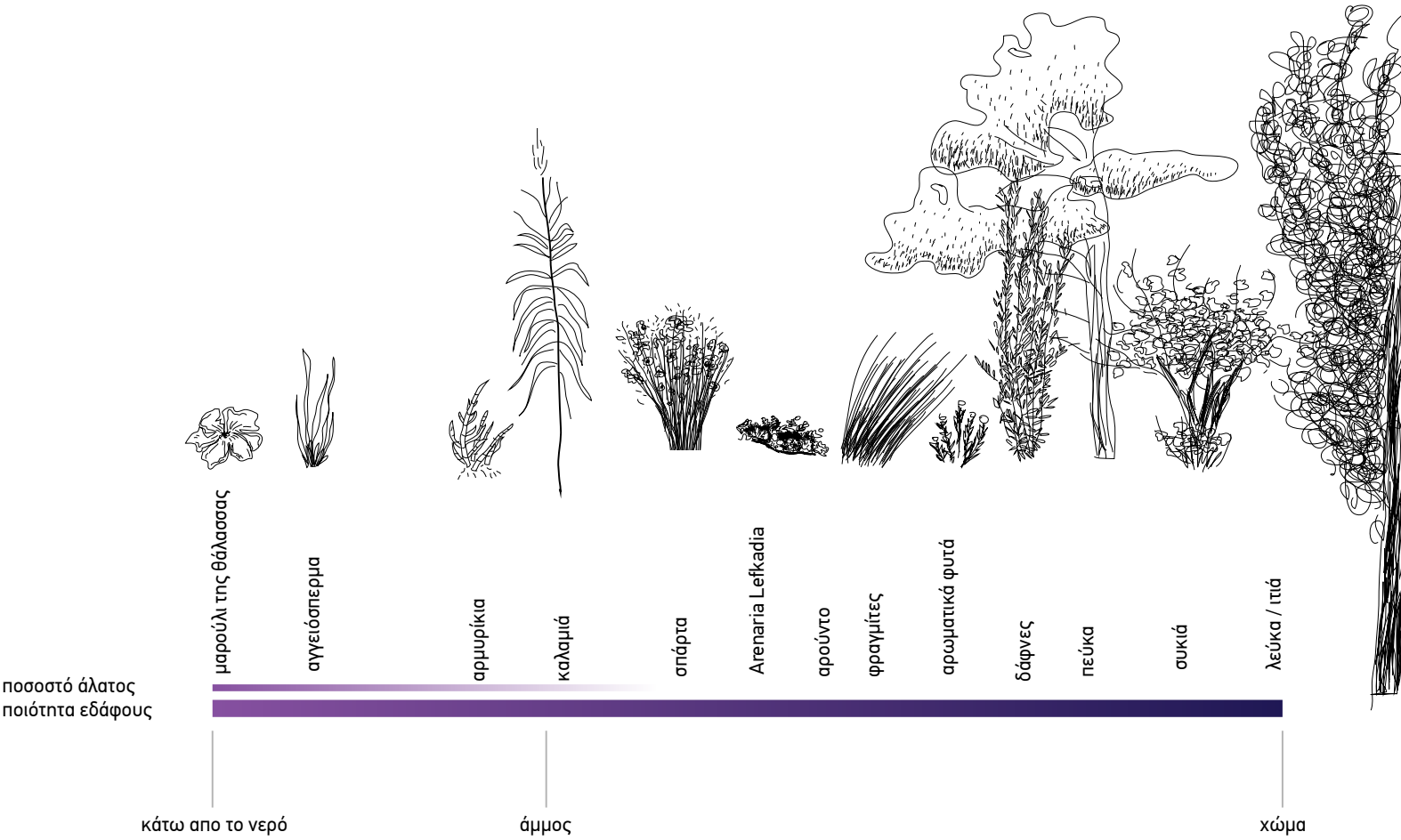

13] Αλιευτικό πρότυπο εκμετάλλευσης Λιμνοθαλασσών Λευκάδας, Άγγελος Δ. Παπαδόπουλος, ΔΕ, σελ. 28

-0.3
-0.2
κλειστό γυμναστήριο
γήπεδο
τενις
γήπεδο
ποδοσφαίρου
Σχολεία
γυμνάσιο & λύκειο
Πνευματικό
Κέντρο
Περίπατος - Ληθιά
Σχολεία
δημοτικό
δικαστήρια
Πλατεία Μαρκό

Πλωτή γέφυρα
Ιβάρι
-0.6
-0.2
Αύλακας
Ιβάρι
Ιβάρι
λινη γέφυρα
Γέφυρα Πόντε
Πλατεία
Άγγελου Σικελιανού
πλατεία
ντιστάσεως
Συγκρότημα Σχολείων

03.5 Ιβάρι

Το ιβάρι είναι ένας οριοθετημένος με καλαμωτές λιμνοθαλάσσιος χωρος μέσα στον οποίο πραγματοποιείται το παραδοσιακό ψάρεμα. Το ιβάρι λειτουργεί ως εξής, σε στρατηγικά σημεία συνδέσεων της θάλασσας με την λιμνοθάλασσα αλλιώς σημεία γνωστά ως μπούκες ή αύλακας υπάρχουν φραγμοί οι οποίοι εμποδίζουν τα ψάρια να περάσουν στο απέναντι ρεύμα. Όσο τα ψάρια παραμένουν εγκλωβισμένα μέσα στα κατοικια, τρέφονται από τα συστατικά του ίδιου του νερού και του εδάφους, και έτσι η παρέμβαση του ανθρώπου είναι ελάχιστη. Με μια απόχη ψαρεύονται τα ψάρια από τα κατοίκια και ξεδιαλέγονται αφήνοντας τα μικρότερα πίσω στο νερό. Αυτή η διαδικασία πραγματοποιείται συνήθως μέσα στο καταφύγιο του ιχθυοτροφείου στην είσοδο του νησιού. [14]

03.6 Φυσικές νησίδες γης

Η ροή του νερού και τα θαλάσσια ρεύματα τείνουν να δημιουργούν φυσικές νησίδες άμμου οι οποίες συσσωρεύονται στο βορειοδυτικό τμήμα της μικρής λιμνοθάλασσας. Εκεί παρατηρείται μεγάλο πλήθος πτηνών που φωλιάζουν μέσα στις καλαμιές και τα υπόλοιπα φυτά. Ο πυθμένας της λιμνοθάλασσας είναι αρκετά ρηχός φτάνοντας μόλις τους 70 πόντους στο σημείο του ιβαριού. Συνεπώς πολλά σημεία εντός της λιμνοθάλασσας μπορούν να φτάσουν ακόμα και τους 10 πόντους νερού σε περίοδο πλημύρας ή ακόμα να εξαφανιστεί από αυτά εντελώς το νερό σε περίοδο ξηρασίας.

03.7 Βιοποικιλότητα

Η λιμνοθάλασσα της Λευκάδας, ο Αυλαίμωνας και η Laguna ανήκουν στο δίκτυο NATURA 2000, καθώς είναι αναπόσπαστο κομμάτι του Αμβρακικού κόλπου.[15] Έτσι τα περισσότερα πτηνά που ταξιδεύουν από και προς τον Αμβρακικό κάνουν στάση στην λιμνοθάλασσα της Λευκάδας και έπειτα προχωράν για τον τελικό τους προορισμό. Κάποια από αυτά είναι ο κορμοράνος, ο κρυπτοτσικνιάς, ο λευκοτσικνιάς, η φαλαρίδα, ο ερωδιός, διάφορες πάπιες όπως η βαρβάρα και ένα ξεχωριστό είδος πτηνών αυτό του αργυροπελεκάνου. Ο αργυροπελεκάνος είναι ένα είδος προς εξαφάνιση καθώς η αναπαραγωγή του είναι αρκετά δύσκολη και χρειάζεται ένα μέρος απομόνωσης μακριά από κάθε είδους αναταραχή. Καθότι επωάζει τα αυγά του με τις πατούσες του και κάθε είδος ξαφνικού θορύβου μπορεί να τρομάξει το πτηνό και να σπάσει τα αυγά του ή να φύγει από την φωλιά και να μην ξανα γυρίσει. [16] Άλλα έμβια όντα που έχουν παρατηρηθεί στην λιμνοθάλασσα είναι καβούρια, βατράχια, επρετά όπως μικρές αύρες και διάφορα είδη ψαριών όπως τσιπούρες, κέφαλος, σαργός, μουρμούρι, σάλπα, σπάρος, λαβράκι, κουτσομούρα, γλώσσα, γοβιός, χέλι και γαρίδες. [17]

14] πηγή: https://aromalefkadas.gr/i%CE%B2%CE%AC%CF%81%CE%B9-%CE%BB%CE%B5%CF%85%CE%BA%CE%AC%CE%B4%CE%B1%CF%82-%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CF%86%CF%85%CF%83%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%B9%CF%87%CE%B8%CF%85%CE%BF%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%B5%CE%AF/ Βιολέττα Σάντα *(21/8/22)*

15] Αλιευτικό πρότυπο εκμετάλλευσης Λιμνοθαλασσών Λευκάδας, 'Αγγελος Δ. Παπαδόπουλος, ΔΕ, σελ. 18

16] πηγή: https://old.ornithologiki.gr/page_cn.php?tID=1889 *(21/8/22)*

17] Αλιευτικό πρότυπο εκμετάλλευσης Λιμνοθαλασσών Λευκάδας, 'Αγγελος Δ. Παπαδόπουλος, ΔΕ, σελ. 32

Κορμοράνος
Phalacrocorax carbo

φωλιά: φύκια, πάνω σε δέντρα

Κρυπτοτσικνιάς
Ardeola ralloides

φωλιά: θάμνοι, δέντρα

Λευκοτσικνιάς
Ergetta garzetta

Αμβρακικός

Φαλαρίδα
Fulica artra

φωλιά: ξερά καλάμια, χόρτα

Ερωδιός
Ardea cinerea

φωλιά: σε ψηλά δέντρα
ζωή στην πόλη

Βαρβάρα
Tardana tardana

φωλιά: λαγούμια κουνελιών 3 μ. βάθος, κουφάλες δέντρων

Αργυροπελεκάνος
Pelecanus crispus

Αμβρακικός

φωλιά: χόρτα, κλαδιά, απομονωμένες νησίδες, δύσβατοι καλαμιώνες

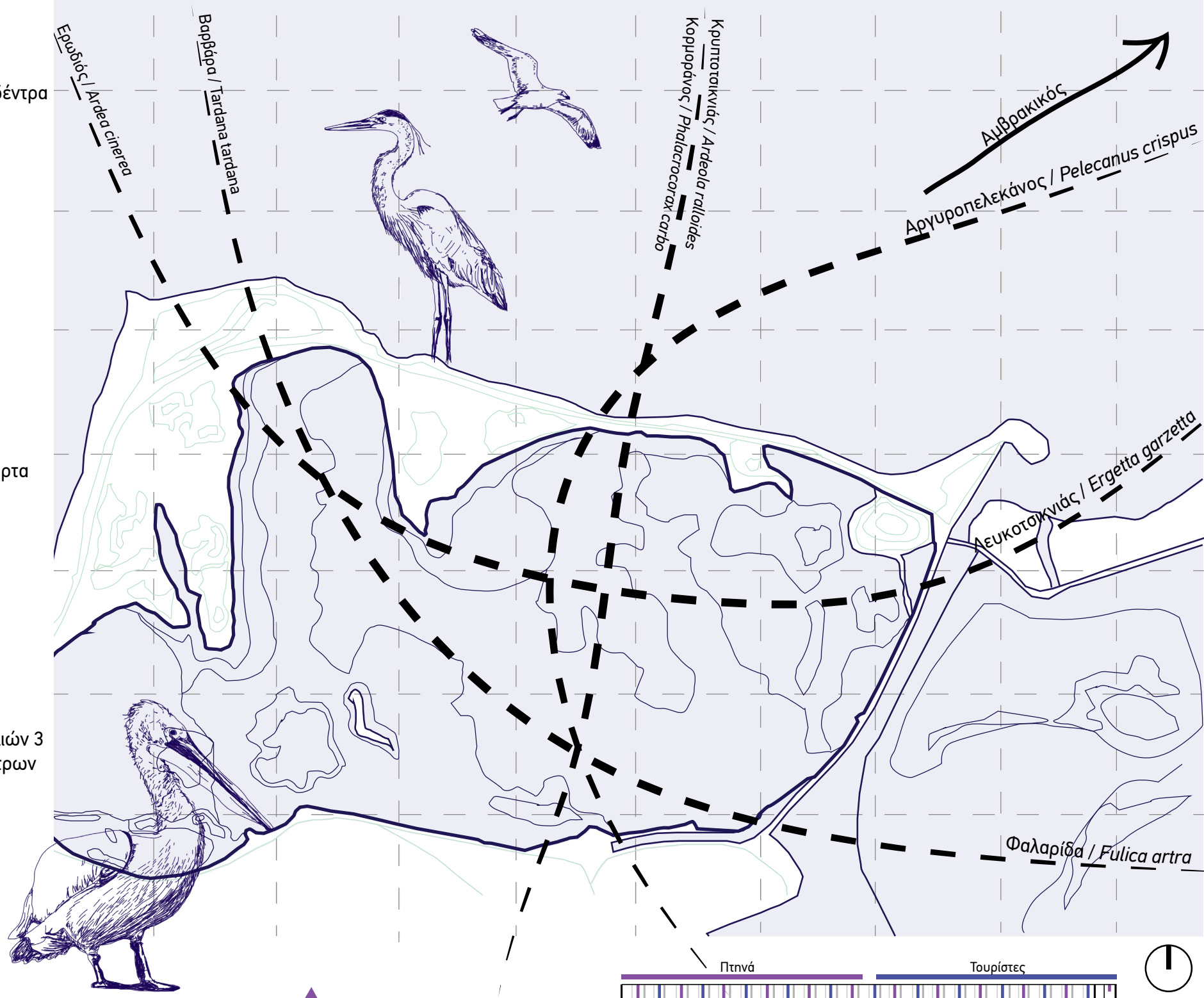

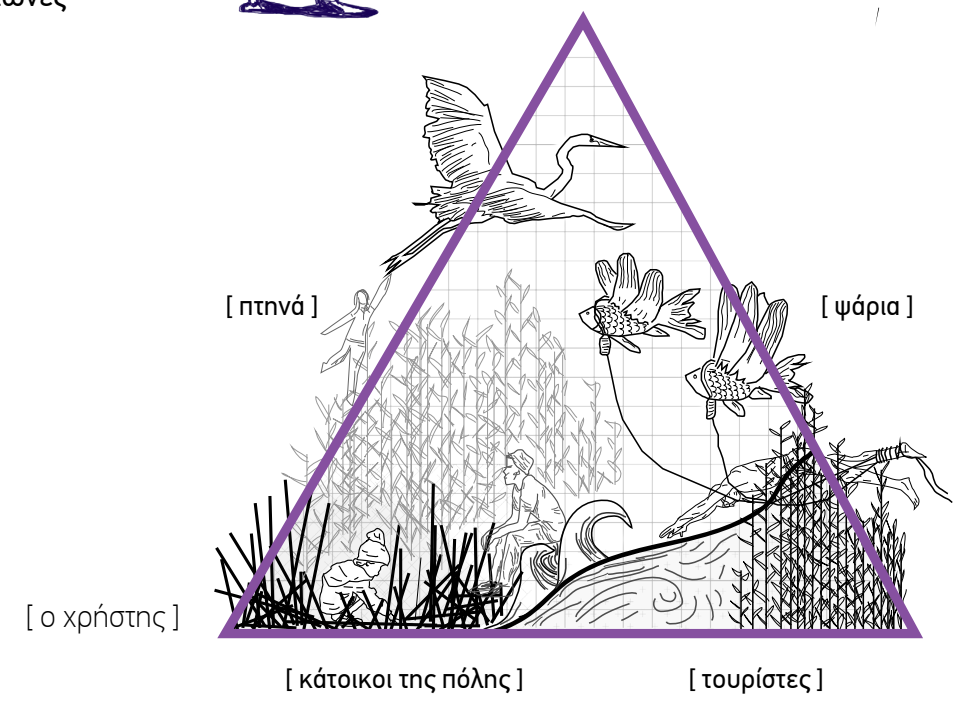

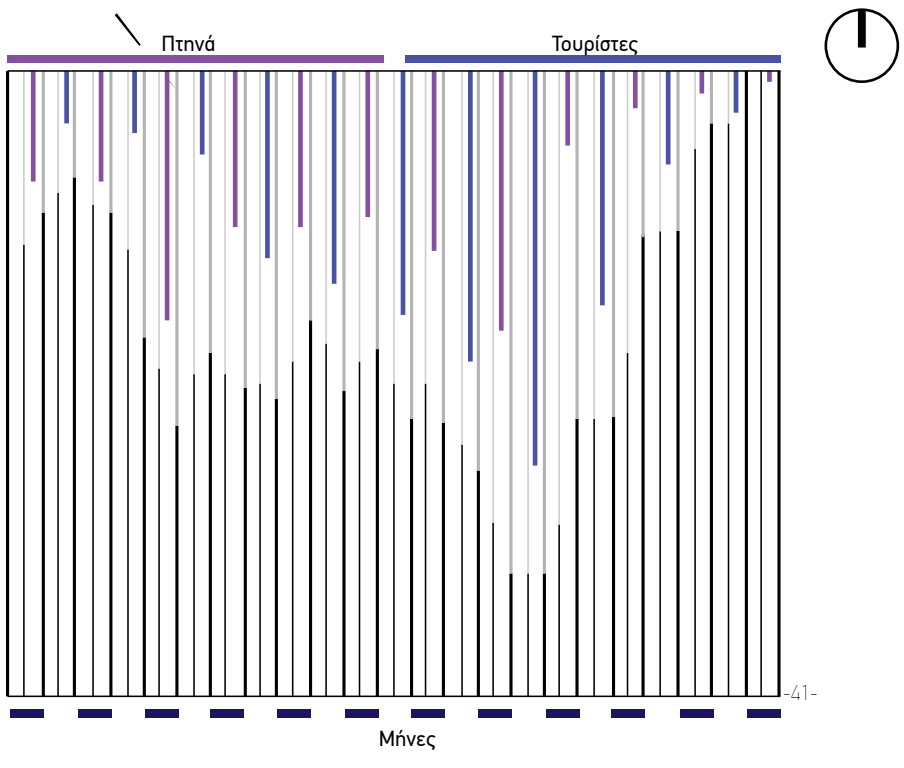

03.8 Λειτουργικό Πρόγραμμα

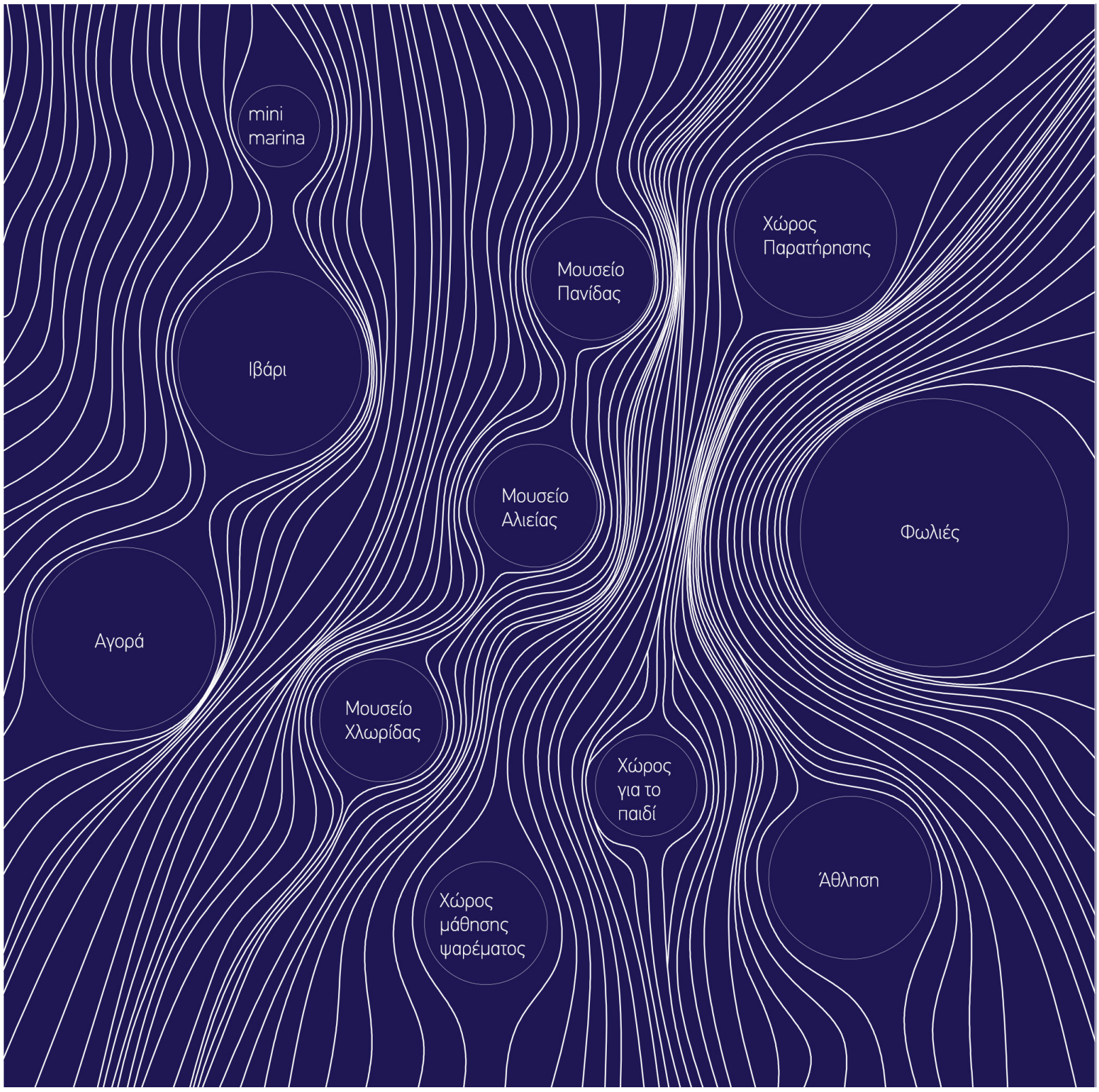

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ιβάρι	*15%*	*Υ*
μουσείο αλιείας	*3,9%*	*Υ*
μουσείο πανίδας	*3,9%*	*Υ*
μουσείο χλωρίδας	*3,9%*	*Υ*
χώρος μάθησης ψαρέματος	*8%*	*Υ*
παρατηρητήριο πτηνών	*10%*	*Υ*
φωλιές πτηνών	*23,3%*	*Υ*
πλωτή αγορά	*15%*	*Υ-Κ*
χώρος για το παιδί	*5%*	*Υ*
άθληση	*10%*	*Υ*
mini marina	*2%*	*Υ*

Για την νέα πρόταση, η θεματολογία των λειτουργιών αντλείται από τις ήδη υπάρχουσες δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στην ευρύτερη περιοχή αλλά και από τον σεβασμό στην φύση. Η σημερινή χρήση του παραλιακού μετώπου χαρακτηρίζεται κυρίως από την επαφή με το νερό την άθληση, το περπάτημα, το τρέξιμο, το ποδήλατο δίπλα στην λιμνοθάλασσα αλλά και από την ξεκούραση και χαλάρωση που προσφέρουν τα παραλιακά μαγαζιά. Οι δραστηριότητες αυτές παραμένουν στον τόπο και ενισχύονται.

Στο διπλανό διάγραμμα, του λειτουργικού προγράμματος, παρουσιάζονται οι σχέσεις μεταξύ των δραστηριοτήτων και η εμβέλεια που καταλαμβάνει η κάθε μια, και πως αυτή επηρεάζει τις γειτονικές δραστηριότητες.

Το πρόγραμμα τοποθετείται σε στρατηγικά σημεία έτσι ώστε να ενισχυθεί η επαφή με την πόλη και τον αστικό ιστό.

Έτσι στην είσοδο της Λευκάδας ερευνάται ένας νέος δημόσιος χώρος αποσυμφόρησης του αστικού ιστού με σκοπό την ενοποίηση σημείων ενδιαφέροντος και την ενεργοποίηση τους στον ιστό. Ο δημόσιος χώρος απευθύνεται τόσο στον άνθρωπο αλλά και στην φύση, στην ορνιθοπανίδα και τα ενδημικά πτηνά. Καθώς σε όλες τις αποφάσεις λαμβάνεται υπ όψιν η ισορροπία του οικοσυστήματος και ο σεβασμός στην φύση.

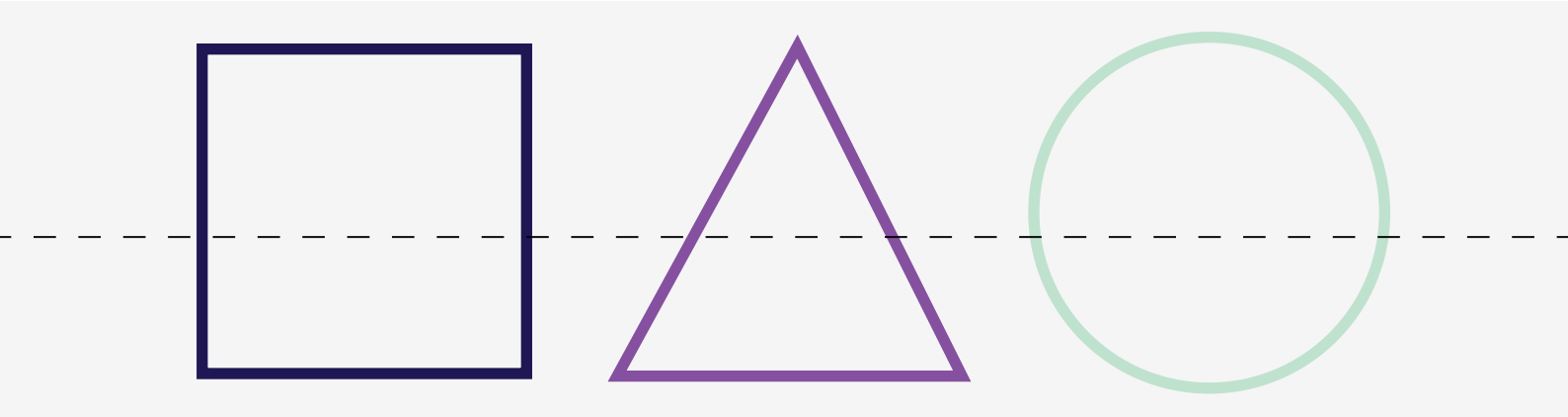

[τι;]

[*δημόσιος χώρος εννοποίησης σημείων ενδιαφέροντος της πόλης*]

[για ποιόν;]

[*άνθρωπος & πτηνά*]

[πώς;]

[*σεβασμό στην φύση, ισορροπία οικοσυστήματος*]

04 Εννοιολογική Προσέγγιση Πρότασης

Σχεδιαστική Προσέγγιση Πρότασης 05

04 Εννοιολογική προσέγγιση πρότασης

Η σημερινή επαφή της πόλης με την άγρια ζωή οριοθετείται σε πλαίσια απομόνωσης και αποφυγής, καθότι επιφέρει κινδύνους για τον άνθρωπο. Οι μόνες προσπάθειες ένταξης της άγριας ζωής στις πόλεις γίνονται μέσα από τους ζωολογικούς κήπους, οι οποίοι κρατάνε τα ζώα σε αιχμαλωσία κάνοντας τα εκθέματα για την ψυχαγωγία του ανθρώπου. Αντίστοιχα τα παραδοσιακά σαφάρι, είναι η αντίστροφη προσπάθεια των ζωολογικών κήπων, καθώς πλέον ο άνθρωπος βρίσκεται στο περιβάλλον της άγριας φύσης και φυλάγεται από αυτήν, συνήθως μέσα σε κάποιο μεταφορικό μέσο.

Προτείνεται η ιδέα του αστικού σαφάρι, ως ένα σύγχρονο σαφάρι στην πόλη που δεν επηρεάζεται από τα όρια μεταξύ πόλης και φύσης. Πιο συγκεκριμένα, το νοητό όριο που υπάρχει μεταξύ φύσης και πόλης αντιμετωπίζεται ως ένας ενδιάμεσος χώρος που μπορούν αντίστοιχα και η φύση και η πόλη να συνυπάρχουν. Πρόκειται λοιπόν για μια διαδρομή, ένα μικρό ταξίδι στην πόλη το οποίο μπορεί να γίνει είτε με τα πόδια είτε με το ποδήλατο και περιηγείται μεταξύ σημείων ενδιαφέροντος είτε αυτά είναι τεχνητά είτε φυσικά.

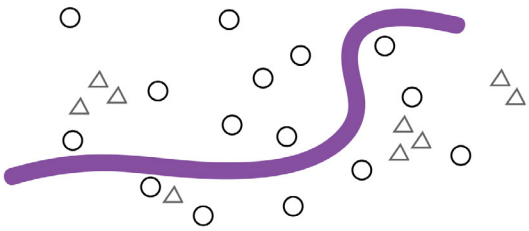

[σαφάρι]

ταξίδι - διαδρομή στην φύση παρατήρηση άγριας φύσης και ζωής

-κινητά σαφάρι
-περιπατητικά σαφάρι
-fly in σαφάρι
-φωτογραφικό σαφάρι

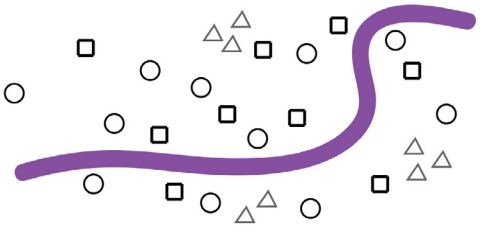

[αστικό σαφάρι]

διαδρομή, περιπλάνηση μεταξύ φύσης και πόλης, παρατήρηση άγριας φύσης και ζωής, ξενάγηση μεταξύ αστικών σημείων ενδιαφέροντος

- concept -

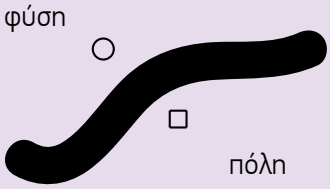

προβληματισμός

[όριο]

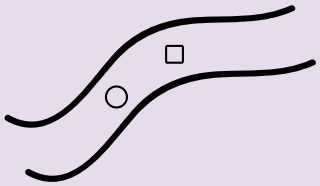

διαχείρηση του ενδιάμεσου χώρου
μεταξύ πόλης και φύσης

[ενδιάμεσος χώρος]

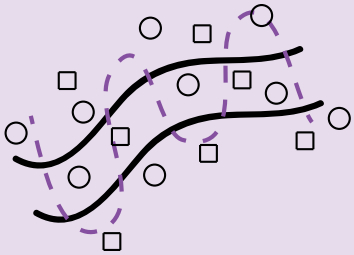

πρόθεση

[αστικό σαφάρι]

safarīyah

[safari]

ένα ταξίδι

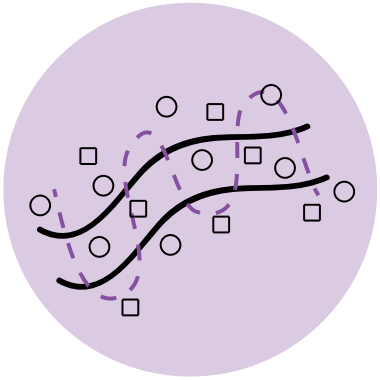

[αστικό σαφάρι]

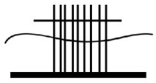

[ιβάρι]

[φωλιά]

[διαδρομή]

05 Σχεδιαστική προσέγγιση πρότασης

05.1 Διαγράμματα

Στην περιοχή μελέτης τοποθετούνται στρατηγικά σημεία έλξης του πληθυσμού από την πόλη και άλλα απώθησης του. Για παράδειγμα τα τρία σημεία που βρίσκονται πιο κοντά στον αστικό ιστό καταλαμβάνουν περισσότερο πληθυσμό σε σχέση με άλλα που βρίσκονται μέσα στο νερό και πιο μακριά από την πόλη. Τα τρία σημεία αυτά αναλαμβάνουν δραστηριότητες που σχετίζονται με τις γειτονικές δράσεις όπως, ο χώρος μάθησης ψαρέματος βρίσκεται απέναντι από το συγκρότημα σχολείων, η αγορά βρίσκεται απέναντι από τον αστικό κατοικίσημο ιστό και ο χώρος για το παιδί που εμπλέκεται ενεργά στον ιστό της πόλης.

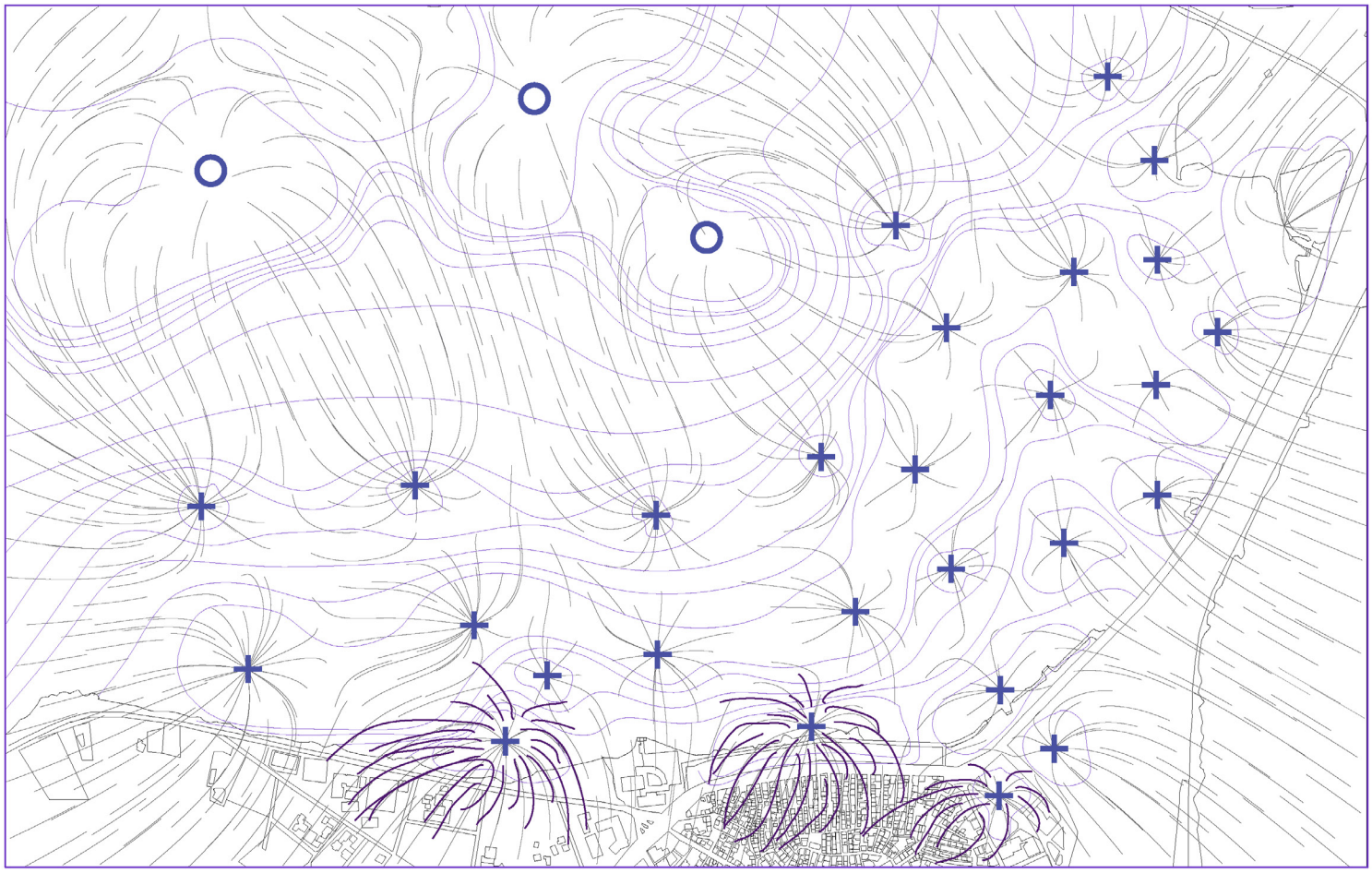

Σε συνέχεια οι υπόλοιπες δραστηριότητες τοποθετούνται ανάλογα των αρχικών αλλά και των δεδομένων εγκαταστάσεων που υπάρχουν ήδη στην περιοχή όπως τα ιβάρια. Στις δύο σημερινές τοποθεσίες στην είσοδο στο νησί και στον Πόντε, σε αυτές προστίθεται ακόμη μια ενδιάμεσα σε σημείο που υπάρχει ήδη αύλακας, για να επιτευχθεί η παραδοσιακή μέθοδος ψαρέματος.

Οι φωλιές τοποθετούνται μακρύτερα από τις πιο θορυβώδης δραστηριότητες και προσεγγίζονται σε αυτές οι χώροι παρατήρησης των πτηνών.

Σε όλη την έκταση της αστικής επέμβασης διατρέχεται μια διαδρομή η οποία συνδέει μερικές από τις δραστηριότητες μεταξύ τους.

05.2 Συστήματα υποδομής

Με αφορμή την παραδοσιακή κατασκευή της καλαμωτής για την συγκέντρωση των ψαριών στις 'παγίδες', χρησιμοποιούνται τεχνητά τοιχία με την μορφή πασαρέλας για την δημιουργία φυσικών νησίδων άμμου. Πιο συγκεκριμένα, πάνω σε μια πυκνή καλαμωτή τοποθετείται μια ξύλινη πλάκα, η οποία μπορεί να χαρακτηριστεί ως μια μικρή γέφυρα πάνω στο νερό. Περιμετρικά της κατασκευής αυτής τοποθετούνται τεχνητές ξύλινες 'καλαμιές' για την επίσπευση συγκέντρωσης άμμου και τον σχηματισμό αυτής. Ανάλογα τα θαλάσσια ρεύματα και την ροή του νερού, η άμμος θα συσσωρεύεται πίσω η μπροστά από την κατασκευή σύμφωνα με τα κοίλα της. Το αποτέλεσμα δεν μπορεί να γίνει μέσα σε λίγες μέρες, χρειάζονται αρκετά χρόνια έτσι ώστε η φύση να μπορέσει να αποδώσει το επιθυμητό για αυτήν αποτέλεσμα.

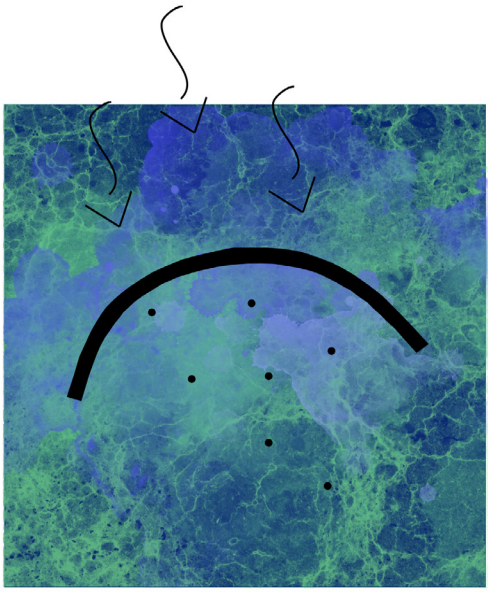

[κατασκευή & θαλάσσια ρεύματα]

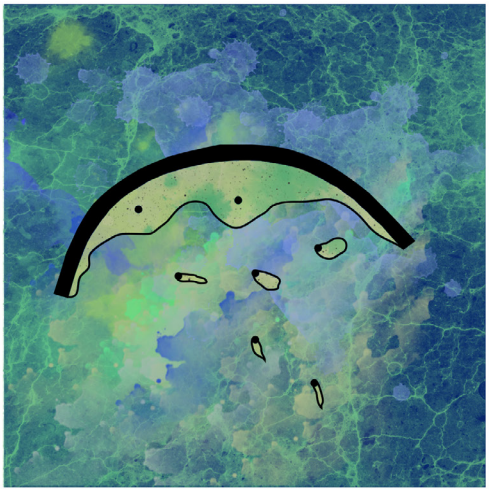

[συγκέντρωση άμμου]

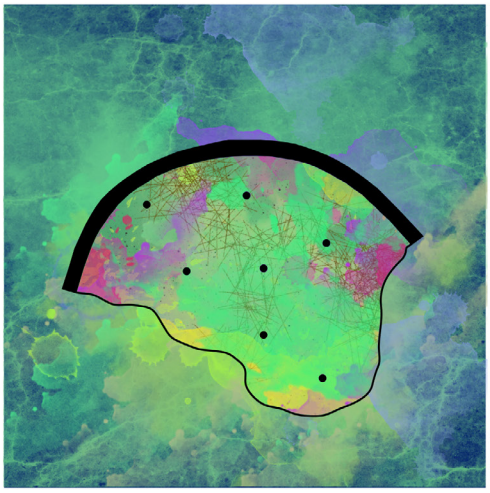

[φυσική νησίδα άμμου]

0 χρόνια

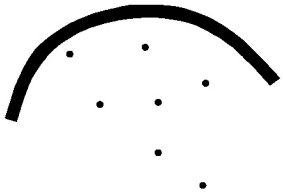

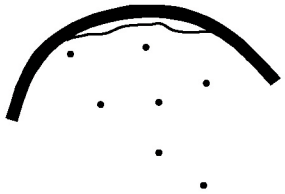

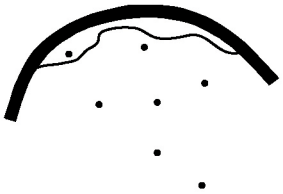

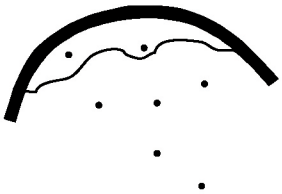

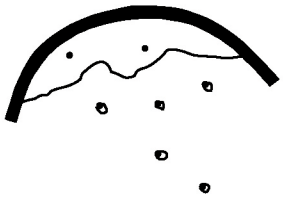

5 χρόνια

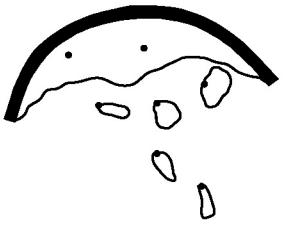

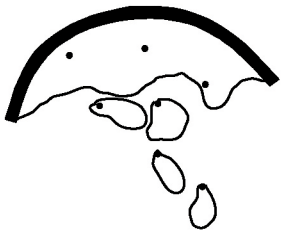

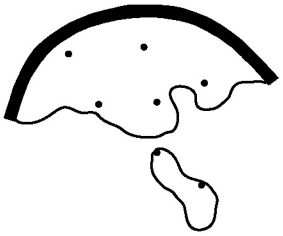

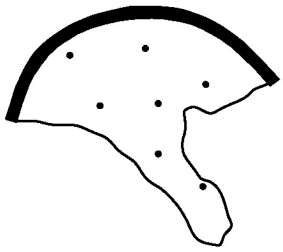

15 χρόνια

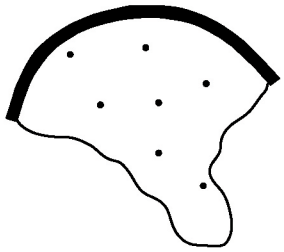

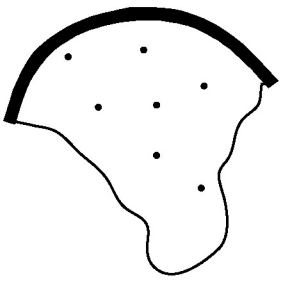

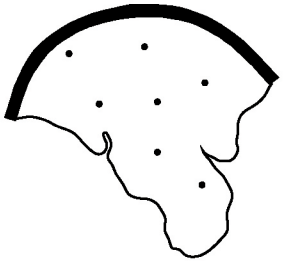

20 χρόνια

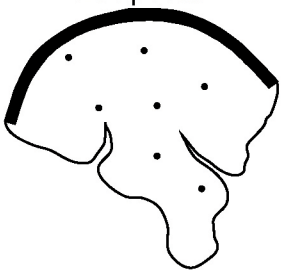

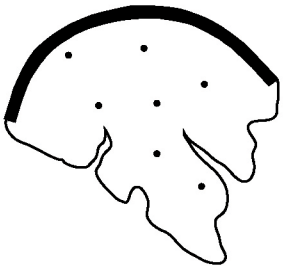

05.3 Τοπογραφικό

ΚΙΝΗΣΗ - ΣΤΑΣΗ	ΒΥΘΙΣΗ - ΑΝΥΨΩΣΗ	ΠΥΚΝΩΣΗ - ΑΡΑΙΩΣΗ
> παρατήρηση - θέα > υλικότητα - τεχνιτή ασφάλεια > ηχητικό φίλτρο	> στάθμη του νερού > κλιμάκωση > διαφοροποίηση κίνησης	> φίλτρο θέασης > οπτικό όριο > ιδιωτικό - δημόσιο

εργαλειοθήκη

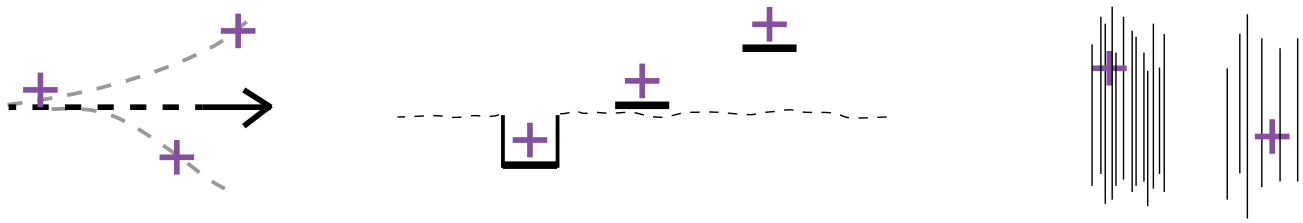

διαγραμματική απόδοση

Η έρευνα του νέου αστικού δημόσιου χώρου καταλαμβάνει την έκταση του παραλιακού μετώπου της πόλης της Λευκάδας αλλά και εισχωρεί στην λιμνοθάλασσα με φιλικό τρόπο προς το περιβάλλον. Ενώ σε όλη την έκταση της λιμνοθάλασσας και πιο συγκεκριμένα εκεί που ήδη υπάρχουν φωλιές των πτηνών ενισχύονται με νέες εγκαταστάσεις βοηθητικές για την φωλαιοποίηση.

Η ιδιωτικότητα που αναζητούν χώροι όπως οι φωλιές επιτυγχάνεται μέσω των φυτεύσεων και των καλαμιών που επιλέγονται να λειτουργήσουν ως φίλτρο.

Ενώ ο αστικός περίπατος που διατρέχει την μελέτη, αποκτάει διαβαθμίσεις είτε στον οριζόντιο είτε στον κατακόρυφο άξονα, με διαπλατύνσεις και διχοτομήσεις αλλά και βυθίσεις στο νερό.

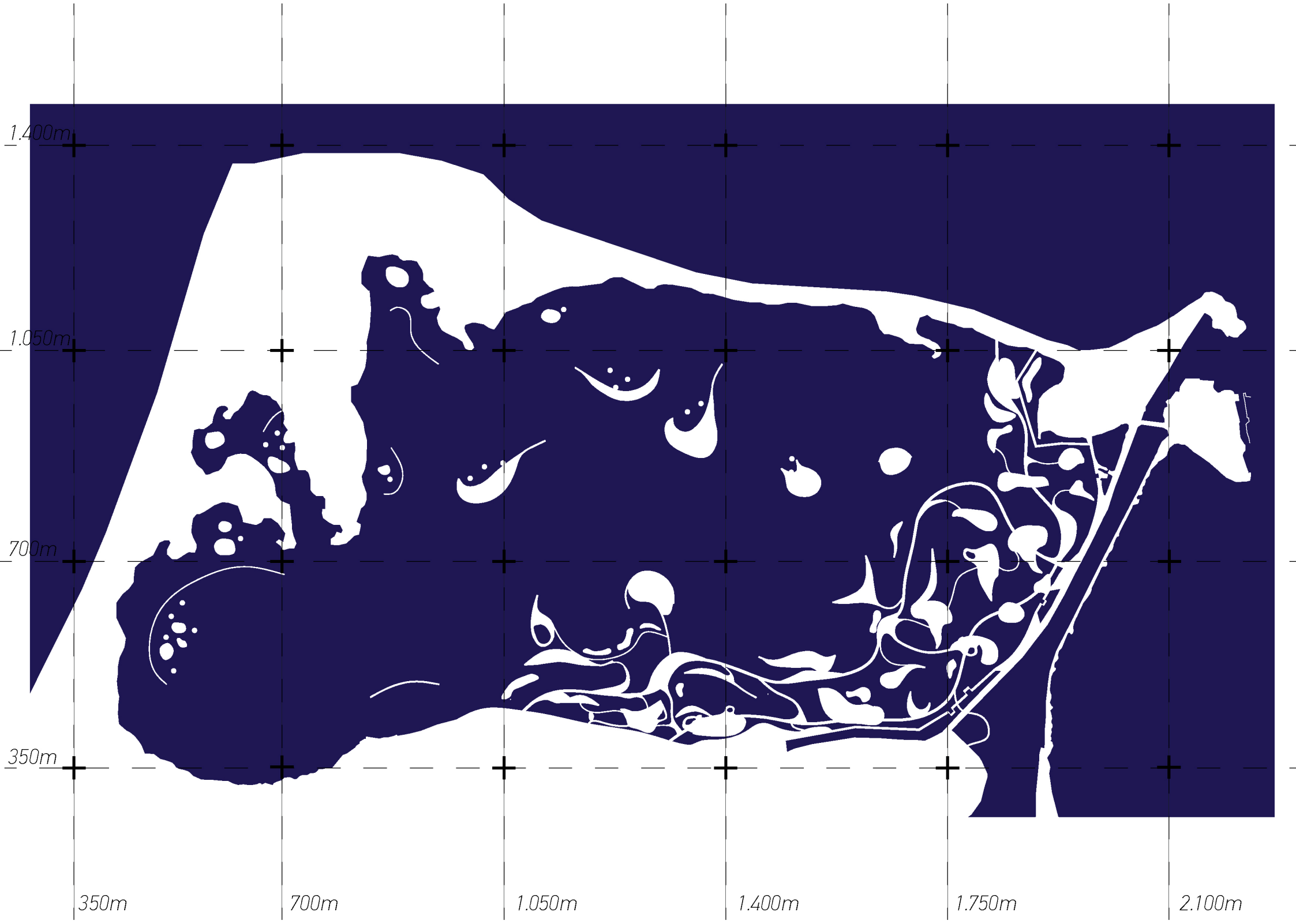
1.400m
1.050m
700m
350m
350m
700m
1.050m
1.400m
1.750m
2.100m

Για την ενίσχυση της κατασκευής, χρησιμοποιούνται διαφορετικές διαστρωματώσεις υλικών μέσα στο νερό.

- σκληρό ακατέργαστο έδαφος της πόλης
- άμμος
- χώμα
- βράχια

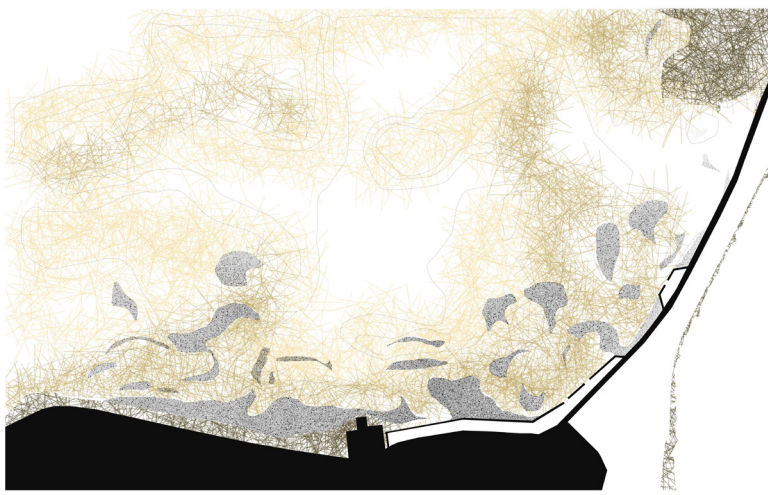

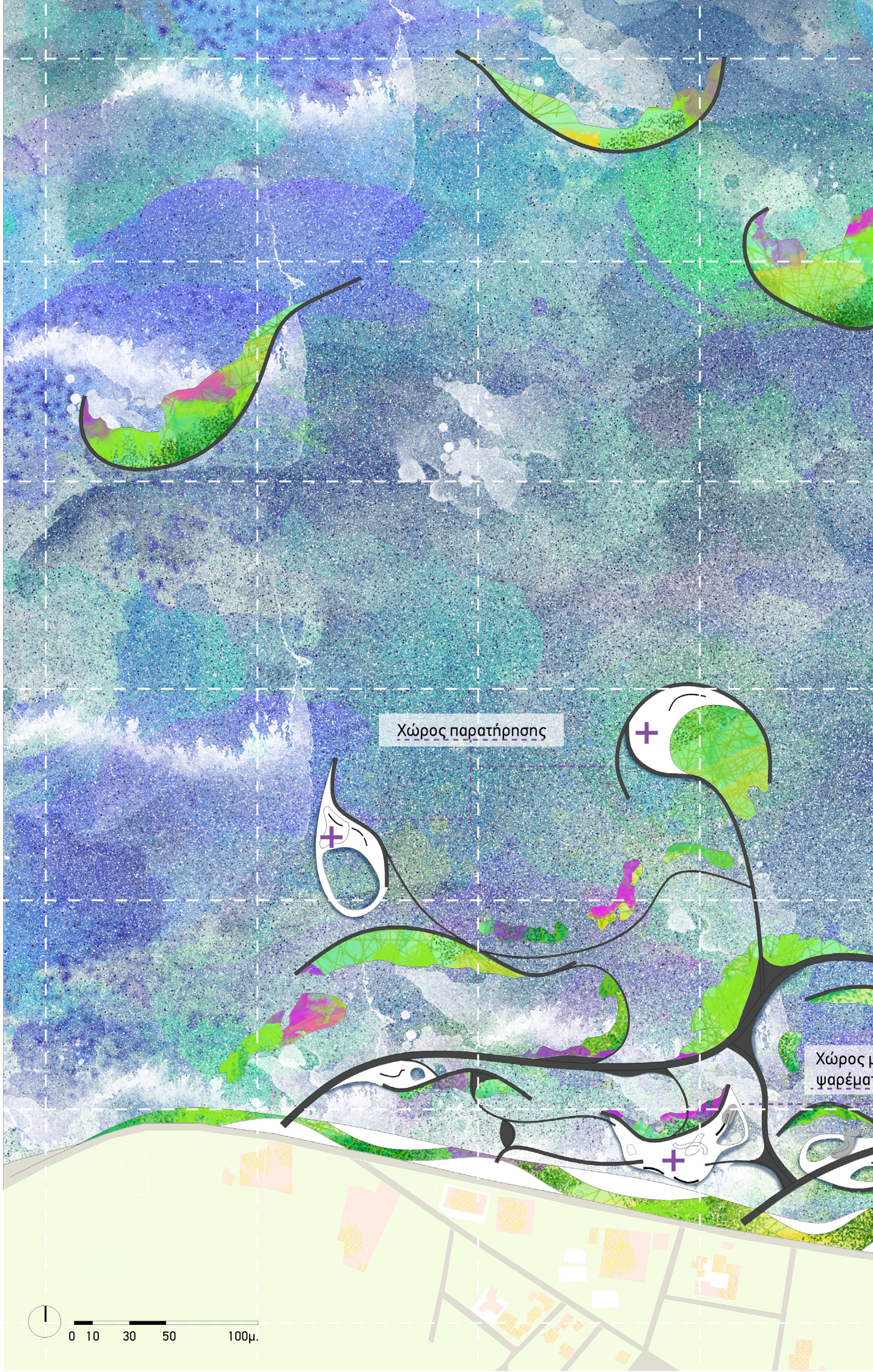

Ιβάρι
Μουσείο
Πανίδας
Μουσείο
Αλιείας
Ιβάρι
Μουσείο
Χλωρίδας
Αγορά
Ιβάρι
μάθησης
τος
Mini marina
Χώρος για
το παιδί

05.4 Σημειακές επεμβάσεις

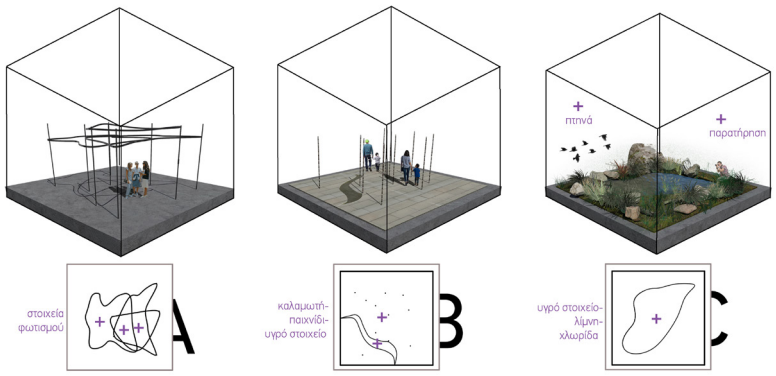

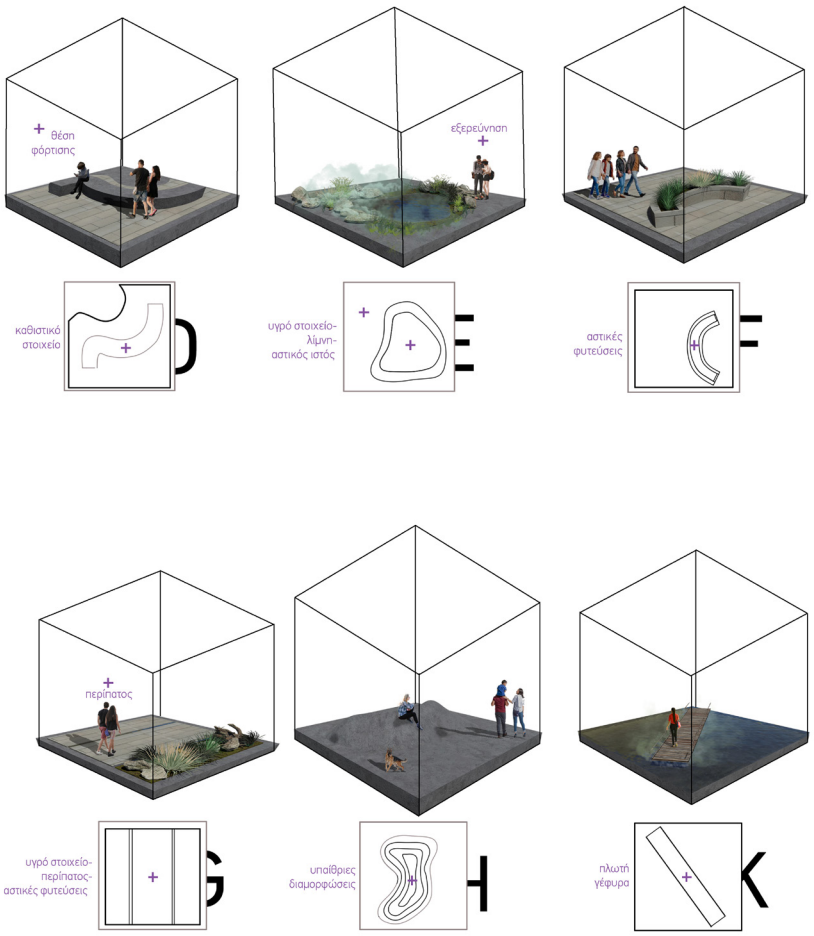

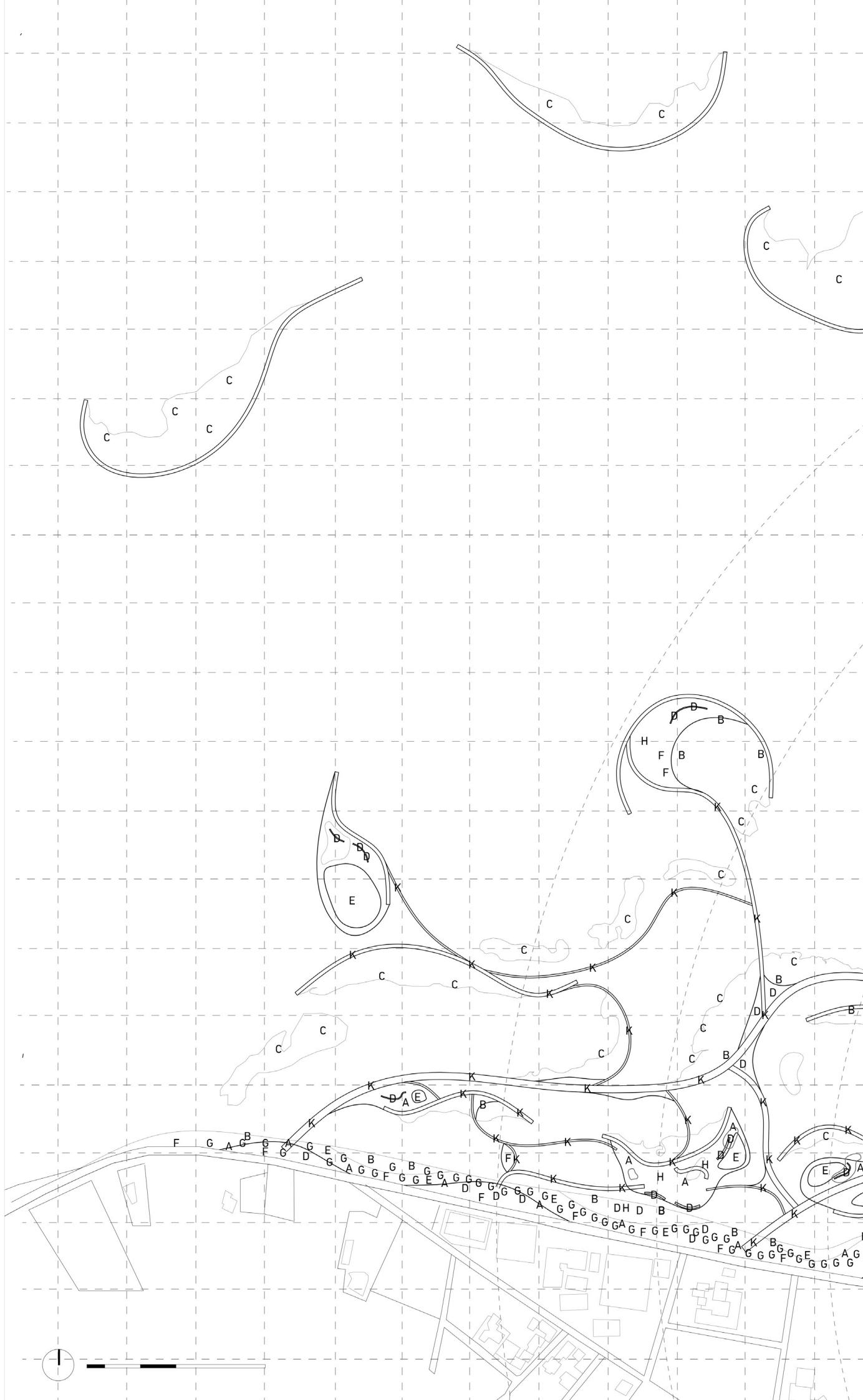

05.5 Κατόψεις & όψεις 1:500

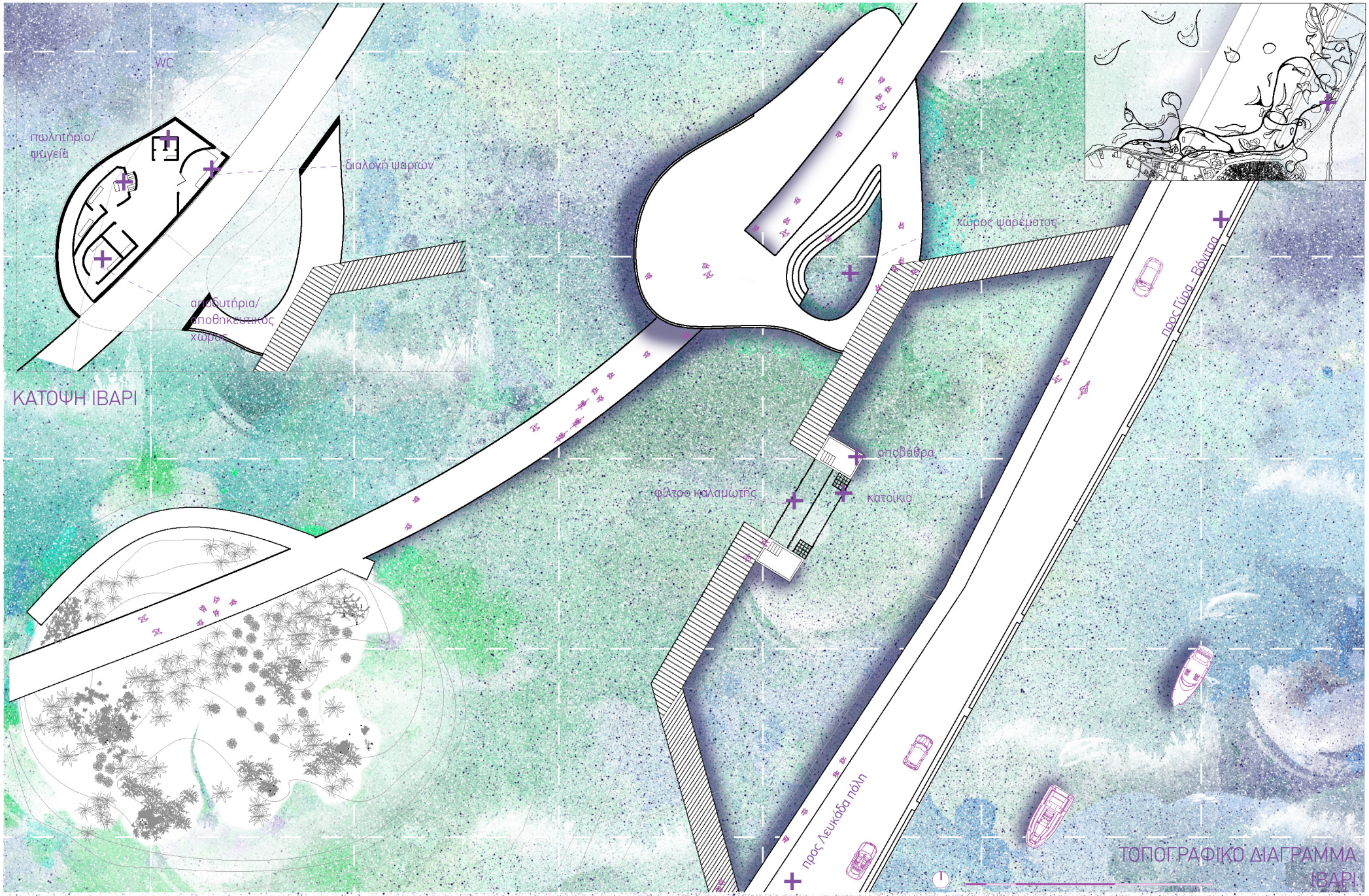
WC
πωλητήριο/
ψυγεία
διαλογή ψαριών
αποβυτήρια/
αποθηκευτικός
χώρος
ΚΑΤΟΨΗ ΙΒΑΡΙ
χώρος ψαρέματος
προς Γύρα - Βόνιτσα
αποβάθρα
φίλτρο καλαμωτής
κατοίκια
προς Λευκάδα πόλη
ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ
ΙΒΑΡΙ
0 2 5 15 25μ.

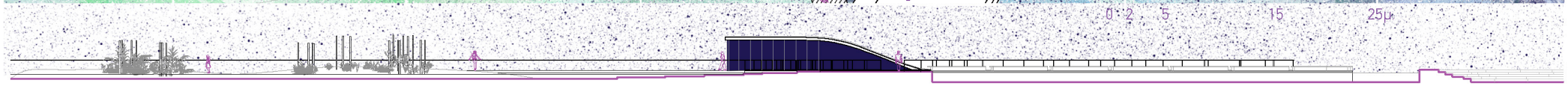

ΟΨΗ

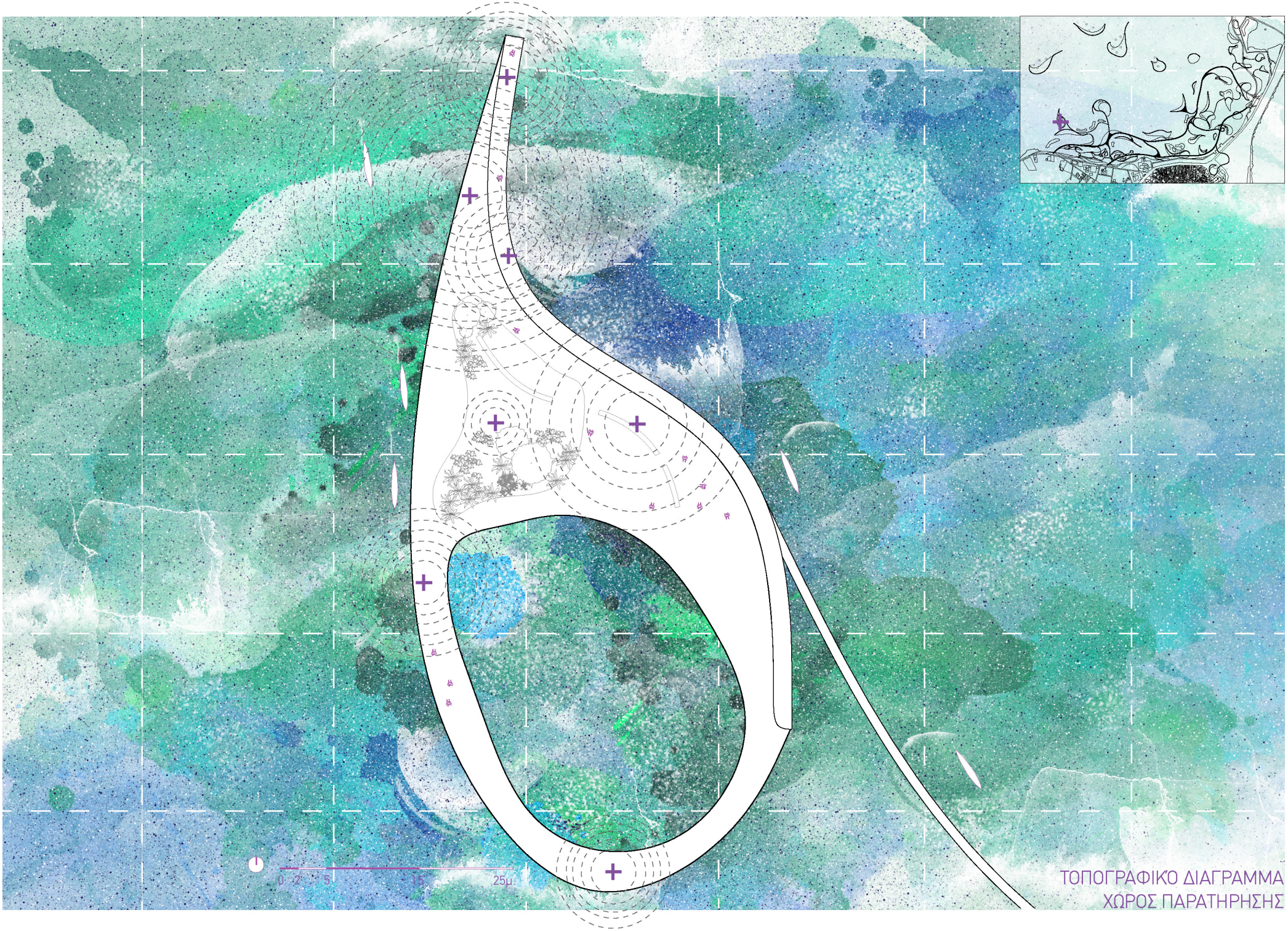

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΌ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ
ΧΩΡΟΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ

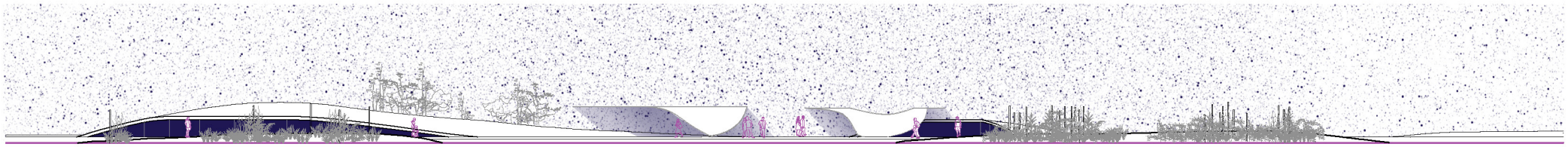

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ
ΑΓΟΡΑΣ

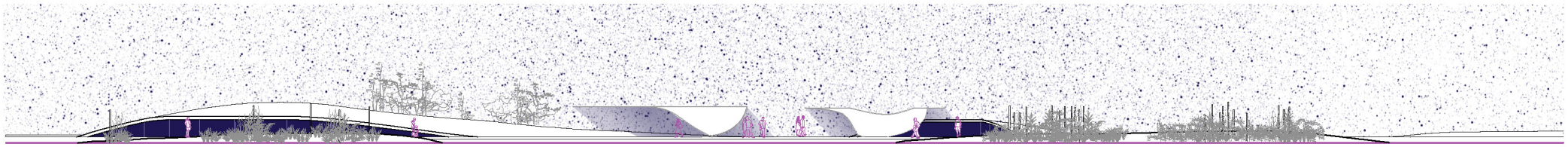

ΦΩΗ
ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ
ΑΓΟΡΑΣ
0 2 5 15 25μ

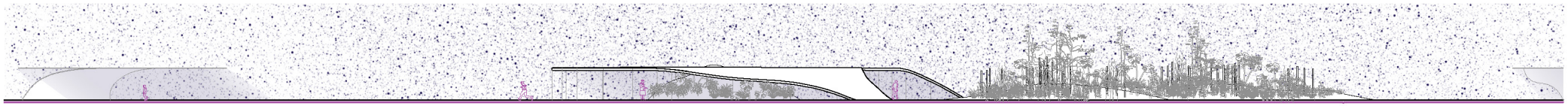

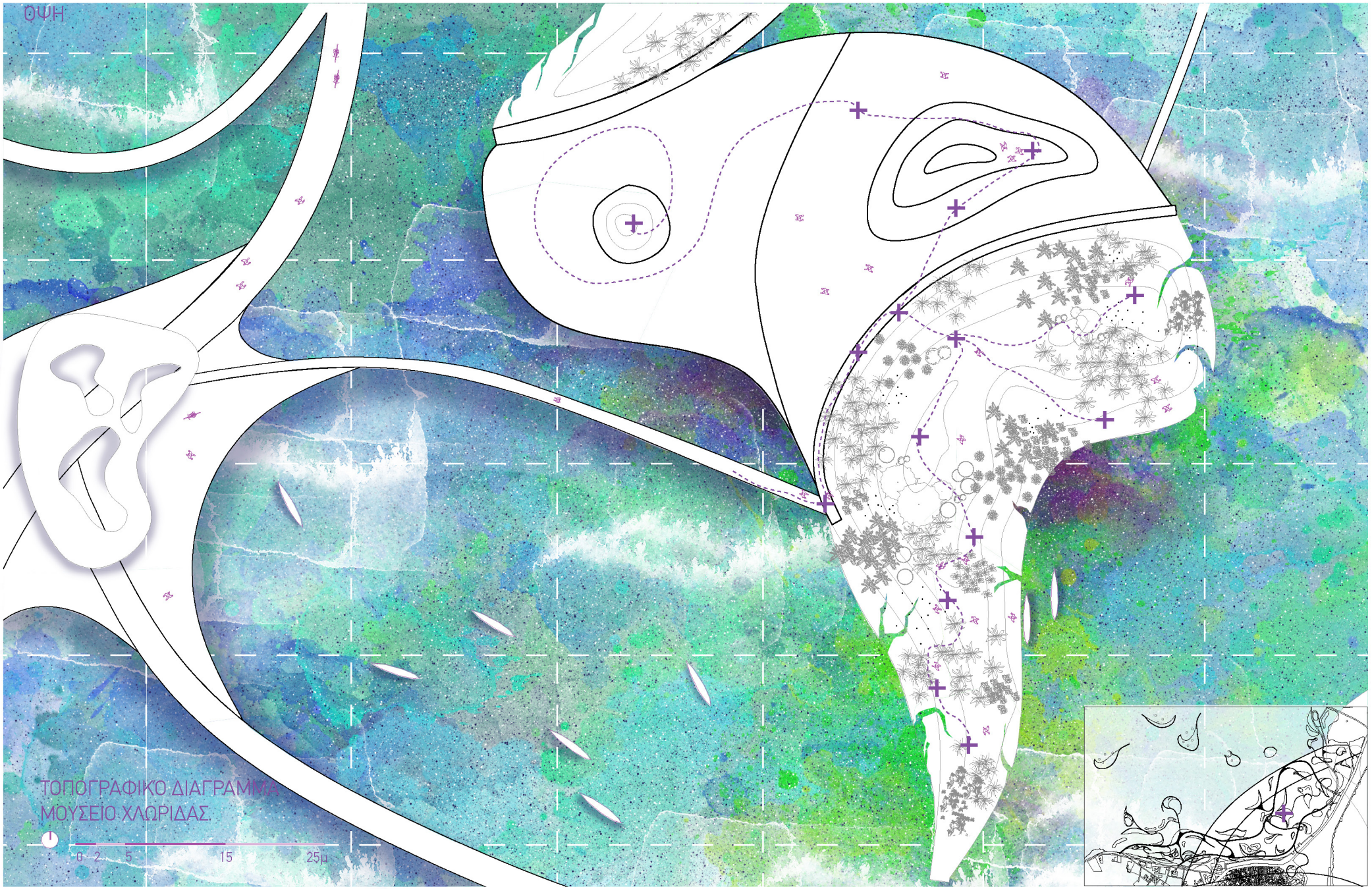
ΟΨΗ
ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΧΛΩΡΙΔΑΣ
0 2 5 15 25μ

ΟΨΗ
ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΧΛΩΡΙΔΑΣ
0 2 5 15 25μ

05.6 Αξονομετρικές Απεικονίσεις

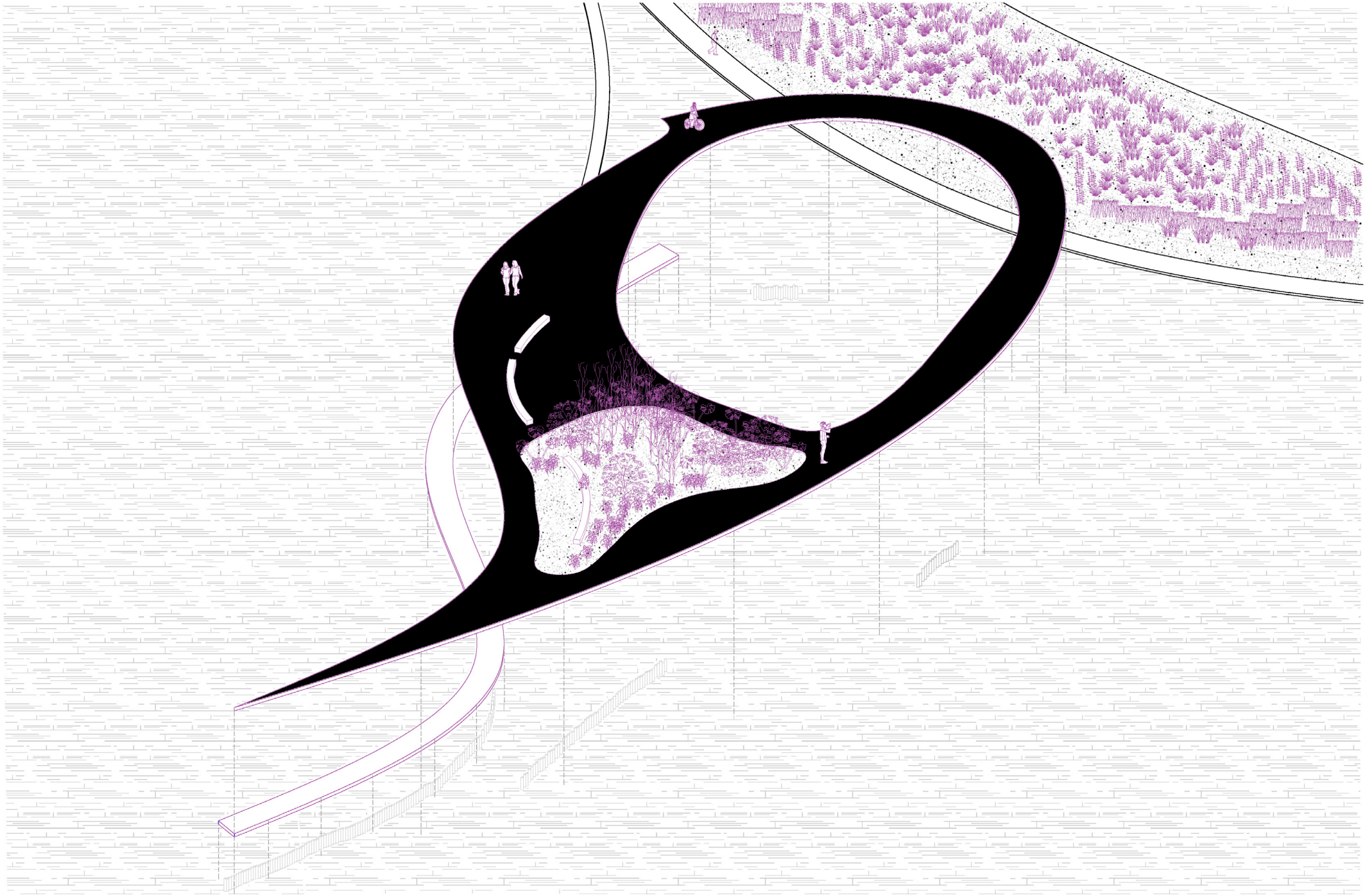

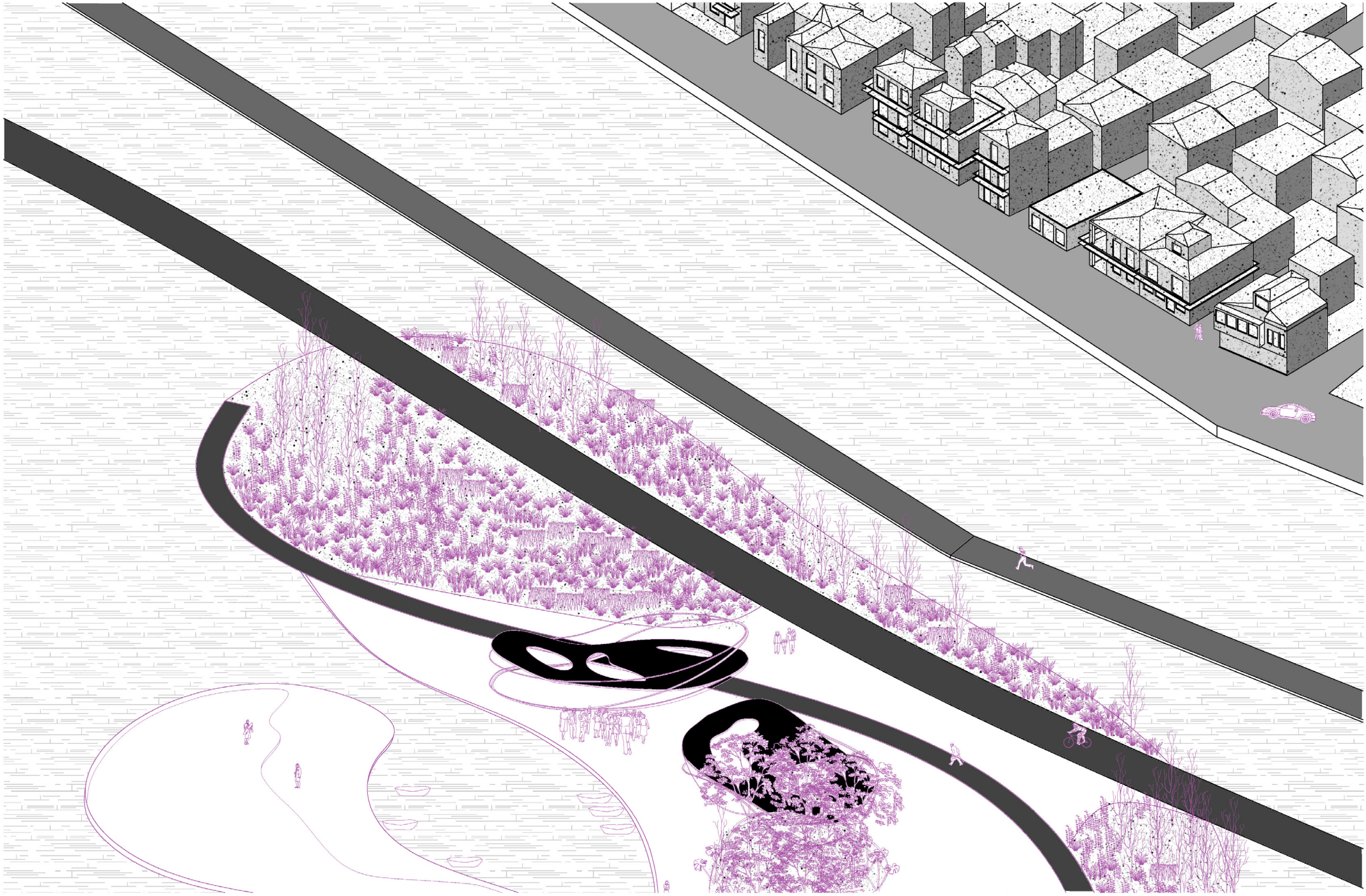

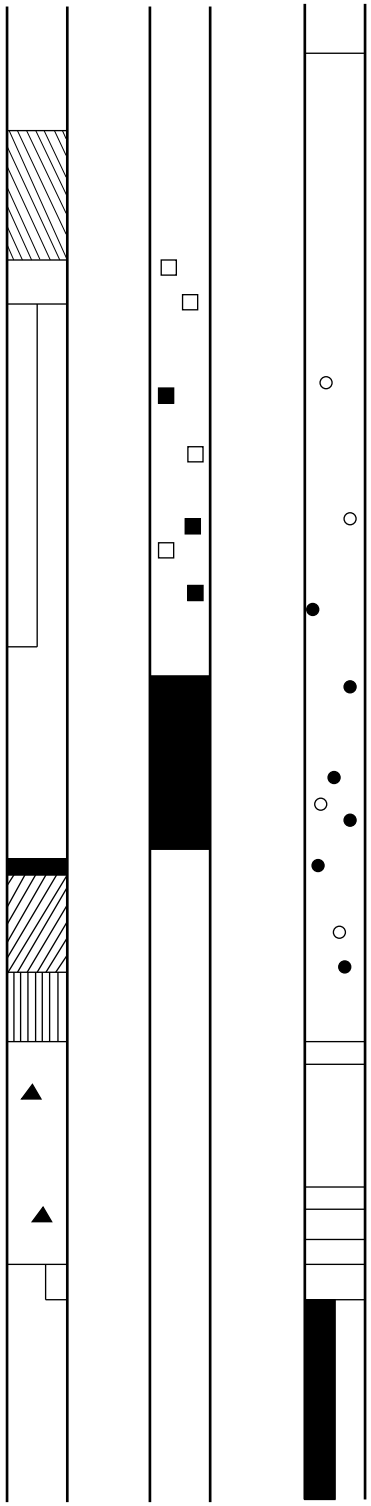

η καλαμιά διαιρεμένη σε στελέχη

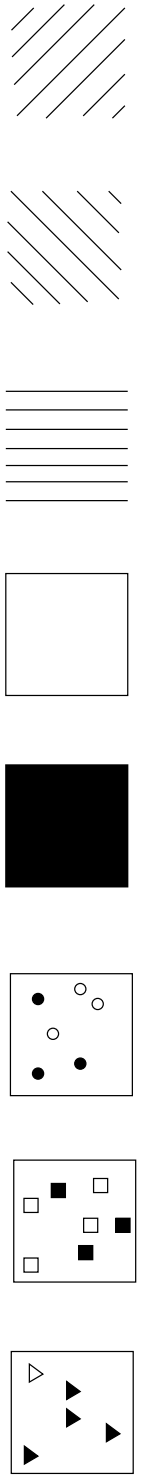

ανάγλυφα μοτίβα κάθε ενότητας

χρήση της καλαμιάς ως οπτικό φίλτρο

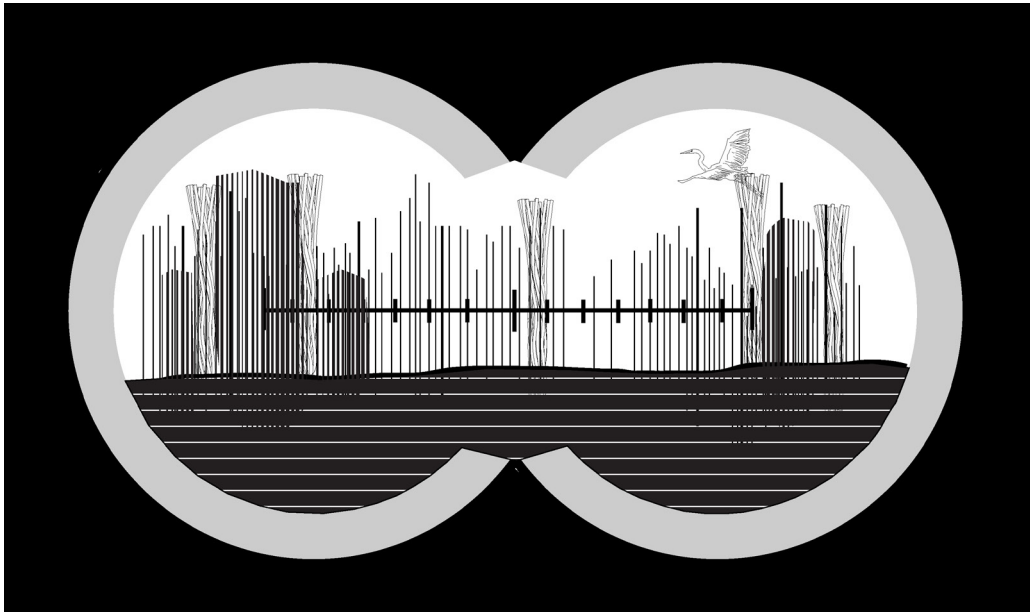

παρατήρηση πτηνών

δοκιμαστικές προσεγγίσεις της φωλιάς

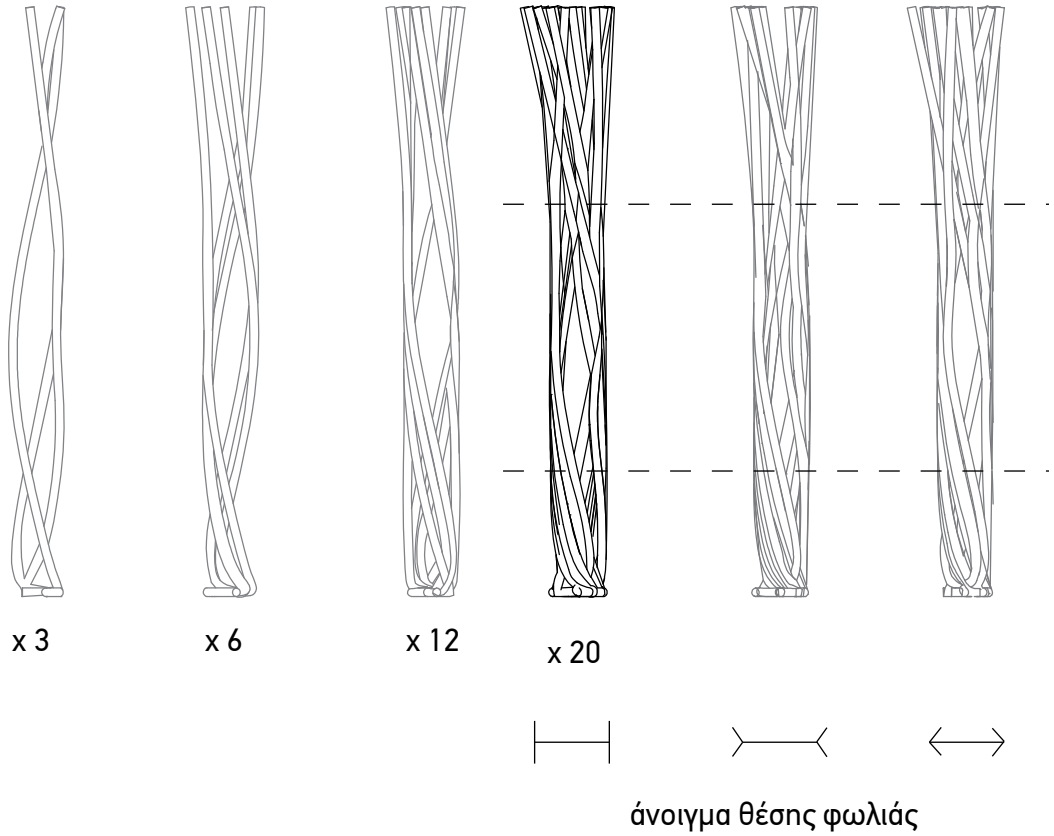

ανάλογα τον αριθμό των καλαμιών

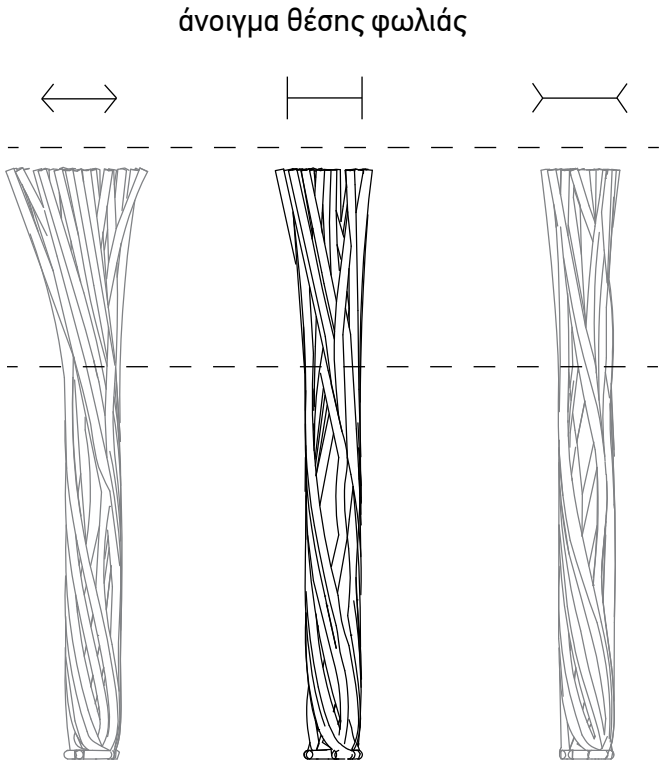

ανάλογα την θέση <-
και το άνοιγμα -> των καλαμιών

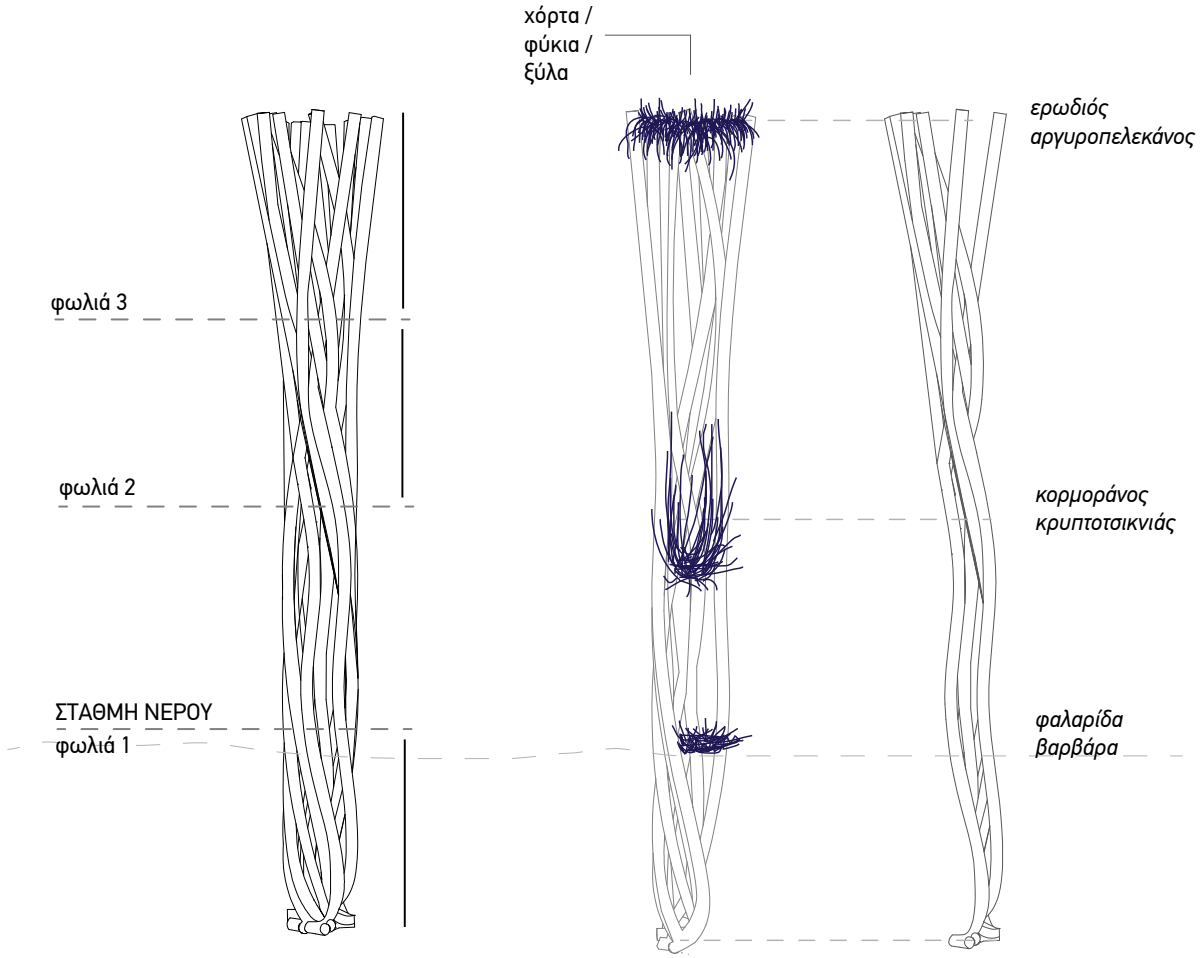
χόρτα /
φύκια /
ξύλα
ερωδιός
αργυροπελεκάνος
φωλιά 3
φωλιά 2
κορμοράνος
κρυπτοτσικνιάς
ΣΤΑΘΜΗ ΝΕΡΟΥ
φωλιά 1
φαλαρίδα
βαρβάρα

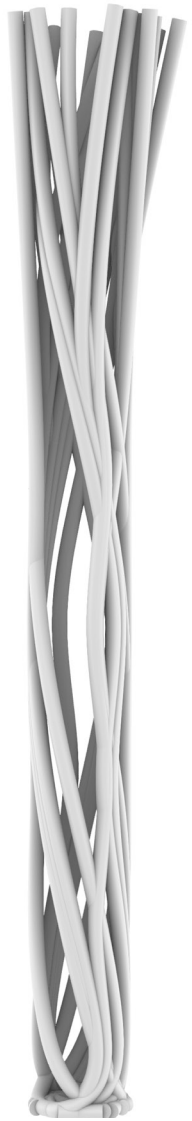

05.7 Τομές 1:100

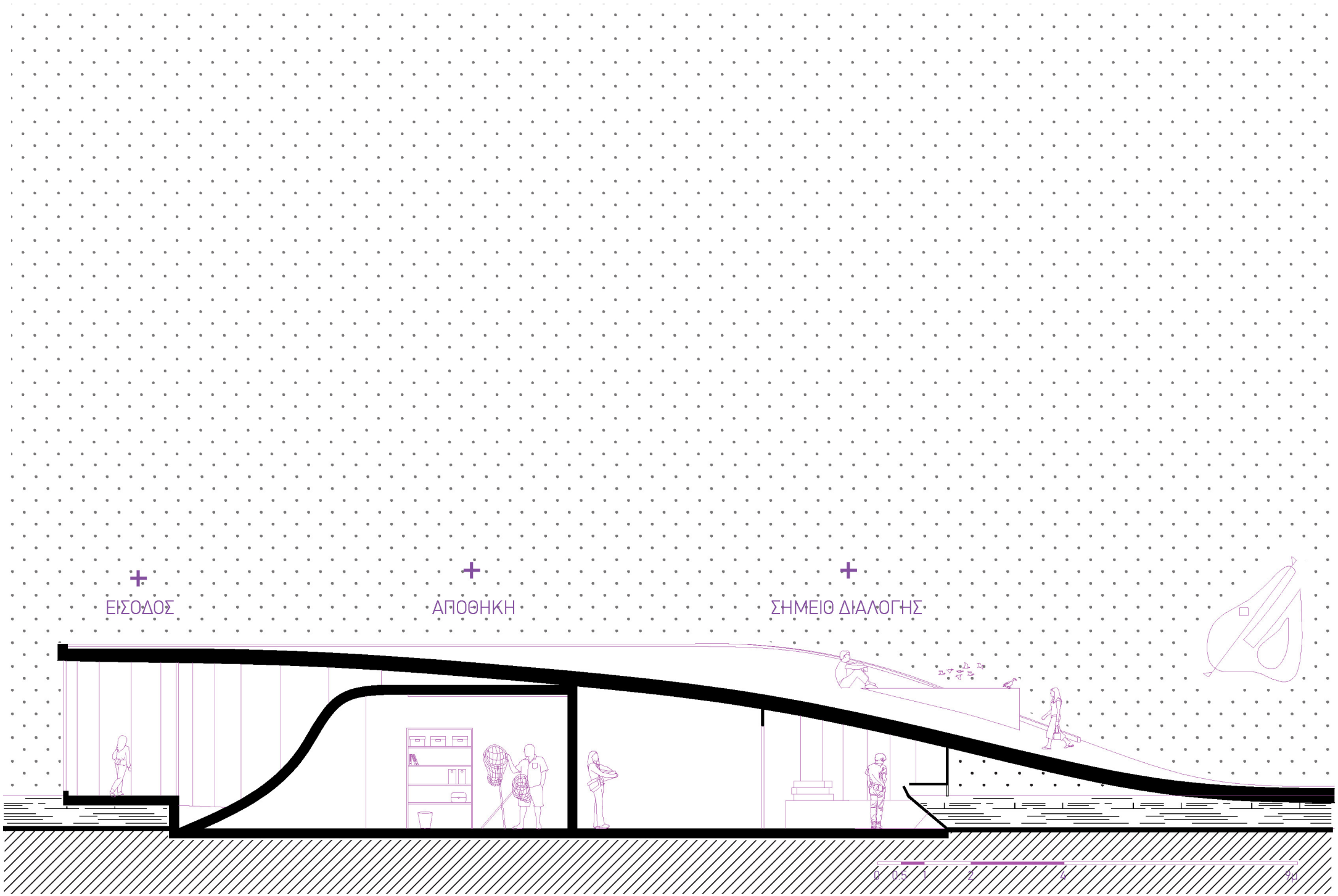

ΤΟΜΗ : ΙΒΑΡΙ ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΛΟΓΗΣ

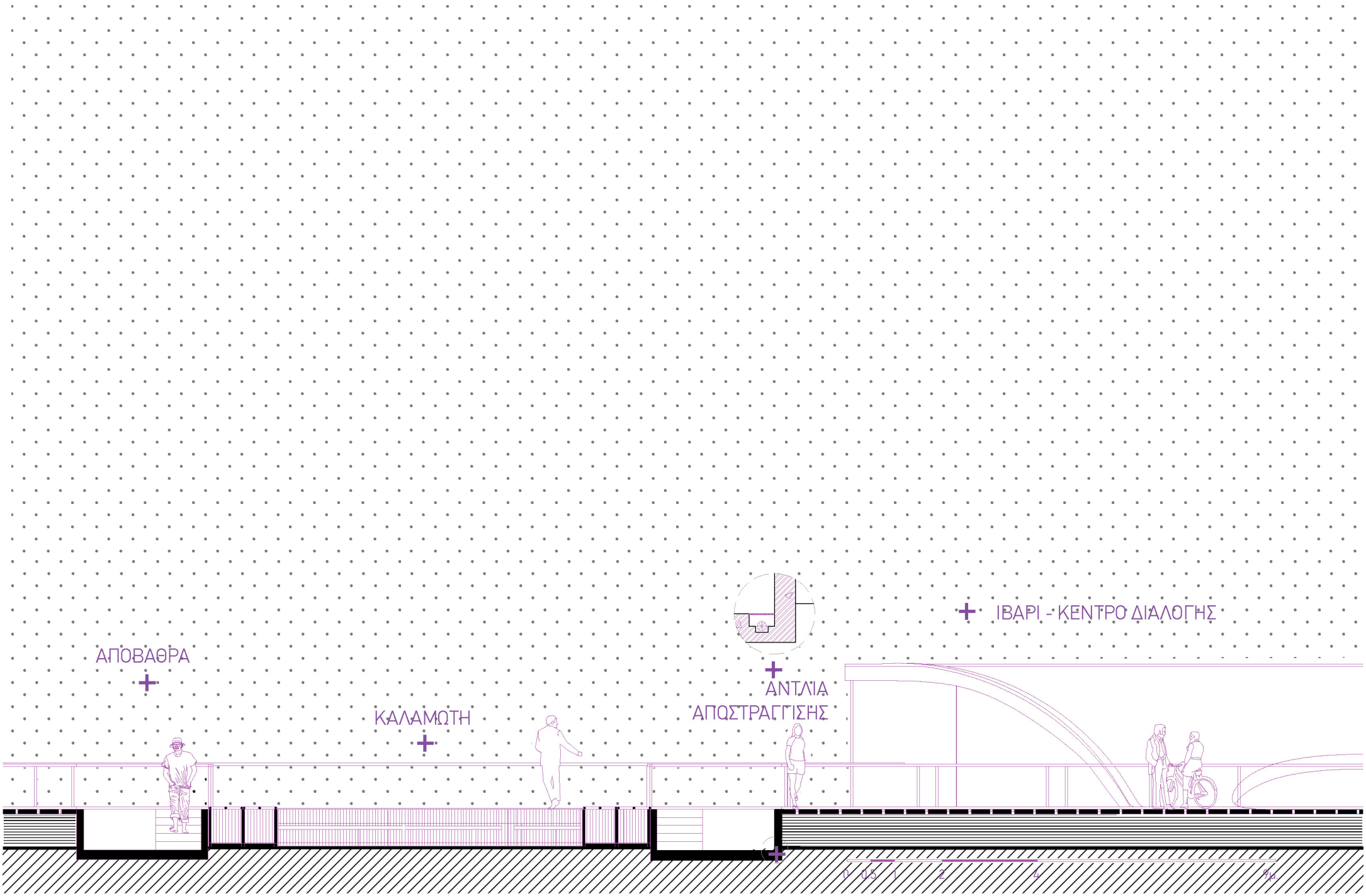

ΤΟΜΗ : ΙΒΑΡΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

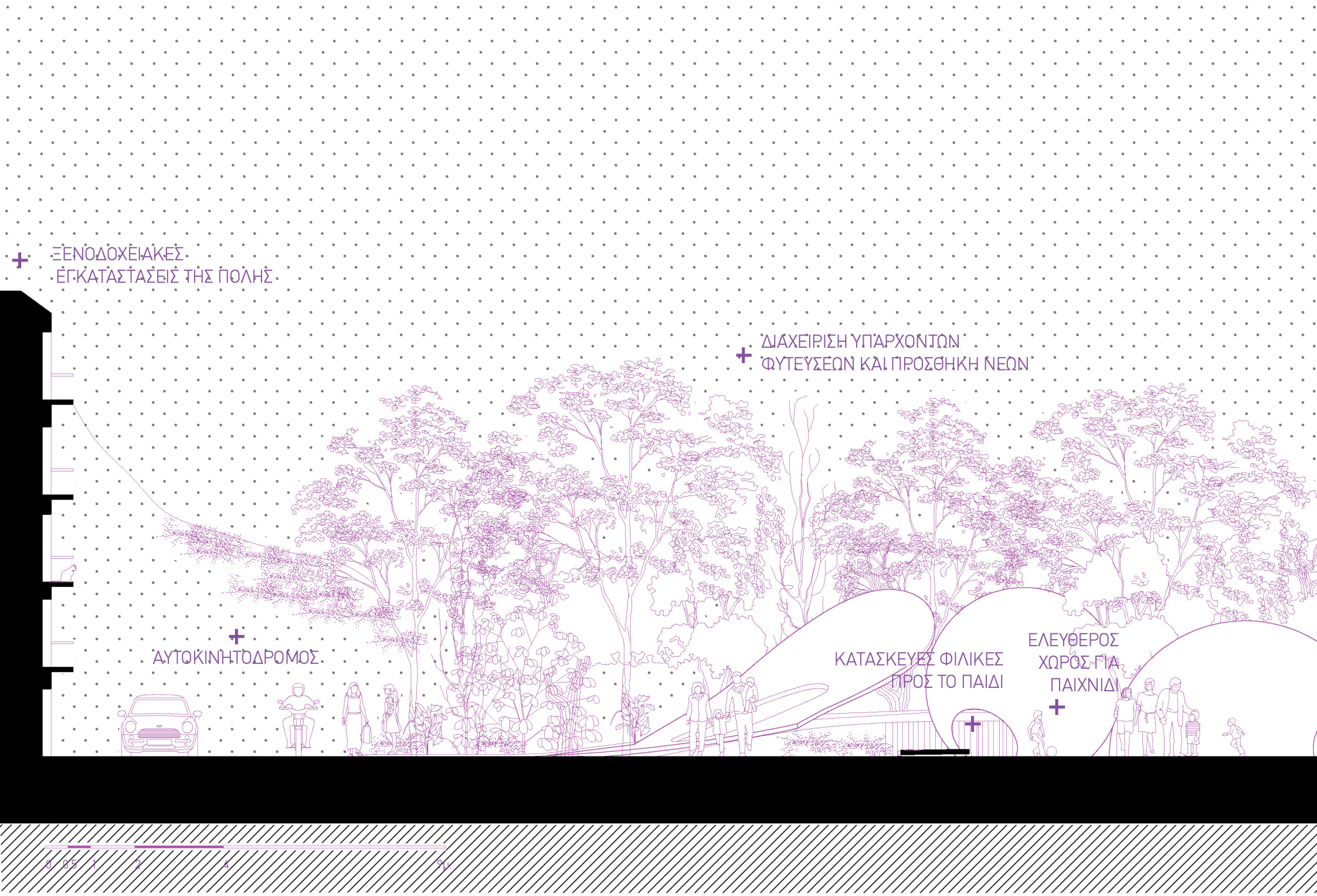

ΤΟΜΗ : ΧΩΡΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ

ΧΩΡΟΣ ΦΙΛΙΚΟΣ
ΓΙΑ ΖΩΑ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ
+
ΠΕΦΥΡΑ
ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ
+
ΧΩΡΟΣ ΦΙΛΙΚΟΣ
ΓΙΑ ΓΟΝΕΙΣ ΜΕ
ΚΑΡΟΤΣΙΑ
+
ΧΩΡΟΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ
+
ΠΟΔΗΛΑΤΟ
+
ΑΥΤΟΚ

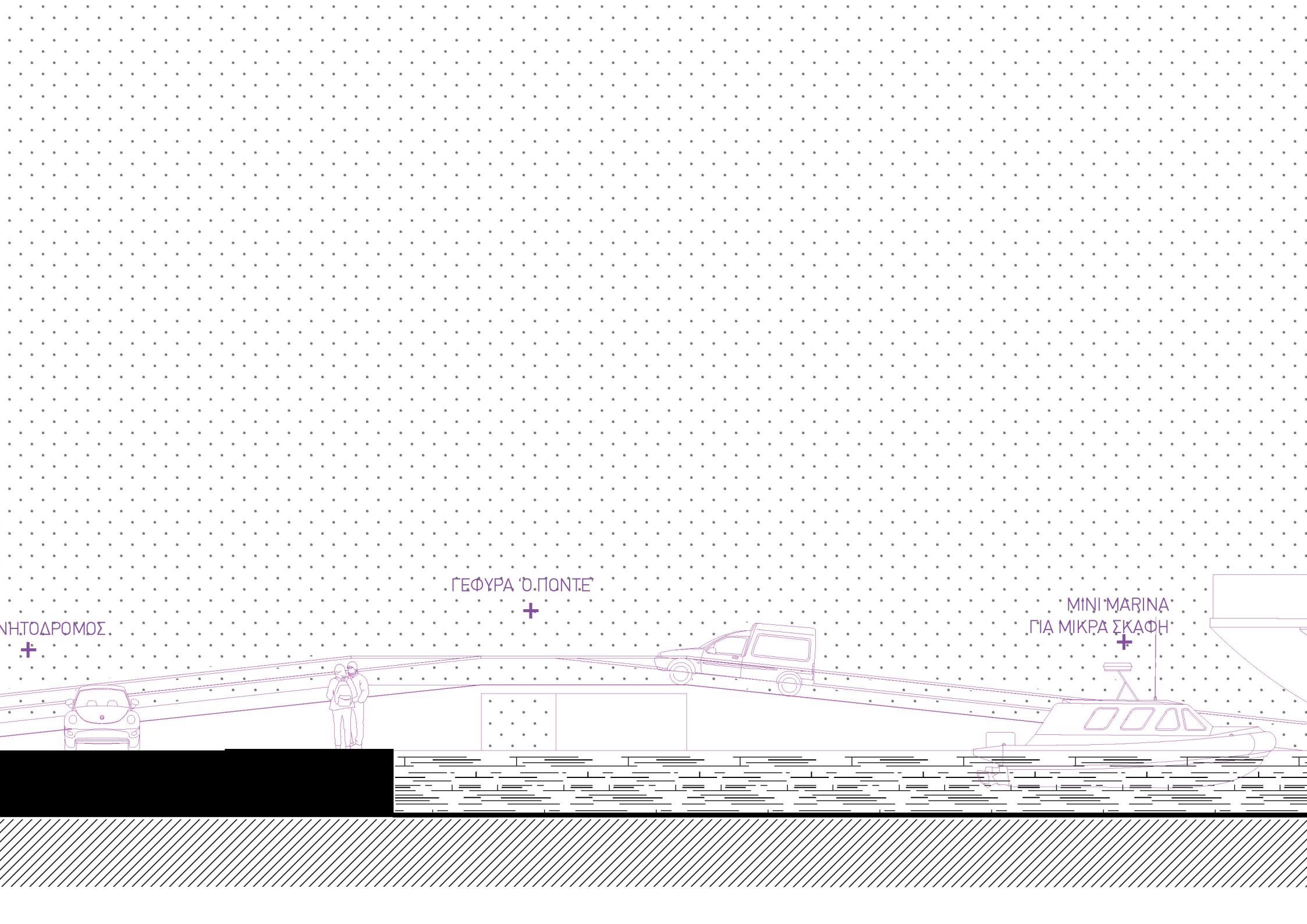
ΓΕΦΥΡΑ 'Ο.ΠΟΝΤΕ'
ΝΗ.ΤΟΔΡΟΜΟΣ
MINI MARINA
ΓΙΑ ΜΙΚΡΑ ΣΚΑΦΗ

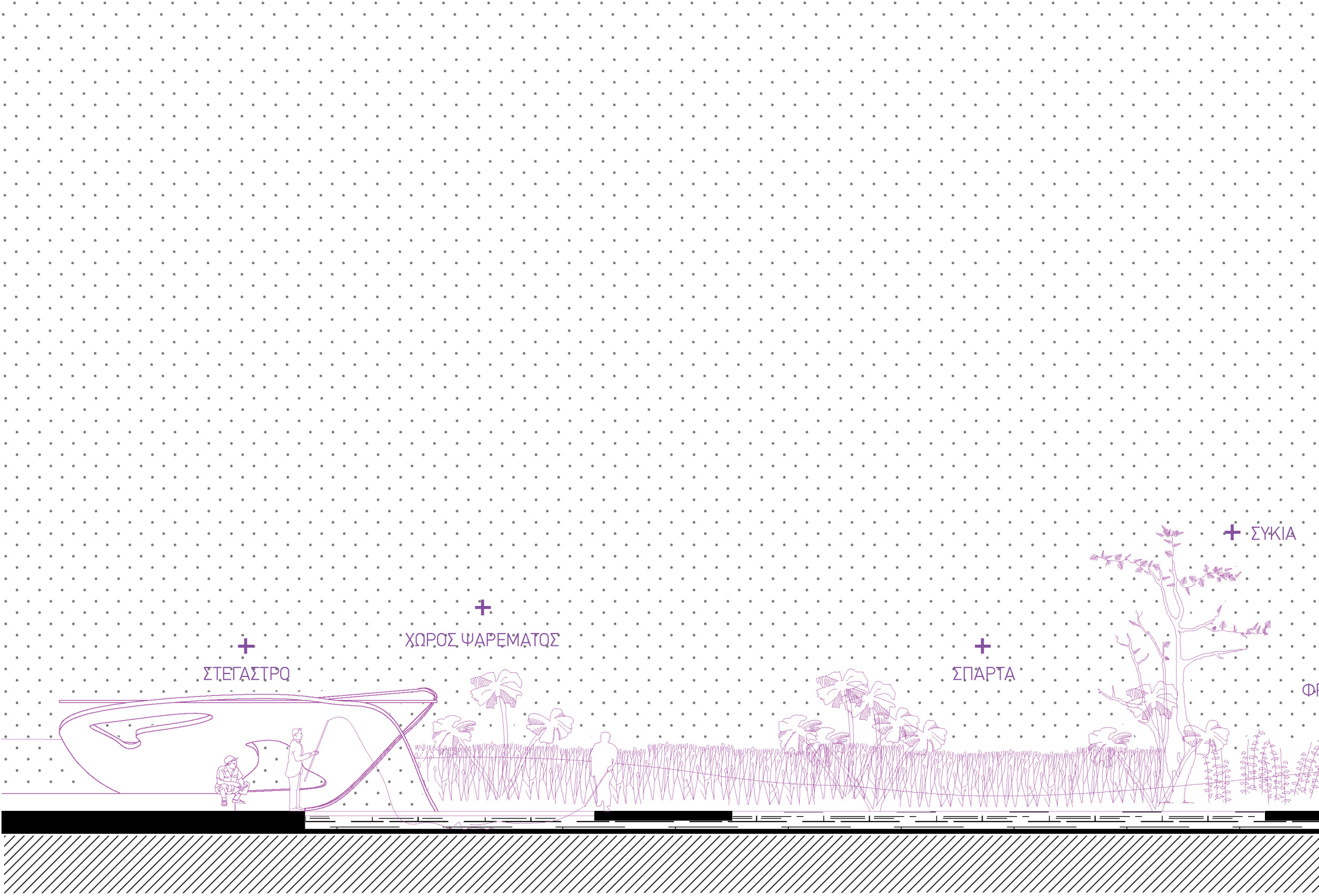
ΣΥΚΙΑ
ΧΩΡΟΣ ΨΑΡΕΜΑΤΩΣ
ΣΤΕΓΑΣΤΡΟ
ΣΠΑΡΤΑ

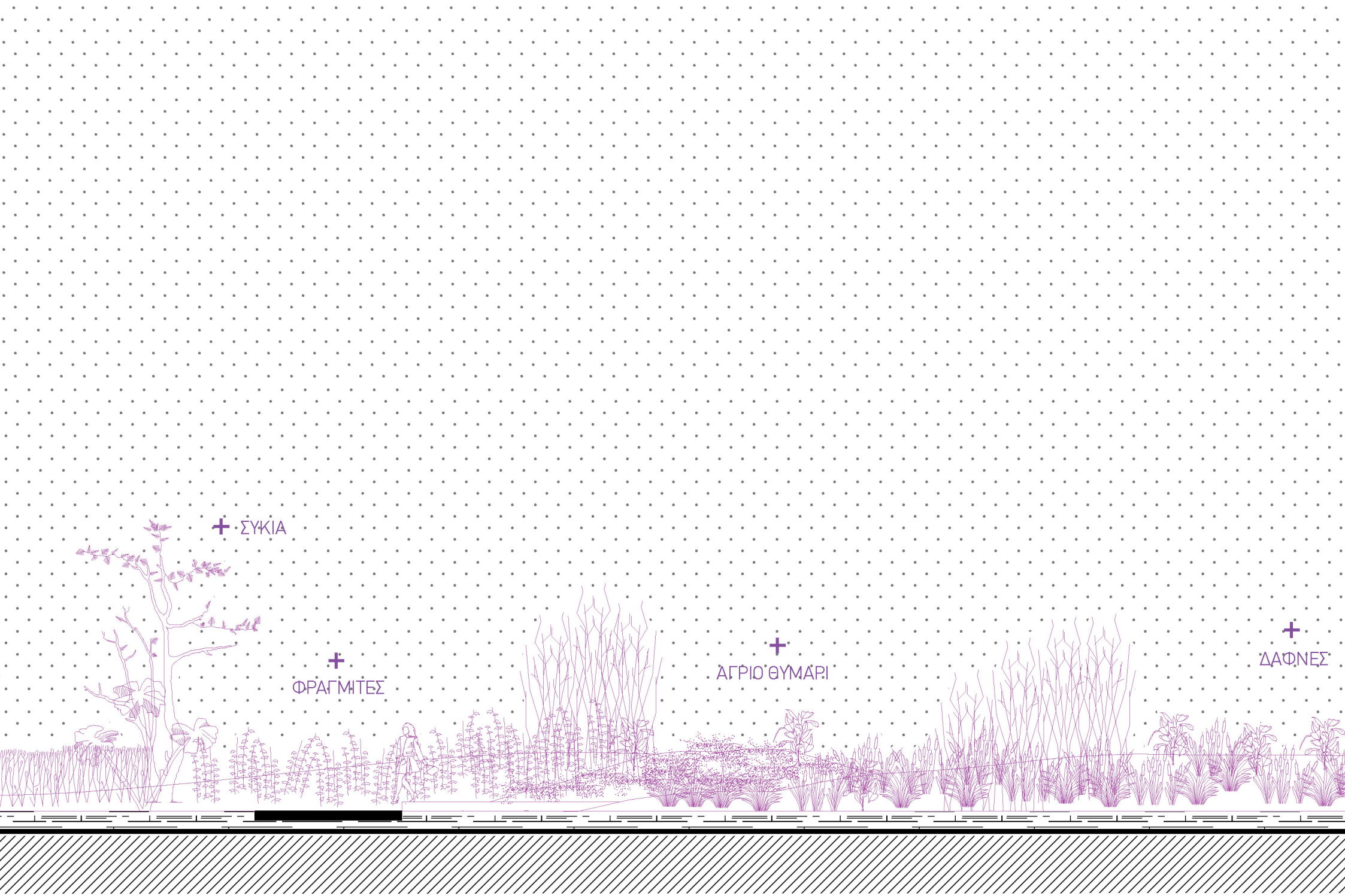
ΣΥΚΙΑ
ΦΡΑΓΜΙΤΕΣ
ΑΓΡΙΟ ΘΥΜΑΡΙ
ΔΑΦΝΕΣ

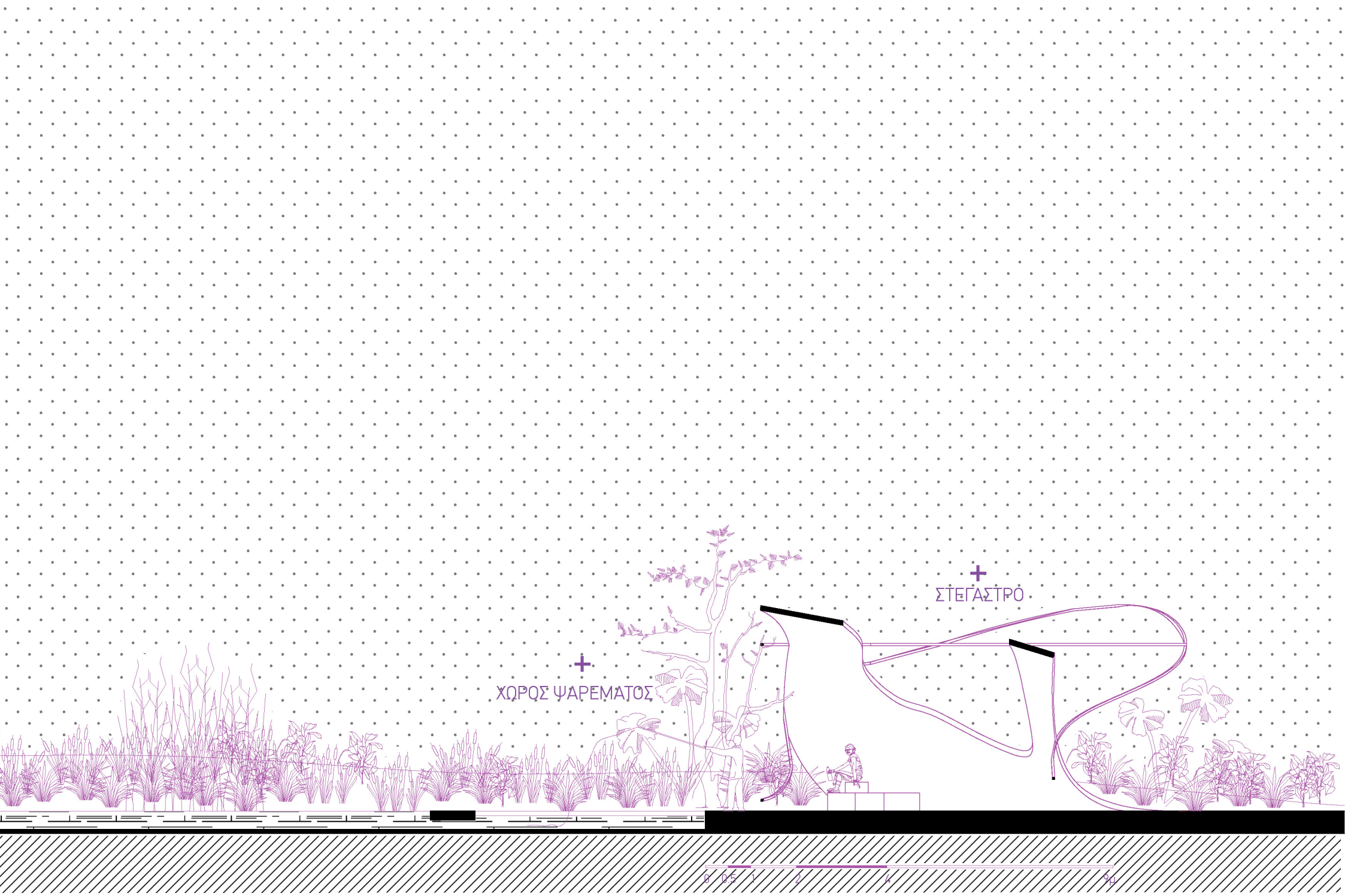

ΤΟΜΗ : ΧΩΡΟΣ ΨΑΡΕΜΑΤΟΣ

Τρισδιάστατες αναπαραστάσεις

06

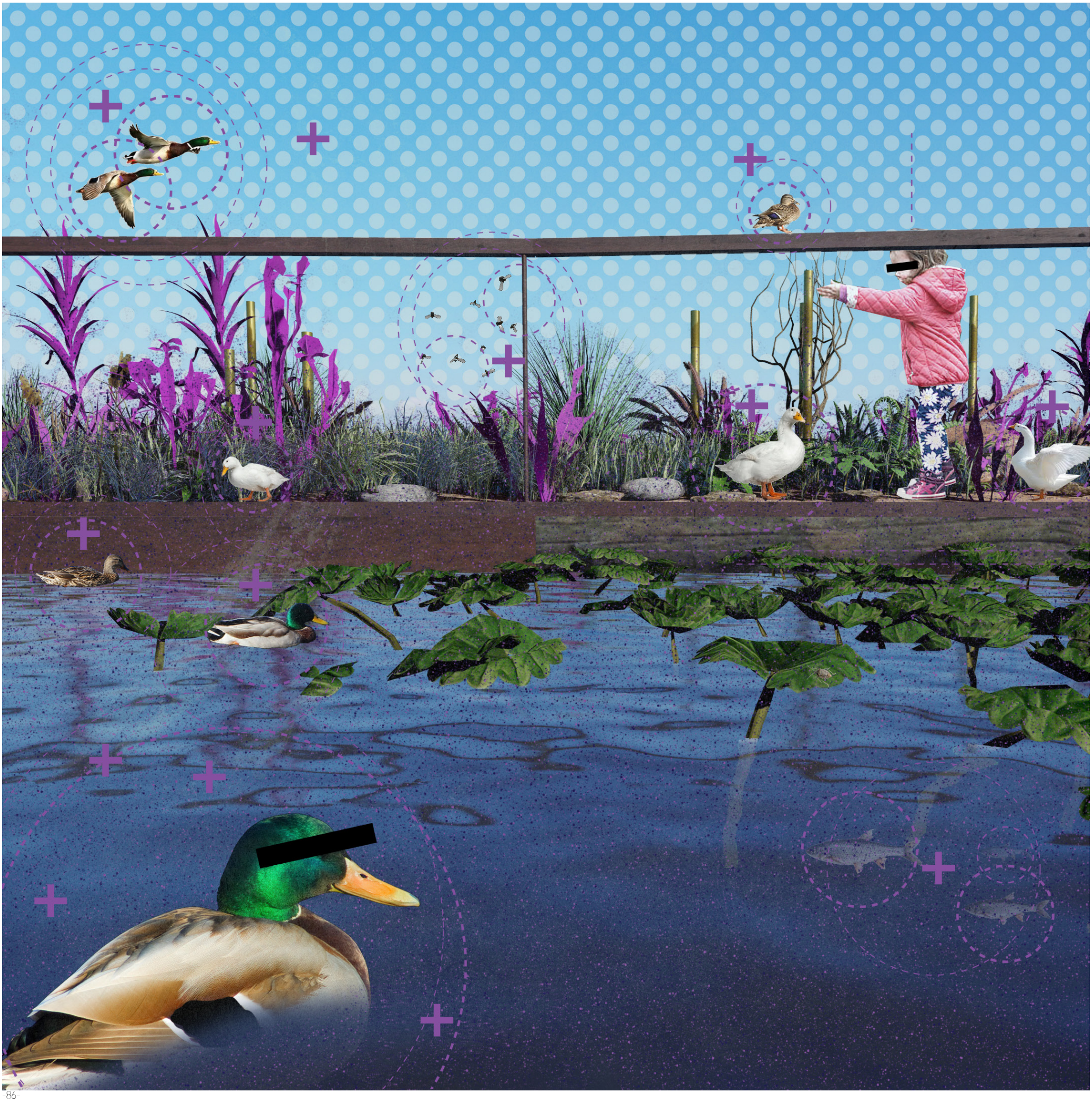

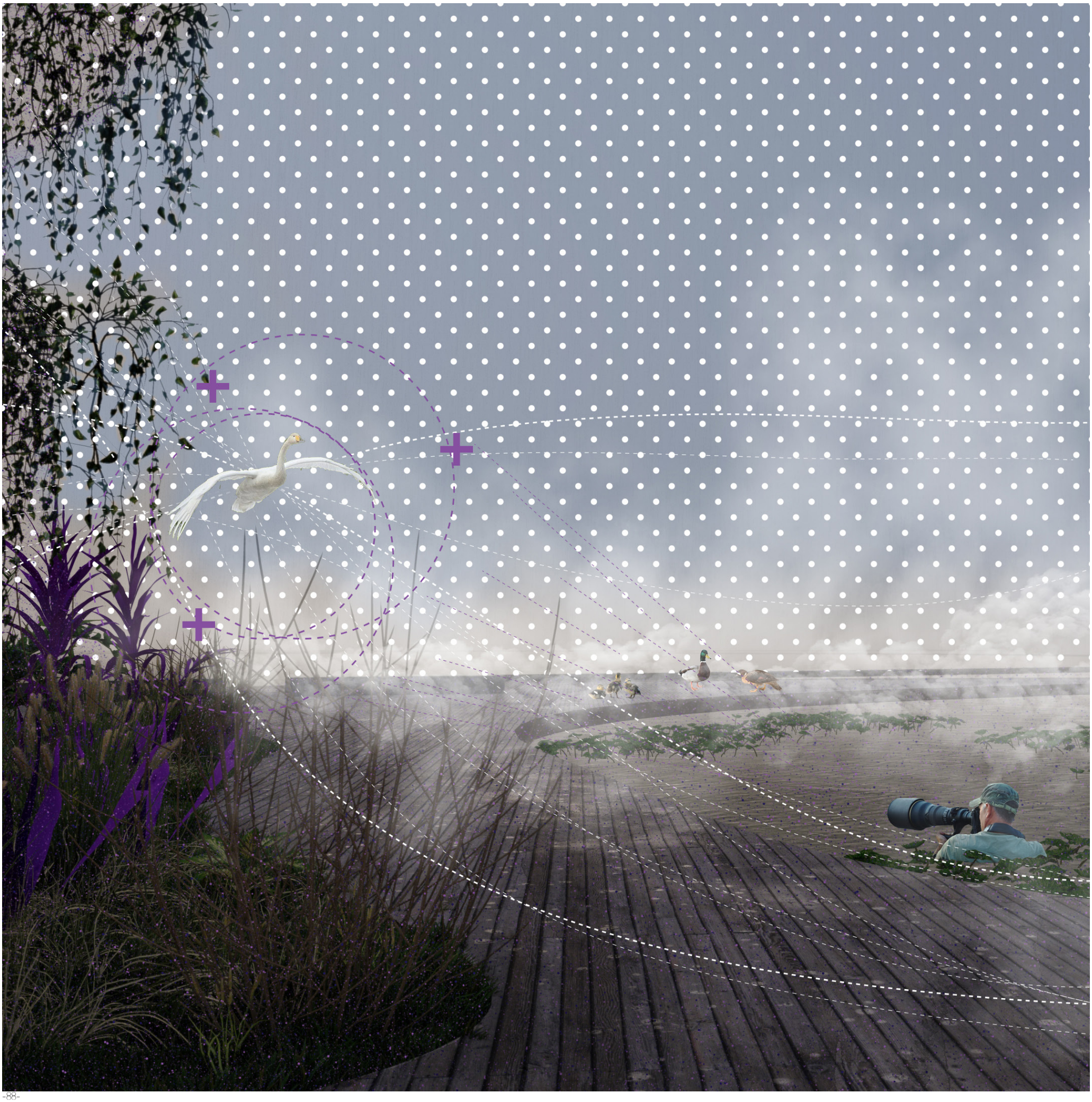

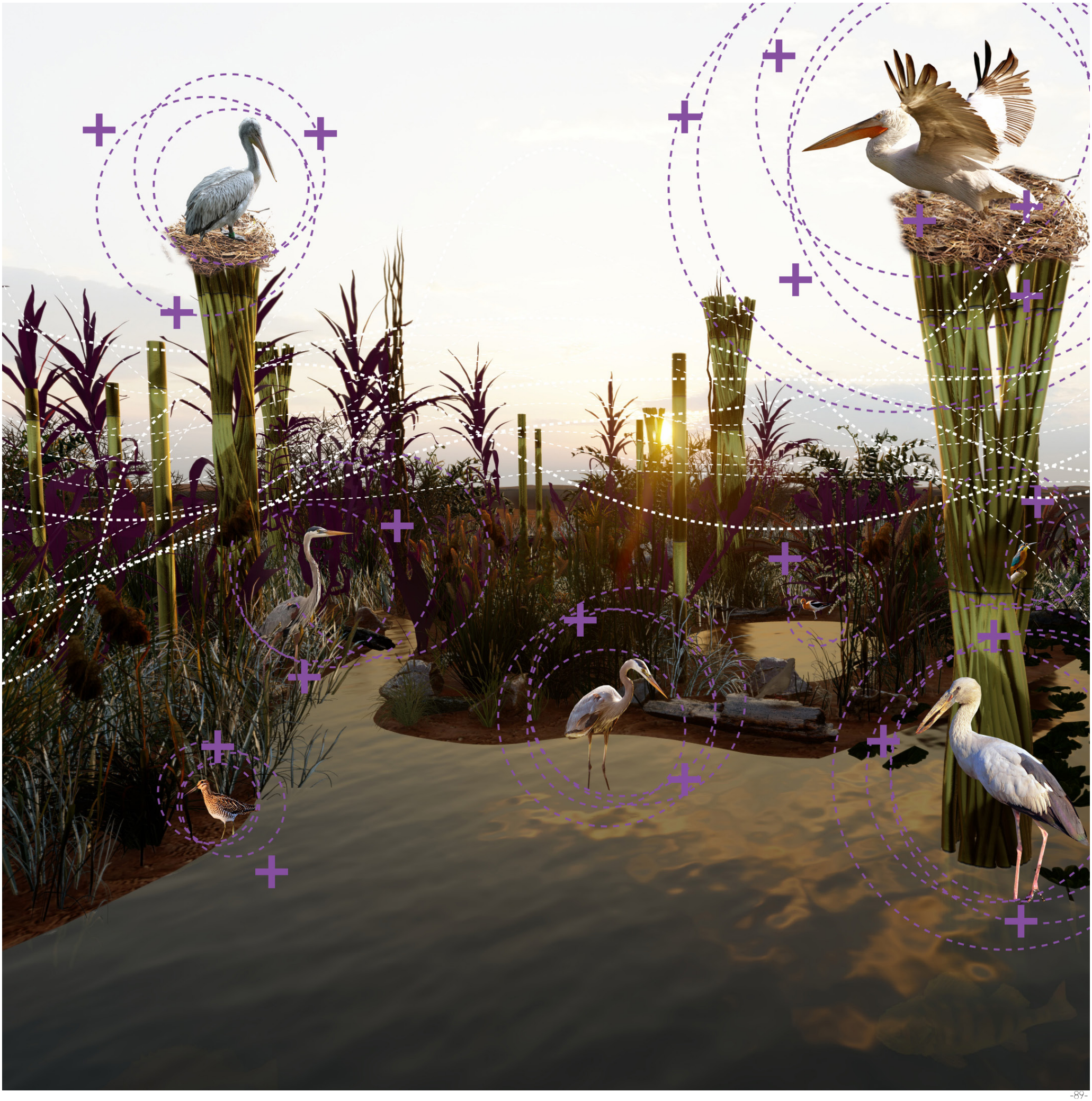

Μακέτα

07

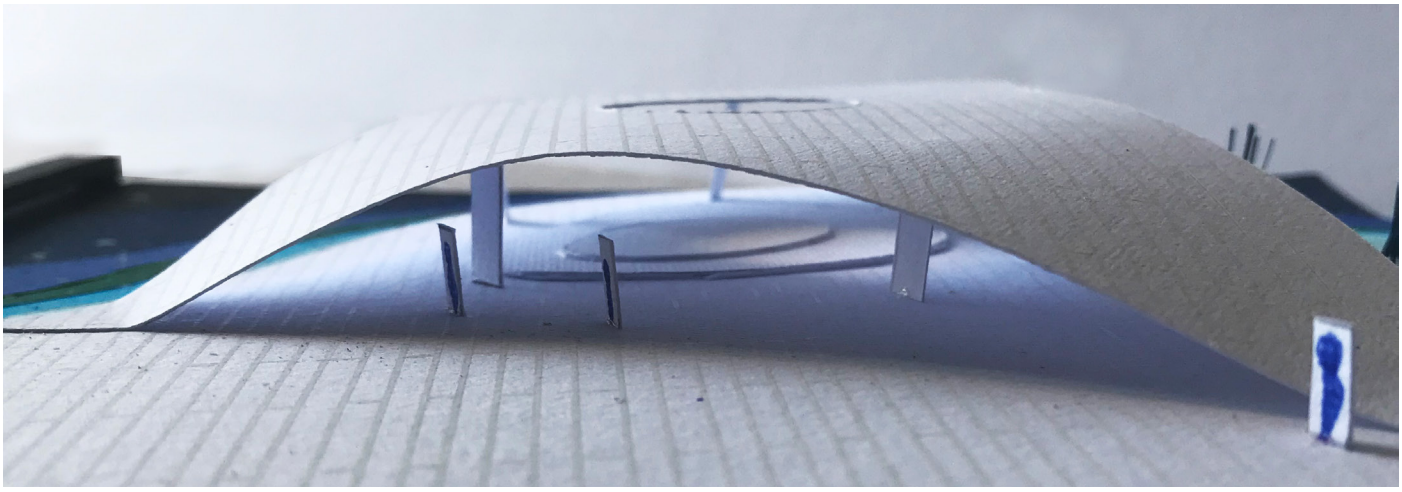

Μακέτα 1:250, Μουσείο Χλωρίδας

Μακέτα 1:250, Μουσείο Χλωρίδας

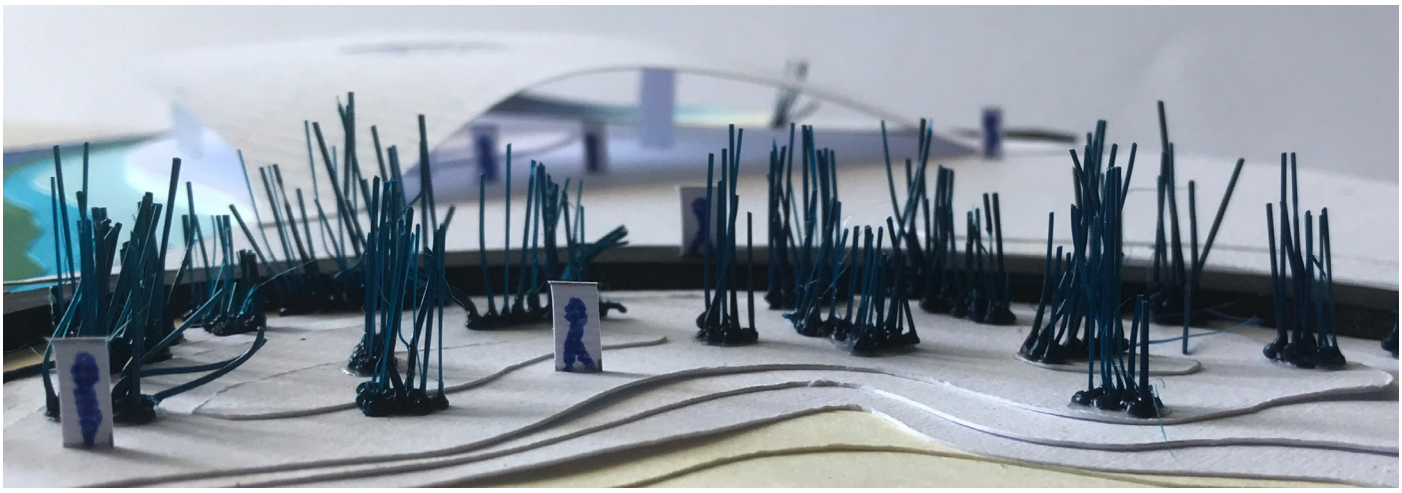

Μακέτα 1:250, Μουσείο Χλωρίδας

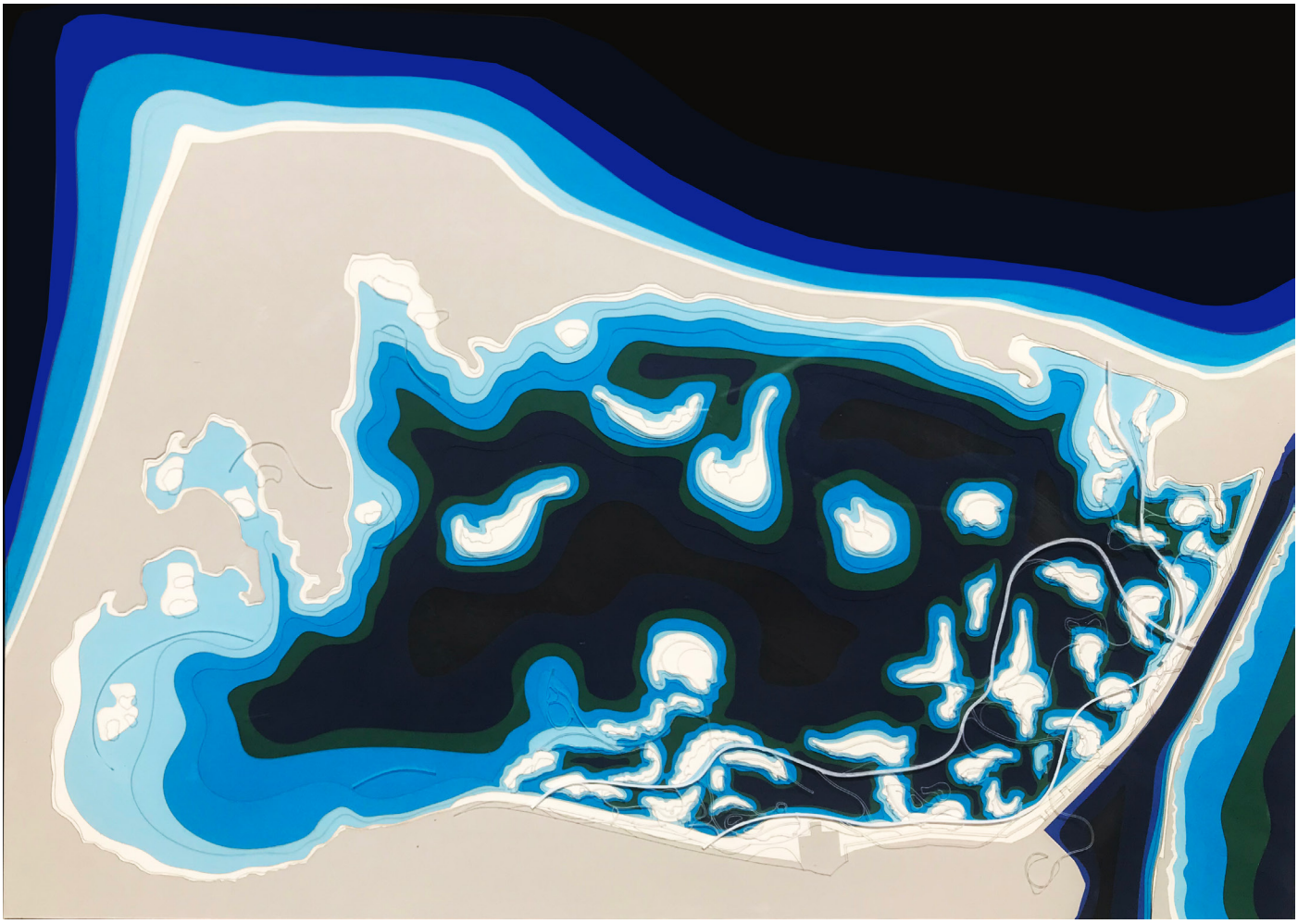

Μακέτα περιοχή μελέτης τοπογραφικό

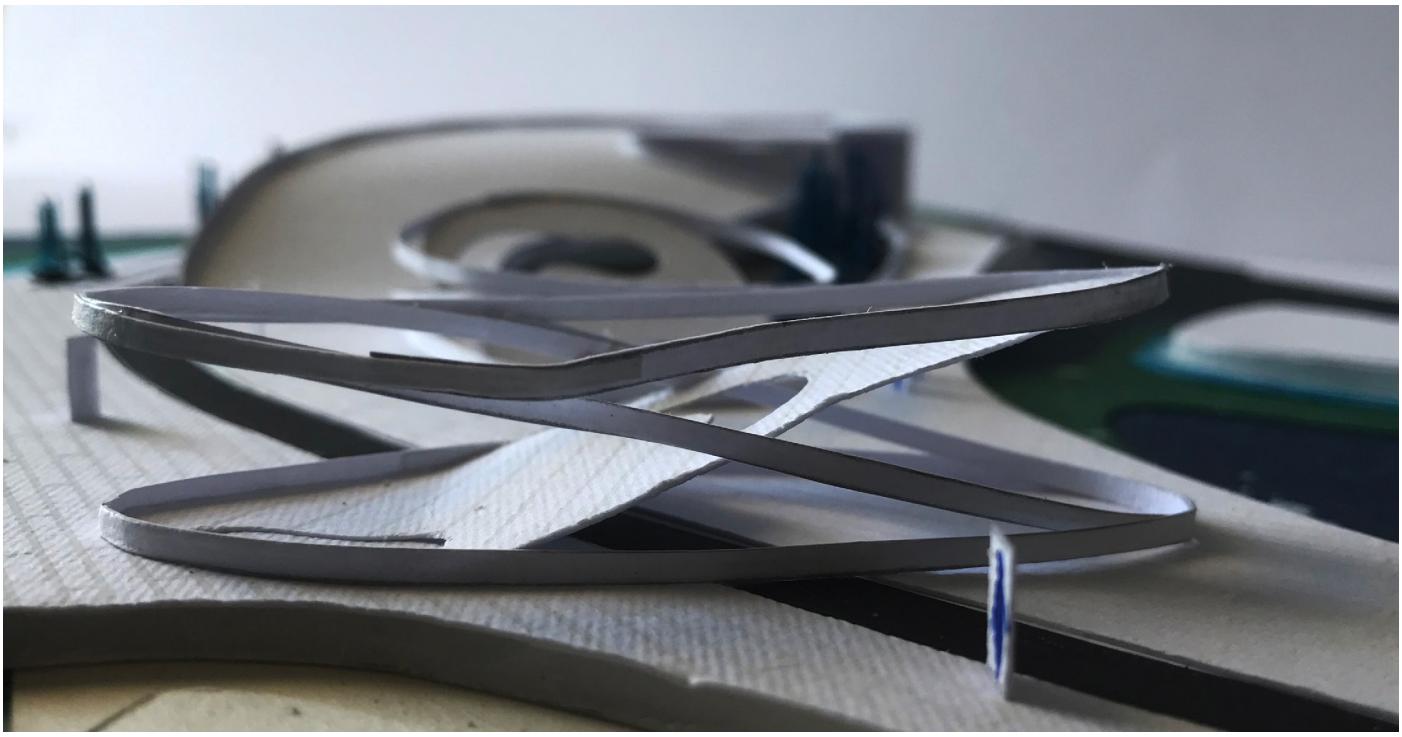

Μακέτα 1:250, Αγορά

Μακέτα 1:250, Αγορά

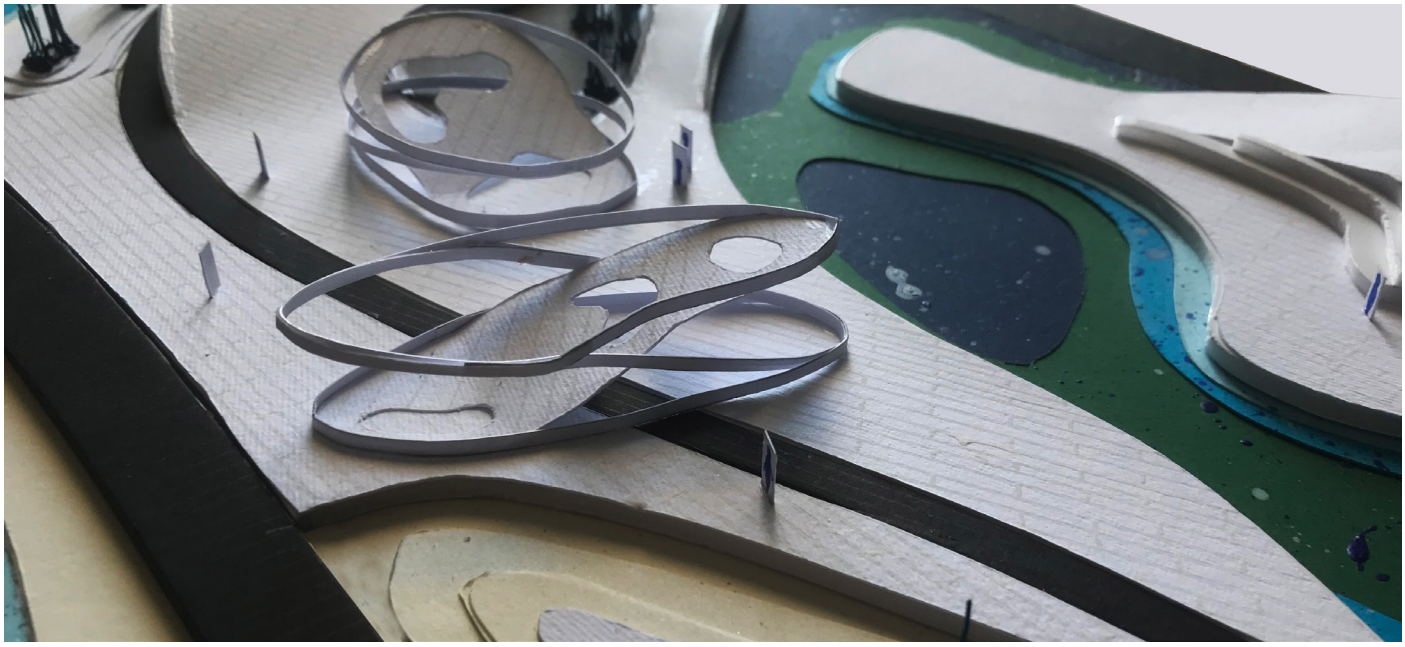

Μακέτα 1:250, Αγορά

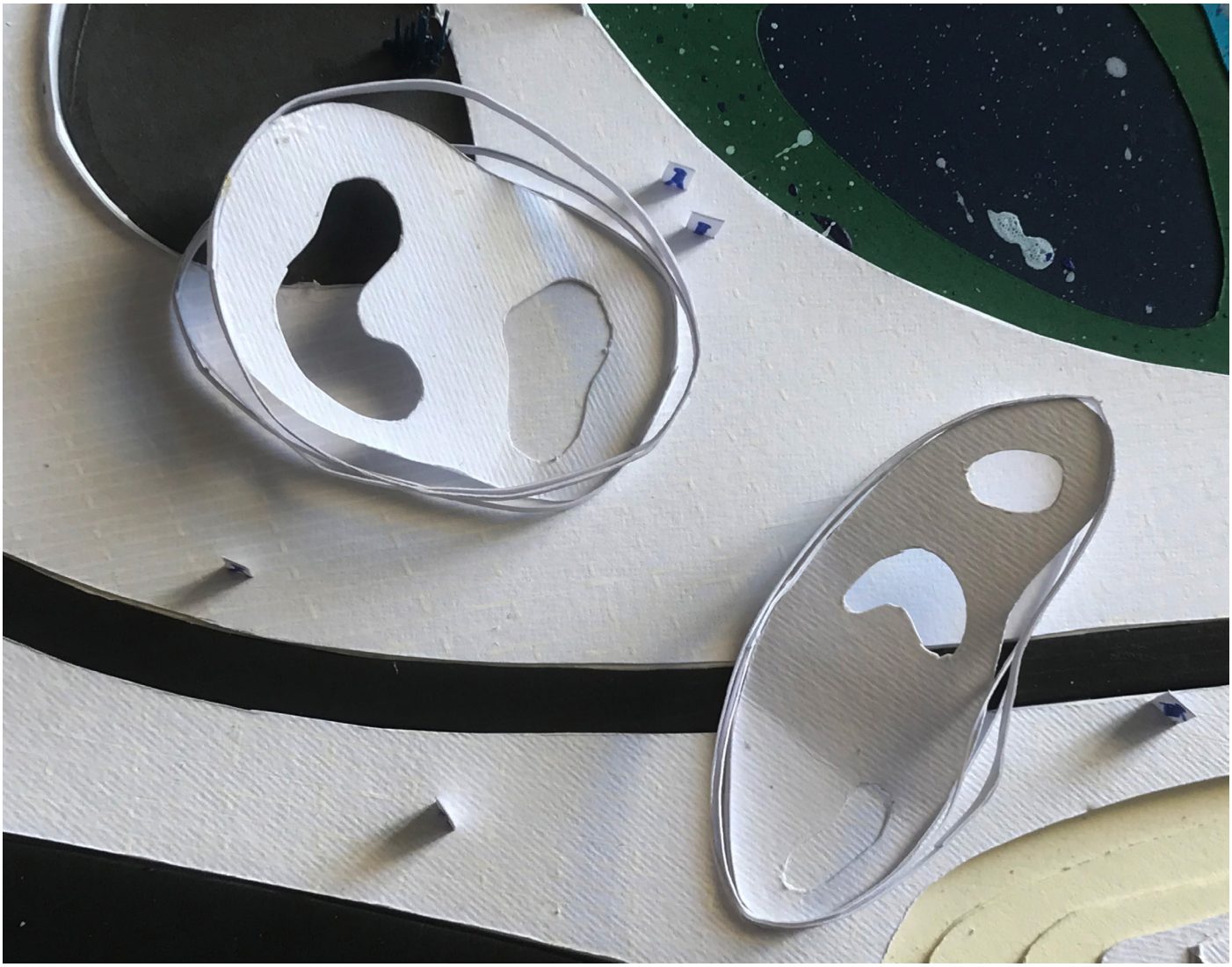

Μακέτα 1:250, Αγορά

Βιβλιογραφία / κατάλογος εικόνων

08

08 Βιβλιογραφία

- Βαγενάς Νίκος, Πάτρια ίχνη ψηφίδες από τη Λευκάδα του χθες, επ. Δ. Τσερές, Fagotto books, 2014, Αθήνα
- Βιτοπούλου Α., Γεμενετζή Γ., Γιαννακού Α., Καυκαλάς Γ., Τασοπούλου Α.,Βιώσιμες πόλεις, προσαρμογή και ανθεκτικότητα σε περιόδους κρίσης, ΕΜΠ, 2015, Αθήνα
- Παπαδάτου - Γιαννοπούλου Χαρά, Η ευρηματική αντισεισμική κατασκευή των κτιρίων της νήσου Λευκάδας, Fagotto books, 2021, Αθήνα

- Παπαδόπουλος Άγγελος, Αλιευτικό πρότυπο εκμετάλευσης Λιμνοθαλασσών Λευκάδας και σενάρια βιώσιμης διαχείρησης, ΔΕ, Τμήμα Ζωικής Παραγωγής Αλιείας & Υδατοκαλλιεργειών, Σχολή Γεωπονικών Επιστημών, Μεσολόγγι, 2019

- Καρακούνος, Σταθάκης, Αστική Μορφολογία και Μικροκλίμα στις πόλεις, διαθέσιμο στο: *https://www.citybranding.gr/2013/04/blog-post_11.html (τελευταία πρόσβαση:19/8/22)*
- Σάντα Βιολέττα, Ιβάρι Λευκάδας ένα φυσικό ιχθυοτροφείο, διαθέσιμο στο: https://aromalefkadas.gr/i%CE%B2%CE%AC%CF%81%CE%B9-%CE%BB%CE%B5%CF%85%CE%BA%CE%AC%CE%B4%CE%B1%CF%82-%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CF%86%CF%85%CF%83%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%B9%CF%87%CE%B8%CF%85%CE%BF%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%B5%CE%AF/ *(τελευταία πρόσβαση: 21/8/22)*

- Paul R Jepson, Making Space for Rewilding: Creating an enabling policy environment, διαθέσιμο στο: *https://www.researchgate.net/publication/303411586_Making_Space_for_Rewilding_Creating_an_enabling_policy_environment (τελευταία πρόσβαση: 19/8/22)*

- wwf: *http://kalyterizoi.gr/new/analogia-prasinoy-ana-katoiko-oyragos-i-athina (τελευταία πρόσβαση:19/8/22)*
- *https://www.britannica.com/topic/urban-sprawl (τελευταία πρόσβαση:19/8/22)*
- *https://lefkadaslowguide.gr/el/the-town-of-lefkada/history-of-lefkada-town/ (τελευταία πρόσβαση: 19/8/22)*
- https://old.ornithologiki.gr/page_cn.php?tID=1889 *(τελευταία πρόσβαση: 21/8/22)*

08 Κατάλογος εικόνων

- Εικόνα 1: 3 magnets, διαθέσιμο στο: https://www.researchgate.net/figure/3-The-Three-Magnets-Diagram-by-Ebenezer-Howard-Source-Howard-1902_fig9_341194413 (τελευταία πρόσβαση: 30/8/22)
- Εικόνα 2: Διεθνές φεστιβάλ φολκλόρ, διαθέσιμο στο: https://blog.lefkada-rentals.com/the-2019-international-folklore-festival-of-lefkada/ (τελευταία πρόσβαση: 30/8/22)
- Εικόνα 3: Η λιθιά, προσωπικό αρχείο

Sharing is caring
definition path:

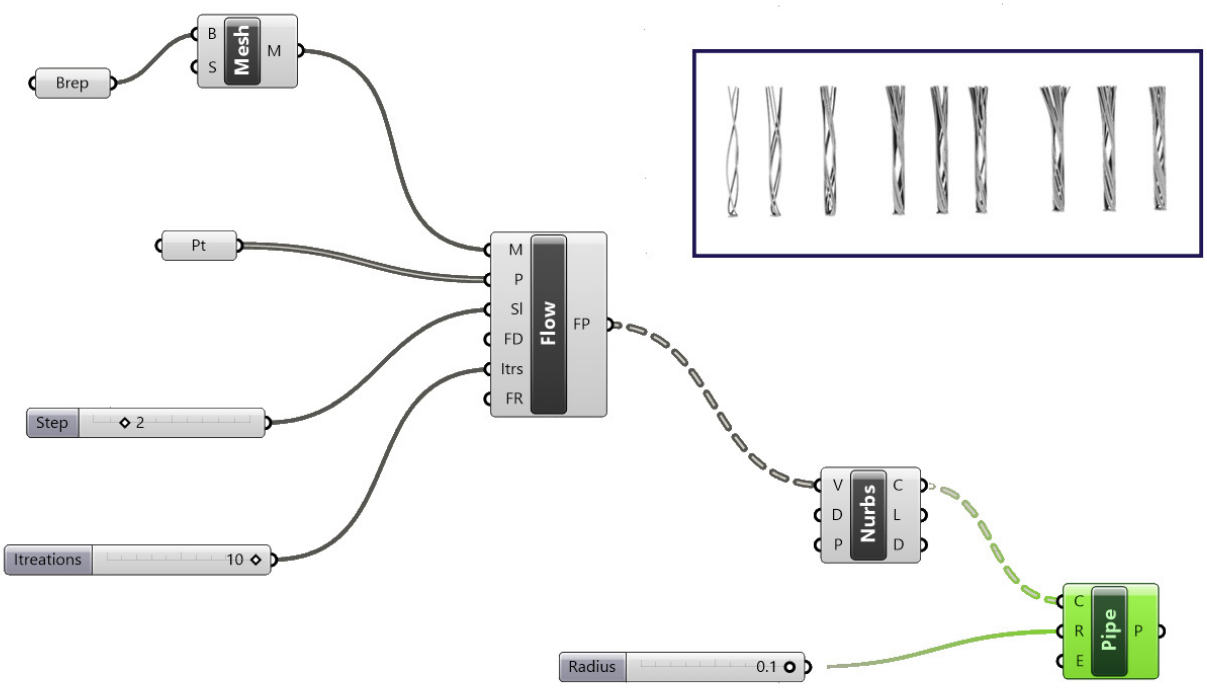

*Αφίσες

*e - bonus

Ένας νέος δημόσιος χώρος στην είσοδο της Λευκάδας.

Διπλωματική εργασία - Φοιτήρια: Ελένη Κανελλοπούλου - Επιβλέπων καθηγητής: Κάρολος Γαλανός
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων - Πολυτεχνική Σχολή - Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Αστικό Σαφάρι

38.84 , 20.70

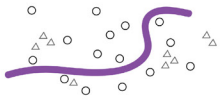

[σαφάρι]

ταξίδι - διαδρομή στην φύση παρατήρηση άγριας φύσης και ζωής

-κινητά σαφάρι
-περιπατητικά σαφάρι
-fly in σαφάρι
-φωτογραφικό σαφάρι

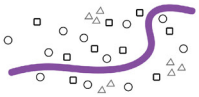

[αστικό σαφάρι]

διαδρομή, περιπλάνηση μεταξύ φύσης και πόλης, παρατήρηση άγριας φύσης και ζωής, ξενάγηση μεταξύ αστικών σημείων ενδιαφέροντος

safarîyah

[safari]

ένα ταξίδι

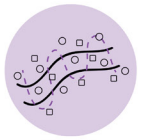

[αστικό σαφάρι]

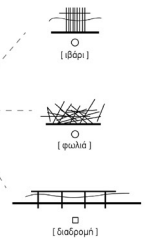

[ιβάρι]

[φωλιά]

[διαδρομή]

Η σημερινή εποχή της πόλης με την άγρια ζωή οριοθετείται σε πλαίσια απομόνωσης και αποφυγής, καθότι επιφέρει κινδύνους για τον άνθρωπο. Οι μόνες προσπάθειες ένταξης της άγριας ζωής στις πόλεις γίνονται μέσα από τους ζωολογικούς κήπους, οι οποίοι κρατάνε τα ζώα σε αιχμαλωσία κάνοντας τα εκθέματα για την ψυχαγωγία του ανθρώπου. Αντίστοιχα τα παραδοσιακά σαφάρι, είναι η αντίστροφη προσπάθεια των ζωολογικών κήπων, καθώς πλέον ο άνθρωπος βρίσκεται στο περιβάλλον της άγριας φύσης και φιλάγεται από αυτήν, συνήθως μέσα σε κάποιο μεταφορικό μέσο.

Προτείνεται η ιδέα του αστικού σαφάρι, ως ένα σύγχρονο σαφάρι στην πόλη που δεν επηρεάζεται από τα όρια μεταξύ πόλης και φύσης. Πιο συγκεκριμένα, το νοητό όριο που υπάρχει μεταξύ φύσης και πόλης αντιμετωπίζεται ως ένας ενδιάμεσος χώρος που μπορούν αντίστοιχα και η φύση και η πόλη να συνυπάρχουν. Πρόκειται λοιπόν για μια διαδρομή, ένα μικρό ταξίδι στην πόλη το οποίο μπορεί να γίνει είτε με τα πόδια είτε με το ποδήλατο και περιηγείται μεταξύ σημείων ενδιαφέροντος είτε αυτά είναι τεχνητά είτε φυσικά.

- concept -

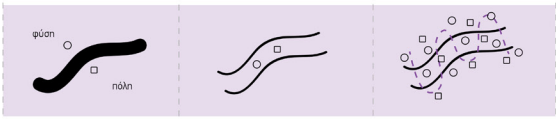

προβληματισμός

[όριο]

διαχείριση του ενδιάμεσου χώρου μεταξύ πόλης και φύσης

[ενδιάμεσος χώρος]

πρόθεση

[αστικό σαφάρι]

Στην είσοδο της Λευκάδας ερευνάται ένας νέος δημόσιος χώρος αποσυμφόρησης του αστικού ιστού με σκοπό την ενσωμάτωση σημείων ενδιαφέροντος και την ενεργοποίηση τους στον ιστό. Ο δημόσιος χώρος απευθύνεται τόσο στον άνθρωπο αλλά και στην φύση, στην ορνιθοπανίδα και τα ενδημικά πτηνά. Καθώς σε όλες τις αποφάσεις λαμβάνεται υπ' όψιν η ισορροπία του οικοσυστήματος και ο σεβασμός στην φύση.

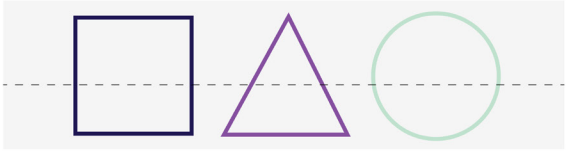

[τι;]

[δημόσιος χώρος εννοποίησης σημείων ενδιαφέροντος της πόλης]

[για ποιόν;]

[άνθρωπος & πτηνά]

[πώς;]

[σεβασμό στην φύση, ισορροπία οικοσυστήματος]

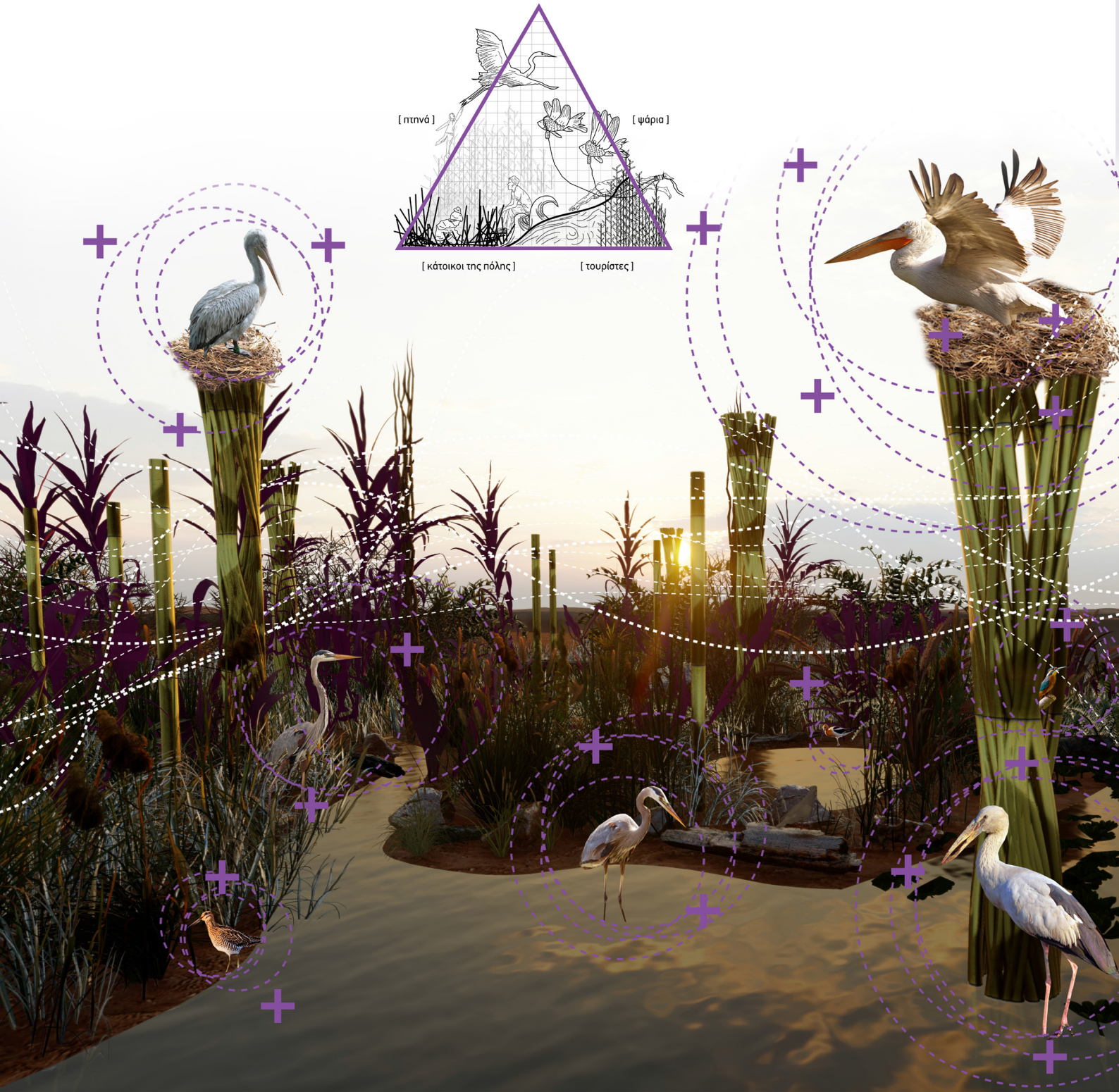

Ένας νέος δημόσιος χώρος στην είσοδο της Λευκάδας.

Διπλωματική εργασία - Φοιτήρια: Ελένη Κανελλοπούλου - Επιβλέπων καθηγητής: Κάρολος Γαλανός
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων - Πολυτεχνική Σχολή - Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Αστικό Σαφάρι

38.84 , 20.70

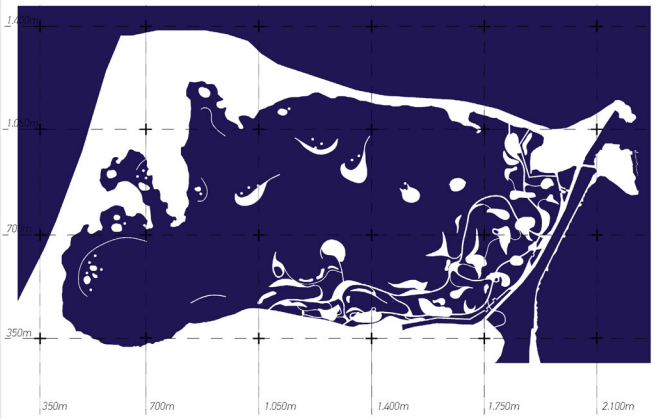

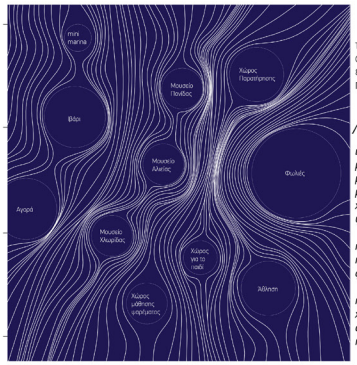

Τ ο π ρ ό γ ρ α μ μ α τοποθετείται σε στρατηγικά σημεία έτσι ώστε να ενισχυθεί η επαφή με την πόλη και τον αστικό ιστό.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ιβάρι	*15%*
μουσείο αλιείας	*3,9%*
μουσείο πανίδας	*3,9%*
μουσείο χλωρίδας	*3,9%*
χώρος μάθησης ψαρέματος	*8%*
παρατηρητήριο πτηνών	*10%*
φωλιές πτηνών	*23,3%*
πλωτή αγορά	*15%*
χώρος για το παιδί	*5%*
άθληση	*10%*
mini marina	*2%*

Με αφορμή την παραδοσιακή κατασκευή της καλαμωτής για την συγκέντρωση των ψαριών στις 'παγίδες', χρησιμοποιούνται τεχνητά τοιχία με την μορφή πασαρέλας για την δημιουργία φυσικών νησίδων άμμου. Πιο συγκεκριμένα, πάνω σε μια πυκνή καλαμωτή τοποθετείται μια ξύλινη πλάκα, η οποία μπορεί να χαρακτηριστεί ως μια μικρή γέφυρα πάνω στο νερό. Περιμετρικά της κατασκευής αυτής τοποθετούνται τεχνητές ξύλινες 'καλαμιές' για την επίσηευση συγκέντρωσης άμμου και τον σχηματισμό αυτής. Ανάλογα τα θαλάσσια ρεύματα και την ροή του νερού, η άμμος θα συσσωρεύεται πιόω η μπροστά από την κατασκευή σύμφωνα με τα κοίλα της. Το αποτέλεσμα δεν μπορεί να γίνει μέσα σε λίγες μέρες, χρειάζονται αρκετά χρόνια έτσι ώστε η φύση να μπορέσει να αποδώσει το επιθυμητό για αυτήν αποτέλεσμα.

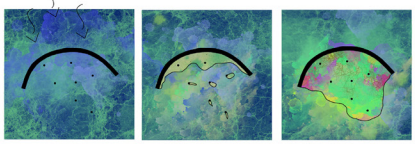

[κατασκευή & θαλάσσια ρεύματα] [συγκέντρωση άμμου] [φυσική νησίδα άμμου]

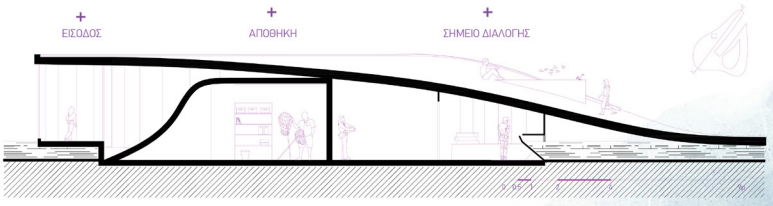

ΤΟΜΗ : ΙΒΑΡΙ ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΛΟΓΗΣ

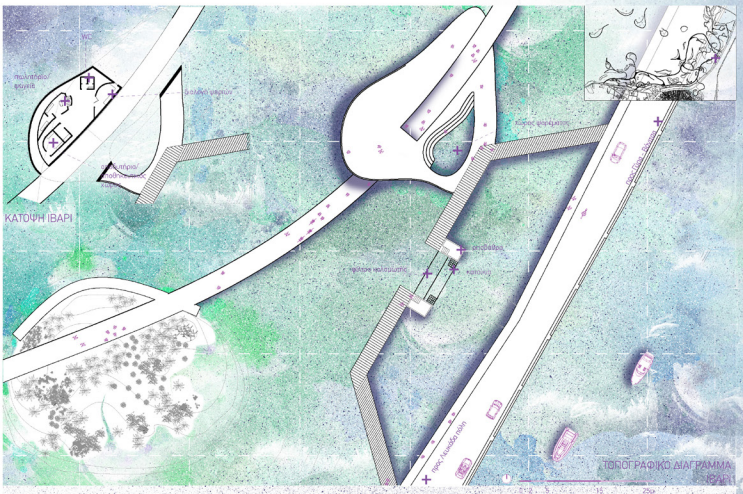

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΙΒΑΡΙ

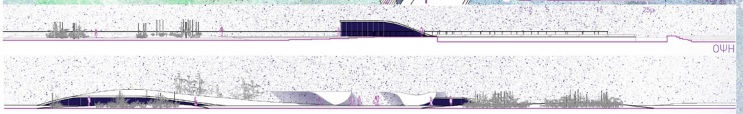

ΟΨΗ

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΑΓΟΡΑΣ

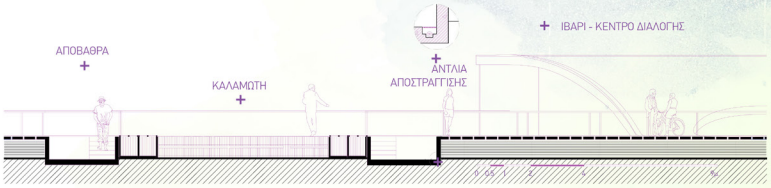

ΤΟΜΗ : ΙΒΑΡΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

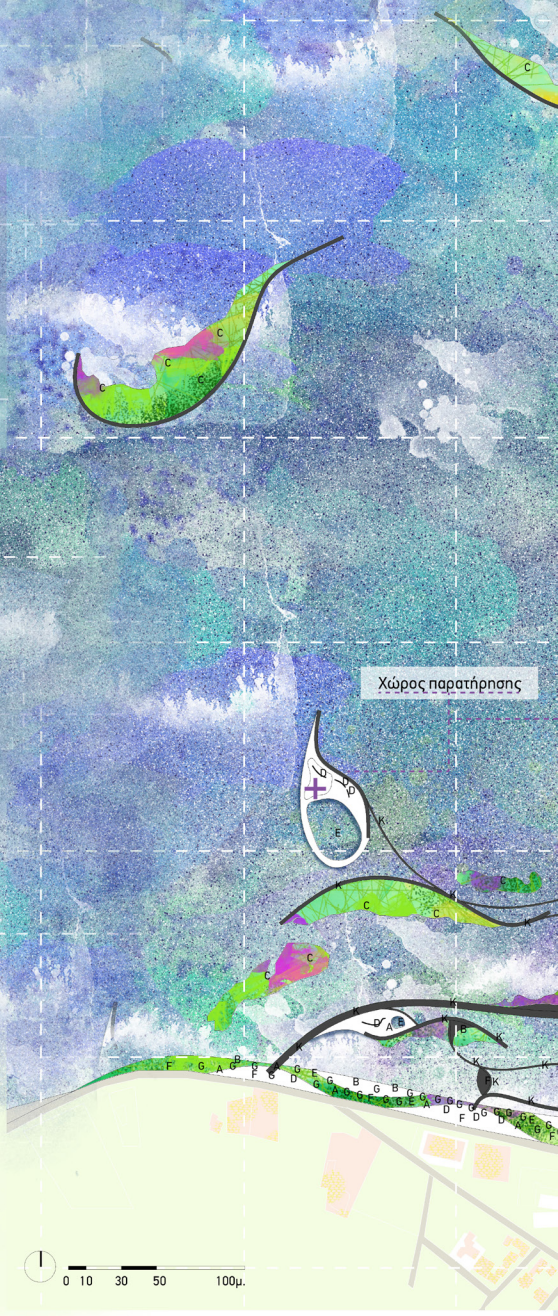

Ένας νέος δημόσιος χώρος στην είσοδο της Λευκάδας.

Διπλωματική εργασία - Φοιτήτρια: Ελένη Κανελλοπούλου - Επιβλέπων καθηγητής: Κάρολος Γαλανός
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων - Πολυτεχνική Σχολή - Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Αστικό Σαφάρι
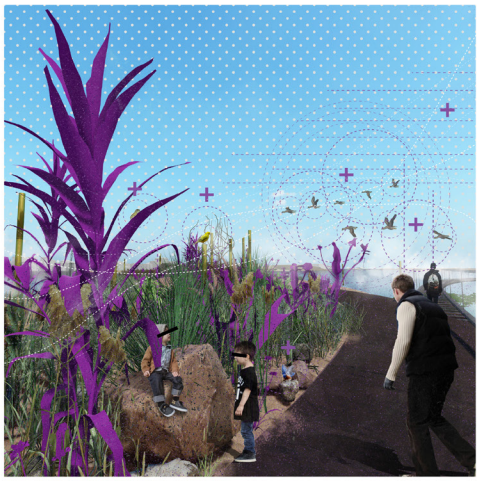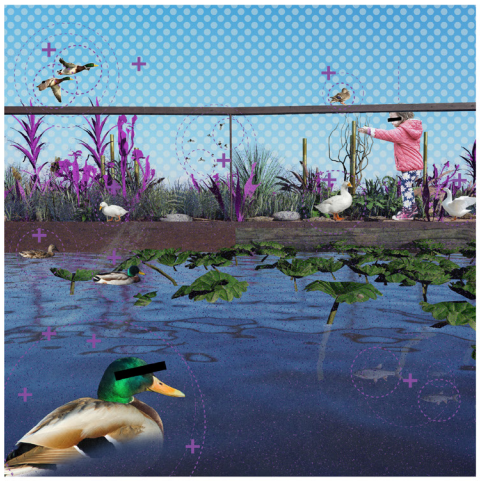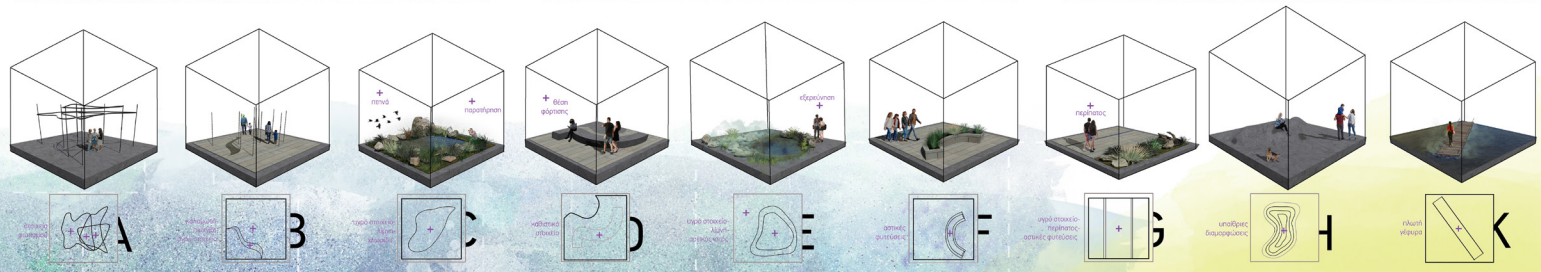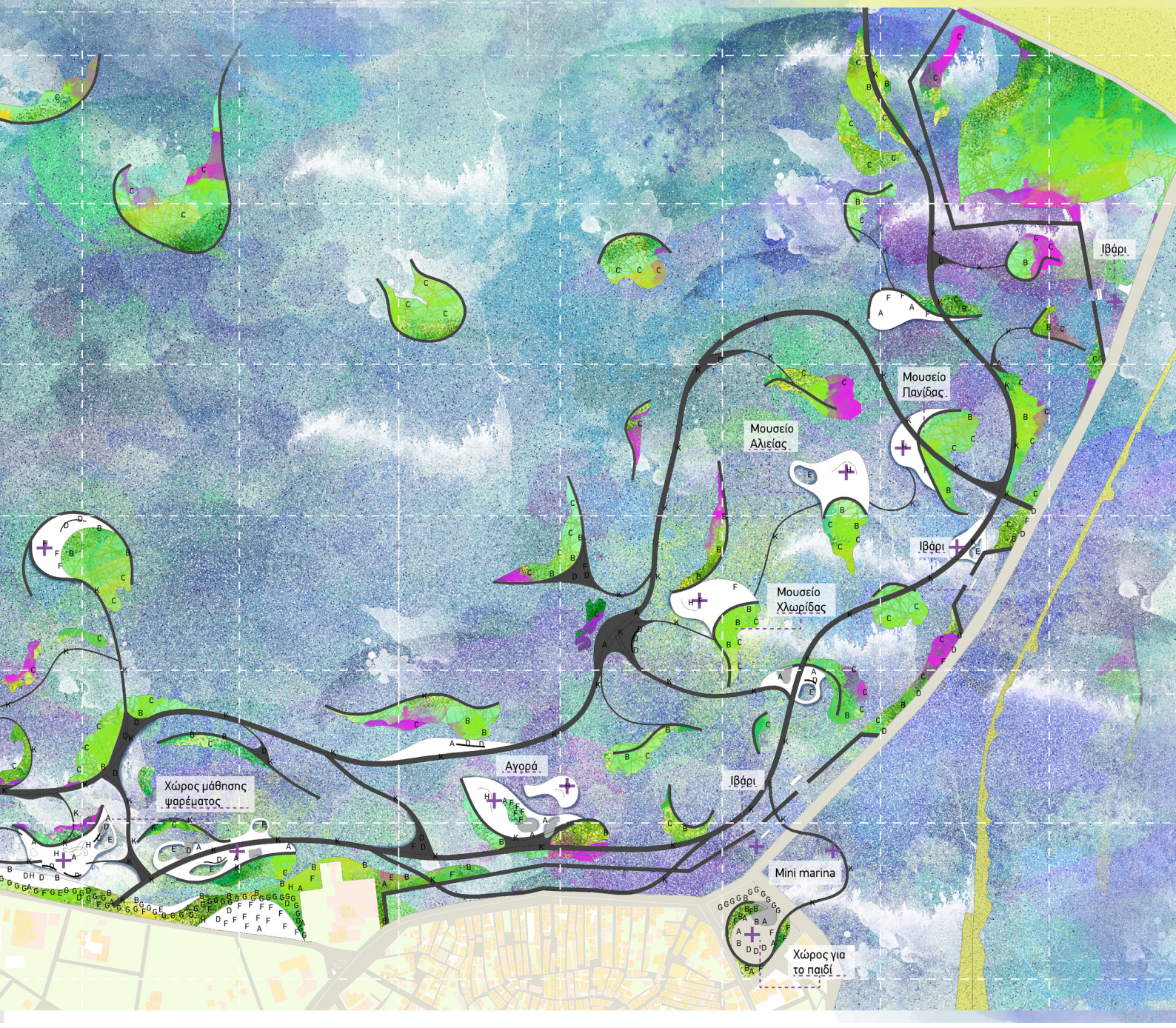
38.84 , 20.70